

Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

"Ε.Ο.Κ - Ε.Ο.Τ - ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ"

ΠΕΤΡΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ - ΜΥΤΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΩΝ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : Κ.Μ. ΠΗΤΤΑ

ΠΑΤΡΑ 1992

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1365
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΑ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

"ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ε.Ο.Κ."

1.1. Κοινωνική δράση στον τομέα του Τουρισμού.....	I
1.2. Προώθηση του Τουρισμού στην Κοινότητα.....	6
1.3. Καλύτερος προσανατολισμός των παρεμβάσεων των κοινωνικών χρηματοδοτικών μέσων.....	II
1.4. Καλύτερη κατανομή του τουρισμού στο χώρο και στο χρόνο.....	I3
1.5. Καλύτερη ενημέρωση και προστασία των τουριστών.....	I8
1.6. Καλύτερη γνώση των προβλημάτων του τομέα και Οργάνωση των διαβουλεύσεων και της συνεργασίας.....	22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

"ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΛΛΑΔΑ - ΕΟΚ"

2.1. Ο ρόλος του τουρισμού στη διεθνή οικονομία - Σημαντικά διεθνή γεγονότα που επηρέασαν.....	29
---	----

2.2. Εντονο το ενδιαφέρον της Κοινότητας για τον Τουρισμό - Προγράμματα αυτής.....	32
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

"ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - Ε.Ο.Τ. - Ε.Ο.Κ."

3.1. Κρατική Πολιτική.....	47
3.2. Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού.....	49
3.3. Ειδικές μορφές τουρισμού.....	60
3.4. Προγράμματα Δημοσίων Επενδύσεων του Ε.Ο.Τ.....	68

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

"ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ"

1.1. Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.....	75
Το πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς.....	75
I. Υλοποίηση της Ενιαίας Αγοράς.....	76
II. Οργάνωση του Κοινοτικού και Κοινωνικού χώρου..	80
1.2. Αξιοποίηση των εισηρήσεων από την ΕΟΚ.....	86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	89
---------------------------	----

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

A. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	ΙΙ6
B. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ.....	ΙΙ9
Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ	Ι23
Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α	Ι24

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Με την παρούσα πτυχιακή εργασία εξετάζεται η επίδραση της ένταξης μας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα στον Ελληνικό Τουρισμό και την οικονομική μας ανάπτυξη και οι προοπτικές που αναίγονται για τον Τουρισμό μας με την ένταξη.

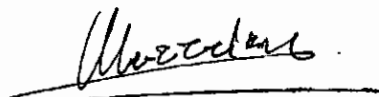
Η εργασία άρχισε τις αρχές του 1992 και ολοκληρώθηκε το Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό των Τ.Σ.Ι Πατρών της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, όπου καθοριστική ήταν η συμβολή της καθηγήτριας μας κας Μ. Πήττα την οποία και ευχαριστούμε θερμά για τη βοήθειά της. Επίσης ευχαριστούμε θερμά τον κ. Σουλελέ, υπάλληλο του Υπουργείου Οικονομικών, την κα Γκούφα και την κ. Τζέτου, υπαλλήλους της ΕΟΚ, τον κ. Μπαρμπαλιά και τον κ. Φραγκάκη από τα γραφεία του ΕΟΤ.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1992

ΠΕΤΡΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΜΥΤΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από 01-01-1981 η Χώρα μας είναι πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Δεν είναι μακριά η ημέρα που η Ελλάδα μαζί με τις άλλες χώρες - μέλη θα έχουν κοινά σύνορα και κοινή οικονομική πολιτική.

Με αυτή την εργασία μελετάμε την εξέλιξη του Ελληνικού Τουρισμού σε συνάρτηση με την ιδιότητά μας σαν πλήρες μέλος της ΕΟΚ. Την συμβολή του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού σαν συντονιστικού φορέα στην τουριστική ανάπτυξη και την συμβολή του στην ανάπτυξη της Οικονομίας μας.

Χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από οικονομοτουριστικές μελέτες διαφόρων Ελλήνων μελετητών, στοιχεία από τον ΕΟΤ, το ΚΕΠΕ, την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, στοιχεία από τις υπηρεσίες της ΕΟΚ στην Αθήνα, καθώς και άρθρα και δημοσιεύσεις σε διάφορα περιοδικά τουριστικών και οικονομικών θεμάτων.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ε.Ο.Κ

1.1 Κοινοτική δράση στον τομέα του τουρισμού

- Ο τουρισμός σύμφωνα με τον ορισμό που έχει γίνει σήμερα δεκτός από τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς (παγκόσμια οργάνωση τουρισμού, ΟΟΣΑ), περιλαμβάνει όλα τα ταξίδια άνω των 24 ωρών για λόγους ψυχαγωγίας, δουλειάς, σπουδών, υγείας.

Σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, ο τουρισμός έχει εξελιχθεί σε ιδιαίτερα σημαντική δραστηριότητα για όλα τα κράτη - μέλη της Κοινότητας.

Λόγω της ποικιλομορφίας της, του φυσικού της πλούτου, της εξαιρετικής ιστορικής και πολιτιστικής της κληρονομιάς αλλά και λόγω του εύρους των δραστηριοτήτων της η Ευρώπη αποτελεί προνομιακό πόλο έλξης για τον Τουρισμό.

Εντούτοις, ο κοινοτικός τουρισμός δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί δεδωμένος με άμεση και συνεχή ανάπτυξη, χωρίς φόβο συναγωνισμού άλλων ηπείρων ή χωρών. Η Επιτροπή έχοντας επίγνωση της σημασίας του τομέα αυτού, πρέπει αντίθετα να δράσει για να διατηρήσει και να αναπτύξει όλα τα δυναμικά του στοιχεία. Προς το σκοπό αυτό πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα, όχι μόνο η κλασική τουριστική κίνηση, όπως οι διακοπές, αλλά και η νέα, όπως π.χ. ο τουρισμός νεότητας, ο αθλητικός τουρισμός -

άμιλλας ή ανάπαυσης - ή ο τουρισμός που συνδέεται με συνέδρια, είτε αυτά είναι επιστημονικά είτε επαγγελματικά, πολιτικά ή άλλα.

Πράγματι, ο τουρισμός, κοινωνικό φαινόμενο άλλωστε, είναι στενά συνδεδεμένος με τις μεταλλάξεις του Κοινωνικοοικονομικού ιστού, ο οποίος και τον εκφράζει. Η ανάλυση και εκμετάλλευση αυτής της διεργασίας αποτελεί επιτακτικό καθήκον για την Επιτροπή.

Τέλος, εξίσου σημαντικός είναι ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει η Κοινότητα σε επίπεδο προώθησης. Προς το παρόν, οι χώρες μας εξασφαλίζουν ανεξάρτητα η κάθε μία τη δική της τουριστική προώθηση. Πιθανόν να βρισκόμαστε σε νέα φάση όπου διατηρώντας πάντοτε τις αναρίθμητες ιδιαιτερότητες και ταυτόχρονα αποφεύγοντας τη διπλή ενασχόληση, οι χώρες μας θα μπορέσουν να εκμεταλλευθούν το γεγονός ότι αποτελούν μέρος μιας κοινής εξαιρετικής κληρονομιάς. Η Επιτροπή θα μελετήσει, σε συνεργασία με τα κράτη - μέλη, την δυνατότητα να εξαγγείλει μια σειρά από κοινές εκστρατείες προώθησης του Τουρισμού.

Την οικονομική σημασία του τομέα, παρόλο που δεν υπάρχουν δυστυχώς αξιόπιστες και συγκρίσιμες στατιστικές για τον Κοινοτικό Τουρισμό είναι εύκολο να την αντιληφθεί κανείς αν λάβει υπόψη ότι τα έσοδα από τον τουρισμό φαίνεται να αντιστοιχούν σε πάνω από 4% του ακαθάριστου εσωτερικού προϊόντος στην Κοινότητα των 12, ενώ οι δαπάνες υπερβαίνουν το 7% της ιδιωτικής τελικής κατανάλωσης. Με την ένταξη της Ισπανίας και

της Πορτογαλίας η οικονομική σημασία του τομέα γίνεται ακόμη πιο εμφανής. Αρκεί να υπενθυμιστεί ότι τα έσοδα μόνο από το διεθνή τουρισμό αντιστοιχούσαν σε πάνω από το 1,5% του ακαθάριστου εσωτερικού προϊόντος στην Κοινότητα των 10, ενώ για την Ισπανία και την Πορτογαλία υπολογίζονται σήμερα γύρω στο 5%.

Σε όλες τις χώρες της Κοινότητας ο Τουρισμός γνώρισε ταχεία και σταθερή ανάπτυξη από τη δεκαετία του 1970. Αν δούμε την Κοινότητα των 12, τα έσοδα και τα έξοδα του διεθνούς τουρισμού έχουν πράγματι υπερεξαπλασιαστεί τα τελευταία χρόνια. Η αύξηση αυτή, εξάλλου, ήταν πιο σημαντική για ορισμένες χώρες.

Ο Τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στο ισοζύγιο πληρωμών των Κρατών Μελών. Υπολογίζεται ότι αντιπροσωπεύει συνολικά το 5% των πιστώσεων και το 4% των κρεών όλων των αγαθών και υπηρεσιών στην Ευρώπη των 12. Για ορισμένες χώρες, οι πιστώσεις αυτές φτάνουν σε πολύ υψηλότερα ποσοστά. Εξάλλου, στο πλαίσιο της ελευθεροποίησης του διεθνούς εμπορίου, η σημασία και η ιδιαιτερότητα του τριτογενούς τομέα - στον οποίο ο τουρισμός κατέχει πολύ σημαντική θέση - γίνεται όλο και πιο αισθητή μέσω των θετικών επιπτώσεών τους για την παγκόσμια οικονομία, σε τέτοιο βαθμό που σήμερα αντιμετωπίζεται σοβαρά η διαπραγμάτευση στη GATT (γενική συμφωνία δασμών και εμπορίου - ΟΗΕ) μιας συμφωνίας για τις υπηρεσίες ανάλογης με εκείνης για τα αγαθά.

Ανάμεσα στις εξεταζόμενες υπηρεσίες, φάνηκε καθαρά

ότι ο Τομέας "Ταξίδια / Τουρισμός", έχει έντονα εμπορεύσιμο χαρακτήρα που το καθιστά ιδιαίτερα ελκυστικό και ικανό να ενισχύσει δυναμικά το διεθνές εμπόριο.

Επίσης η ανάγκη να ανοίξει η αγορά των υπηρεσιών σαν μέσο για την ταχύτερη πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς, συμβάλλοντας έτσι στην αποκατάσταση της Κοινοτικής Οικονομίας είναι ένα ακόμη στοιχείο που συνηγορεί υπέρ της συμπερίληψης του τουρισμού ανάμεσα στους τομείς κλειδιά αυτής της διαδικασίας.

Τέλος, ένα θέμα εξίσου σημαντικό για την Κοινότητα αποτελεί το γεγονός ότι πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα ο τουρισμός στο πλαίσιο της περιφερειακής ανάπτυξης και δια μέσου αυτής στο πλαίσιο μιας ισορροπημένης οικονομικής ανάπτυξης.

Ο τουρισμός ωστόσο δεν αποτελεί μόνο μια πλουτοπαραγωγική πηγή που πρέπει να διαφυλαχθεί και να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης. Η σημασία του σε μια Κοινότητα με τόσες εθνικότητες και τόσους πολλούς πολιτισμούς, όπως η δική μας, έγκειται στο ρόλο του σαν μέσο για την καλύτερη αλληλογνωριμία και κατανόηση μεταξύ των πολιτών μας, που επιτρέπει στον καθένα να συνειδητοποιήσει την κοινοτική διάσταση. Το γεγονός αυτό δεν διέφυγε της προσοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το οποίο κατά επανάληψη έχει υπογραμμίσει τη σημασία του, υποστηρίζοντας σαφώς την ανάγκη να προωθηθεί ο τουρισμός με κοινοτικές ενέργειες.

Εξάλλου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 1984 και του Μαρτίου 1985, στο πλαίσιο της Ευρώπης των πολιτών, κάλεσε "τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας και τις Εθνικές διοικήσεις" να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στα θέματα που αφορούν τον Τουρισμό, ο οποίος έχει ιδιαίτερη σημασία για τους πολίτες της Κοινότητας.

Τέλος, το Συμβούλιο, στο ψήφισμά του, της 10ης Απριλίου 1984 σχετικά με μια κοινοτική πολιτική τουρισμού, δέχτηκε ευμενώς την πρωτοβουλία της Επιτροπής, υπογράμμισε την ανάγκη να ληφθεί περισσότερο υπόψη η Τουριστική διάσταση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της Κοινότητας και κάλεσε την Επιτροπή να του υποβάλλει προτάσεις στον τομέα του Τουρισμού που να βασίζονται σε διαβουλεύσεις με τα Κράτη - Μέλη.

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, μια κοινοτική δράση υπέρ του τουρισμού είναι απόλυτα δικαιολογημένη. Στόχος της είναι να προωθήσει, να βελτιώσει και να συμβάλει στην ανάπτυξη του ενδοκοινοτικού τουρισμού, καθιστώντας έτσι την Κοινότητα πιο ελκυστική και για τους εξωκοινοτικούς επισκέπτες. Οι άξονες της παρέμβασής της, θα είναι κατά κύριο λόγο: Η ενημέρωση, ο συντονισμός, η προστασία και η ασφάλεια των Τουριστών. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η βαθιά γνώση των βασικών στατιστικών δεδομένων, - που σήμερα δεν υπάρχουν και των προβλημάτων του τομέα, χωρίς την οποία οι δυνατότητες που προσφέρει ο τομέας αυτός δεν θα μπορούσαν να διερευνηθούν και να αναπτυχθούν έγκυρα.

1.2 Προώθηση του Τουρισμού στην Κοινότητα

Το κατ'εξοχήν Κοινότητα προνομιακός χώρος τουρισμού, σημαίνει πάνω απ'όλα προσπάθεια για την προοδευτική κατάργηση όλων των εμποδίων που παρακωλύουν ακόμη την ελεύθερη και ικανοποιητική κυκλοφορία όλων των πολιτών των χωρών μας.

Αυτό όχι μόνο για να πραγματοποιηθεί ο τελικός στόχος της δημιουργίας, μιας πραγματικής Κοινότητας, αλλά και επειδή ο ενδοκοινοτικός τουρισμός αντιπροσωπεύει πάνω από το 8% της συνολικής τουριστικής κίνησης στην Κοινότητα.

Βέβαια έχουν ήδη σημειωθεί πρόοδοι, αλλά έλεγχοι εξακολουθούν να υπάρχουν, κυρίως για λόγους φοροδιαφυγής και αστυνόμευσης, έστω και μειωμένοι, στα σύνορα των Κρατών - Μελών.

Για να απλουστευθεί η διέλευση των συνόρων, η επιτροπή παρουσίασε τον Ιανουάριο του 1985, πρόταση οδηγίας, που εξετάζεται ακόμη από το Συμβούλιο, η οποία αποβλέπει στη γενίκευση της χρήσης του πράσινου σήματος στα οδικά σύνορα. Το σήμα αυτό επιτρέπει στους οδηγούς να δηλώνουν ότι τηρούν τις διατάξεις όσον αφορά διακίνηση προσώπων και αγαθών χωρίς να χρειάζεται να σταματήσουν.

Η οδηγία προβλέπει επίσης την πλήρη κατάργηση των ελέγχων κατά την έξοδο από ένα κράτος μέλος τη στιγμή της διέλευσης σε άλλο κράτος μέλος, την προοδευτική συγχώνευση των οδικών φυλακίων στα σύνορα καθώς και των

ελέγχων που διενεργούνται σε αυτά και τη διαμόρφωση ζωνών ελέγχου στους λιμένες και τα αεροδρόμια, με σκοπό το διαχωρισμό των αστυνομικών και τελωνειακών διατυπώσεων που αφορούν τους πολίτες των Κρατών - Μελών της Κοινότητας και εκείνων στις οποίες πρέπει να υποβληθούν οι υπήκοοι τρίτων χωρών.

Σε έκθεση που αφορά την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς η Επιτροπή εισηγείται, για το 1992, την πλήρη κατάργηση των αστυνομικών ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα της Κοινότητας, καθώς και την κατάργηση των φορολογικών ελέγχων με την προσέγγιση των συντελεστών του ΦΠΑ και των συντελεστών των ειδικών φόρων κατανάλωσης.

Εκτός από την κατάργηση των εμποδίων στα σύνορα, υπάρχουν και πολλά άλλα μέτρα που μπορούν να ενισχύσουν τον τουρισμό: Ο τομέας των μεταφορών, πρώτα, μπορεί να συμβάλλει ουσιαστικά προς την κατεύθυνση αυτή. Ιδιαίτερη σημασία στον τομέα αυτό έχουν τα προβλήματα των τιμών των μεταφορικών μέσων γενικά, όπως και η καθιέρωση πιο ελαστικής στάσης όσον αφορά τις αεροπορικές μεταφορές. Ειδικά, η ανάγκη να ενισχυθεί η υποδομή των μεταφορών στις παραμεθόριες περιοχές, να οργανωθεί η συνεργασία ανάμεσα στους οργανισμούς σιδηροδρόμων, να προωθηθεί ο ομαδικός τουρισμός, όπως και να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των τρίτων χωρών που συνδέονται πιο άμεσα με τα ενδοκοινοτικά τουριστικά ρεύματα (όπως η Αυστρία, η Ελβετία και η Γιουγκοσλαβία). Η επιτροπή έχει συνείδηση του αντίκτυπου που μπορεί να έχει η ευνοϊκή ανάπτυξη των

τομέων αυτών και για τον τουρισμό και θα τον προβάλλει, κατά τη διατύπωση των σχετικών προτάσεών της.

Στο μεταξύ, θεωρεί ότι η εκστρατεία για την οδική ασφάλεια που θα ξεκινήσει το 1986 θα συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ενδοκοινοτικής κυκλοφορίας και θα βοηθήσει τους τουρίστες, να συνειδητοποιήσουν καλύτερα την κοινοτική δράση.

Επίσης, για να προωθηθεί ο τουρισμός ορισμένων κατηγοριών ατόμων (νέοι, υπερήλικοι, ανάπηροι), η Επιτροπή μελετά προτάσεις που έχουν σκοπό να επεκτείνουν στους ταξιδιώτες που είναι υπήκοοι των Κρατών - Μελών τα πλεονεκτήματα που απολαμβάνουν οι ημεδαποί σε ορισμένες χώρες της Κοινότητας. Τα πλεονεκτήματα αυτά θα μπορούσαν να παραχωρούνται στους κατόχους μιας "Ευρωπαϊκής Κάρτας" που θα αναγνωρίζεται εύκολα παντού.

Σε ότι αφορά την κοινωνική ασφάλιση, ένα σημαντικό πλεονέκτημα του ενδοκοινοτικού τουρισμού, σε σχέση με τον τουρισμό στις τρίτες χώρες, έγκειται στο γεγονός ότι οι ταξιδιώτες που είναι υπήκοοι των κρατών - μελών και καλύπτονται από σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα κατοικίας του δικαιούνται των παροχών σε είδος της ασφάλισης ασθένειας, σε περίπτωση άμεσης ανάγκης, σε όλες τις χώρες της Κοινότητας. Θα πρέπει όμως πριν ξεκινήσουν για το ταξίδι τους, να προμηθευτούν το έντυπο που πιστοποιεί το δικαίωμα στις παροχές, και να γνωρίζουν τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες μπορούν να εξασφαλίσουν περίθαλψη στη χώρα διαμονής, οι οποίες

πρέπει να είναι όσο γίνεται πιο απλές. Εκτιμώντας ότι είναι επείγουσας σημασίας οι πολίτες των κρατών - μελών που ταξιδεύουν μέσα στην Κοινότητα να απολαμβάνουν πλήρως των δικαιωμάτων τους στο τομέα αυτό, η επιτροπή θα αναλάβει, αφενός, να επεκτείνει την ενημέρωση των χρηστών και αφετέρου να βελτιώσει και να απλουστεύσει τις διοικητικές διαδικασίες σχετικά με την παροχή υπηρεσιών. Πάντα σχετικά με τα προβλήματα υγείας εκείνων που μετακινούνται στο εσωτερικό της κοινότητας, η Επιτροπή θα μελετήσει την δυνατότητα χρήσης μιας κάρτας υγείας, συντέταγμένης σε πολλές κοινοτικές γλώσσες η οποία θα απευθύνεται στους γιατρούς και θα περιέχει χρήσιμες πληροφορίες για τους τουρίστες που ανήκουν σε κατηγορίες υψηλού κινδύνου, (διαβητικούς, καρδιοπάθειες) ή που χρειάζονται τακτική περίθαλψη (νεφροπαθείς) ή επίσης που εμφανίζουν ασυμβατότητα ή αλλεργία σε ορισμένα φάρμακα ή προϊόντα.

Στον τομέα της νομικής βοήθειας, η σύμβαση της Χάγης του 1980, προβέπει ότι τα άτομα που κατοικούν σε συμβαλλόμενου Κράτους, με τους ίδιους όρους όπως οι υπήκοοι του Κράτους αυτού. Η επιτροπή θα παρουσιάσει το ταχύτερο δυνατό, πρόταση σύστασης του Συμβουλίου που θα καλεί τα κράτη - μέλη να επικυρώσουν το συντομότερο την εν λόγω σύμβαση.

Σε ότι αφορά τη μεταφορά συναλλάγματος, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Επιτροπή μετά την απόφαση του Δικαστηρίου του Ιανουαρίου 1984, δείχνουν ότι ο έλεγχος κατά τη μεταφορά συναλλάγματος που

κρίνουν αναγκαίο ορισμένα κράτη μέλη δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για τον Τουρισμό. Η Επιτροπή θα φροντίσει ώστε οι τουρίστες να ενημερώνονται σωστά για την κατάσταση σ' αυτόν τον τομέα.

Πρέπει τέλος να υπογραμμιστούν τα πλεονεκτήματα που μπορούν να προκύψουν για τον τουρισμό από την πιο γενικευμένη χρήση της ECU. Αυτό προσφέρει πράγματι ιδιαίτερες εγγυήσεις σταθερότητας. Η χρήση της μπορεί να βοηθήσει, τόσο τον ομαδικό τουρισμό όσο και τον ατομικό τουρισμό, (σε όλα τα κράτη - μέλη μπορεί ήδη κανείς να αποκτήσει επιταγές ταξιδιού σε ECU και πρέπει να αναφερθεί και η ύπαρξη μιας πιστωτικής κάρτας σε ECU). Εξάλλου οι τιμές των ξενοδοχείων θα μπορούσαν να αναγράφονται ταυτόχρονα σε Εθνικό νόμισμα, στα άλλα νομίσματα και σε ECU. Η Επιτροπή θα καταβάλει για να ενθαρρύνει την ευρύτερη δυνατή χρήση της ECU σε όλες τις κατάλληλες περιπτώσεις.

Ένα τελευταίο σημείο αφορά τη βίζα που ζητούν χωριστά τα κράτη - μέλη από τους υπήκοους των τρίτων χωρών και αποτελεί εμπόδιο για τον τουρισμό στην Κοινότητα. Η βίζα που χορηγείται από τις αρχές ενός Κράτους - Μέλους θα έπρεπε να επιτρέπει επίσης την είσοδο στα άλλα κράτη - μέλη της Κοινότητας. Επίσης οι πολυάριθμοι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια παραμονής σε ένα Κράτος - Μέλος θα έπρεπε να μπορούν να μετακινούνται στις άλλες χώρες της Κοινότητας χωρίς να πρέπει κάθε φορά να πάρουν καινούργια βίζα. Οι απλουστεύσεις αυτές, οι οποίες δεν διακυβεύουν με

κανένα τρόπο τα αναγκαία μέτρα ασφαλείας και προστασία κατά της ευρείας εξάπλωσης της τροποκρατίας, θα βελτιώσουν αντίθετα την εικόνα της Κοινότητας στις τρίτες χώρες. Η Επιτροπή θα μελετήσει τα θέματα αυτά και θα διατυπώσει σχετικά προτάσεις.

1.3 Καλύτερος προσανατολισμός των παρεμβάσεων των Κοινοτικών χρηματοδοτικών μέσων

Τα χρηματοδοτικά μέσα που διαθέτει η Κοινότητα (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Κοινωνικό Ταμείο, Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα), παρεμβαίνουν ήδη, με διάφορους τρόπους υπέρ των σχεδίων που έχουν προταθεί από τα Κράτη - Μέλη στον τομέα του Τουρισμού. Χωρίς να θέλει να ευνοήσει τον τομέα αυτό σε βάρος άλλων, η Επιτροπή πρόκειται, σε συνεργασία με τα Κράτη - Μέλη, να κατευθύνει καλύτερα τη χρήση των υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων υπέρ του Τουρισμού με σκοπό κυρίως την καλύτερη γεωγραφική και εποχιακή κατανομή του. Θα προσπαθήσει να εδραιώσει και να εξασφαλίσει την αρμόζουσα συνοχή μεταξύ των αναπτυξιακών δράσεων στον τουρισμό και των υπόλοιπων δράσεων περιφερειακής ανάπτυξης, εντάσσοντας το σύνολο, εάν είναι δυνατό, στο πλαίσιο των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης.

Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή, με τη βοήθεια ενός

ειδικού φυλλαδίου, θα φροντίσει για την καλύτερη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων δημοσίων και ιδιωτικών οικονομικών παραγόντων, για τις δυνατότητες παρέμβασης των μέσων αυτών στον τομέα του τουρισμού. Ταυτόχρονα θα μελετήσει τις επιπτώσεις του τουρισμού στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Με βάση την ανάλυση αυτή η Επιτροπή θα είναι σε θέση να προσδιορίσει καλύτερα, εφόσον συντρέξει λόγος τους ειδικούς στόχους που θα μπορούσε να περιλάβει το ΕΤΠΑ στις επιλογές του για την χρηματοδότηση έργων και προγραμμάτων στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής, ή ακόμη στο πλαίσιο ενός κοινοτικού προγράμματος.

Ο πολιτισμός αποτελεί βασικό στοιχείο του τουρισμού. Στα σύγχρονα οικονομικά πλαίσια, οι πολιτιστικές πηγές πρέπει να συνταχθούν σ'έναν κύκλο αξιοποίησης όσο το δυνατόν πιο πλήρη, ο οποίος να μπορεί να περιλάβει όχι μόνο την ανακάλυψη, την προστασία, την αναστήλωση, την συντήρηση και την οργάνωση της εκμετάλευσης αυτών των αγαθών. Αλλά επίσης πρέπει να γίνει η ένταξη εντός ολόκληρου φάσματος νέων και ειδικευμένων τεχνολογιών προσαρμοσμένων σ'αυτή την εξελικτική πορεία και να υπάρξει κατάλληλη και σύγχρονη επιμόρφωση του προσωπικού που θ'αναλάβει αυτά τα διαφορετικά καθήκοντα.

Στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων μεσογειακών προγραμμάτων (ΟΜΠ) η Κοινότητα θα μπορέσει να χρηματοδοτήσει όχι μόνον την κατασκευή ή την διαρρύθμιση των ξενοδοχείων,

αγροτικών καταλυμάτων και άλλων εγκαταστάσεων και υποδομών που συνδέονται με την ανάπτυξη του τουρισμού, αλλά ακόμη και δράσεις τουριστικής προώθησης, διαφήμισης και ανασωγόνησης.

Με την ενθάρρυνση που προσφέρει στους γεωργούς για να αναπτύξουν τουριστικές δραστηριότητες παράλληλα με την κύρια ενασχόλησή τους, το ΕΓΤΠΕ προσφέρεται απόλυτα για την υλοποίηση του στόχου της καλύτερης γεωγραφικής κατανομής του τουρισμού. Πρέπει όμως τα Κράτη - Μέλη να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες που τους προσφέρει κάτι που δεν συμβαίνει σήμερα. Η Επιτροπή θα μελετήσει με τις γεωργικές οργανώσεις, μέλη της COPA και της COGELEA, τρόπους για να βελτιωθεί η κατάσταση.

1.4 Καλύτερη κατανομή του τουρισμού στο χώρο και στο χρόνο

Τα μειονεκτήματα που απορρέουν από τη συγκέντρωση των διακοπών σε περιορισμένη περίοδο μέσα στο χρόνο είναι πολλά : κυκλοφοριακή συμφόρηση και σχετικοί κίνδυνοι (π.χ. αύξηση των τροχαίων ατυχημάτων) και υψηλά επίπεδα τιμών για τους τουρίστες, μεγάλη επιβάρυνση των υποδομών μεταφοράς, στέγασης και συναφών εγκαταστάσεων για μικρή χρονική περίοδο και υποεκμετάλλευσή τους, τους υπόλοιπους μήνες του χρόνου δυσανεμία και ανισότητα στην απασχόληση του

προσωπικού των τουριστικών επαγγελματιών, υποβάθμιση του περιβάλλοντος, ανισότητες σε επίπεδο περιφερειακής ανάπτυξης. Τα προβλήματα αυτά είναι πολύ αισθητά σε όλες τις χώρες της Κοινότητας και ειδικότερα στις ζώνες υποδοχής και διέλευσης παραθεριστών.

Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα η διατήρηση του περιβάλλοντος. Πρέπει να απαιτήσουμε μεγαλύτερη επίγνωση του γεγονότος ότι οι παραλίες, οι ορεινές τοποθεσίες, η άγρια φύση, η ύπαιθρος, οι ιστορικές πόλεις, τα μνημεία και τα αξιοθέατα αποτελούν αυτούς καθαυτούς τους πόρους από τους οποίους εξαρτάται ο τουρισμός.

Η ανυπαρξία σχεδιασμού και η ανεπαρκής διαδικασία διαβουλεύσεων από κυβερνητικής πλευράς, σε συνδυασμό με τη σταθερή πίεση του μαζικού τουρισμού, έχουν ήδη επιφέρει σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο το μέλλον του Ευρωπαϊκού Τουρισμού. Εξάλλου διαπιστώνεται ότι ενώ η τουριστική βιομηχανία επωφελείται από τις πηγές αυτές, δεν συμβάλλει αναγκαστικά στη συντήρησή τους, τη στιγμή κατά την οποία θα έπρεπε να ενδιαφέρεται περισσότερο γι'αυτήν.

Απέναντι στην κατάσταση αυτή, η Κοινότητα έχει την υποχρέωση να ενσωματώσει τη διατήρηση του περιβάλλοντος στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη των τουριστικών δραστηριοτήτων. Ο καλύτερος καταμερισμός των διακοπών αποτελεί οποσδήποτε ένα από τα πιο ενδεδειγμένα μέσα για τη συμβολή στη διατήρηση της επιθυμούμενης

ισορροπίας. Ταυτόχρονα η Ευρώπη είναι πλούσια σε φυσικές καλλονές και πολιτιστικά γεγονότα, τα οποία με μια ορεθή εμπορική εκμετάλλευση, θα μπορούσαν να ανακουφίσουν τις πιο κορεσμένες τουριστικές ζώνες εξασφαλίζοντας και την πιο αρμονική ανάπτυξη τόσο από οικονομικής όσο και από περιβαντολογικής πλευράς.

Επιπλέον σύμφωνα με την οδηγία περί της αξιολόγησης των επιπτώσεων ορισμένων δημόσιων και ιδιωτικών σχεδίων στο περιβάλλον που θα αρχίσει να ισχύει σύντομα, ορισμένα έργα τουρισμού θα μπορούσαν να μελετηθούν εκ των προτέρων, ώστε να είναι βέβαιο ότι θα ανταποκρίνονται καλύτερα στις υπάρχουσες ανάγκες. Βέβαια μια πιο ορθολογική κατανομή του χρόνου των διακοπών αποτελεί συνάρτηση πολλών παραγόντων των οποίων η αντιμετώπιση θα είναι δύσκολη και χρονοβόρα, όπως σύστημα σχολικών διακοπών και αδειών του Βιομηχανικού τομέα, καθώς και κεκτημένες συνήθειες και νοοτροπίες. Ωστόσο η Επιτροπή πιστεύει ότι η σημασία του προβλήματος αυτού παίζει πρωτεύοντα ρόλο για την αρμονική ανάπτυξη του τουρισμού στην Κοινότητα και γι' αυτό το λόγο πρέπει να αντιμετωπιστεί σαν πρώτη προτεραιότητα έστω και αν για την αναζήτηση καταλλήλων λύσεων απαιτηθούν μακρόπρονες προσπάθειες.

Εχοντας συνείδηση της κατάστασης αυτής ορισμένα κράτη - μέλη παίρνουν ήδη μέτρα για την επιμήκυνση της περιόδου των διακοπών αλλά επειδή οι προσπάθειές τους δεν είναι ακόμη συντονισμένες, ενδέχεται να μη φέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η επιτροπή είναι έτοιμη να υποστηρίξει τις προσπάθειες αυτές σε στενή συνεργασία με τους διεθνείς οργανισμούς (ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Παγκόσμια Οργάνωση Τουρισμού), που ενδιαφέρθηκαν ήδη για το θέμα αυτό. Πιστεύει ότι μπορεί να παίξει κεντρικό ρόλο στην αναζήτηση των λύσεων, το συντονισμό, την έρευνα, την ανταλλαγή πληροφοριών και κάθε άλλη κατάλληλη ενέργεια.

Με το πνεύμα αυτό η Επιτροπή ετοίμασε μια πρόταση ψηφίσματος του Συμβουλίου σχετικά με την καλύτερη εποχιακή και γεωγραφική κατανομή του Τουρισμού. Το προτεινόμενο ψήφισμα καλεί τα Κράτη - Μέλη να μετρήσουν τη δυναμικότητα των ζωνών υποδοχής και διέλευσης τουριστών, προκειμένου να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι και τα αποτελέσματα του κορεσμού σε ορισμένες περιόδους του χρόνου. Τα καλεί επίσης να σταματήσουν την παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη και την προώθηση του Τουρισμού σε περιοχές με υψηλό κίνδυνο κορεσμού και να ενθαρρύνουν μέτρα διαχείρισης και αποκέντρωσης ικανά να μετριάσουν τους παράγοντες υπέρβασης της δυναμικότητας υποδοχής. Τα κράτη - μέλη θα πρέπει ταυτόχρονα να αυξήσουν τα κίνητρα για επενδύσεις και τουριστική ανάπτυξη σε ζώνες και περιοχές με μικρό κίνδυνο κορεσμού και να προωθήσουν "Τουριστικά Προϊόντα" που μπορούν να επιφέρουν διαφοροποίηση της ζήτησης και της εποχικότητας.

Για να διευκρινήσει την κατάσταση η Επιτροπή σκοπεύει επίσης να αναλάβει, σε συνεργασία με το

Συμβούλιο της Ευρώπης και τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς των κρατών - μελών, ανάλυση των ενδοπεριφερειακών μετακινήσεων ταξιδιωτών κατά μεταφορικό μέσο, η οποία θα προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες, τόσο για τον προγραμματισμό των επενδύσεων όσο και για τα μέτρα ενίσχυσης των Εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, και για τους παράγοντες του τομέα ταξίδια/τουρισμός.

Όμοίως η Επιτροπή θα αναλάβει σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς των κρατών - μελών προοπτική μελέτη της δυνητικής ζήτησης και απογραφή της παρούσας κατάστασης σε ότι αφορά τα σκάφη αναψυχής και την υποδομή που έχουν στη διάθεσή τους. Επίσης μπορούν να προβλεφθούν μελέτες και πρότυπα σχέδια για την αναζήτηση καλύτερων λύσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος του κορεσμού σε ορισμένες τουριστικές περιοχές (κυρίως πόλεις με ιστορικό κέντρο) που παρουσιάζουν ειδικούς κινδύνους για το περιβάλλον και την καλλιτεχνική και πολιτιστική κληρονομιά.

Τέλος για να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα προβλήματα που αφορούν τη συγκέντρωση των σχολικών διακοπών στην Κοινότητα, η Επιτροπή θα ζητήσει τη συνδρομή των ειδικών της εκπαίδευσης και του τουρισμού, προκειμένου να αναζητηθούν οι καταλληλότερες λύσεις και να διατυπωθούν σχετικές προτάσεις.

Εξάλλου η Επιτροπή θα μελετήσει επίσης της δυνατότητες επιμήκυνσης της περιόδου διακοπών για τη βιομηχανία καθώς και τα κίνητρα για την εποχιακή

διαφοροποίηση με εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού, με σκοπό να αλλάξουν συμπεριφορά και οι συνήθειές τους.

Για να ολοκληρώσει τη δράση της η Επιτροπή εξετάζει ιδιαίτερα τρεις κατηγορίες τουρισμού (Κοινωνικός, αγροτικός και πολιτιστικός Τουρισμός), που ανταποκρίνονται στις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντα ειδικών ομάδων χρηστών και μπορούν επίσης να παίξουν σημαντικό ρόλο για την καλύτερη γεωγραφική και εποχιακή κατανομή του Τουρισμού.

1.5 Καλύτερη ενημέρωση και προστασία των Τουριστών

Σε μια "κοινή τουριστική αγορά" ο ταξιδιώτης θα έπρεπε να μπορεί όχι μόνο να πάρει πριν την αναχώρησή του, όλες τις ακριβείς πληροφορίες που χρειάζεται για τις περιοχές που τον ενδιαφέρουν και τις δυνατότητες στέγασης που προσφέρουν, αλλά να έχει και την εγγύηση ότι το ταξίδι του θα διεξαχθεί χωρίς προβλήματα και κυρίως χωρίς να βρεθεί εκτεθειμένος σε κινδύνους που απορρέουν από μια ατελή πληροφόρηση για τα δικαιώματά του.

Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή προτίθεται να ετοιμάσει σε στενή συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς των κρατών - μελών, έναν πρακτικό οδηγό του ταξιδιώτη που θα δίνει στους τουρίστες όσο γίνεται πιο πολλές χρήσιμες πληροφορίες

που θα διευκολύνουν το ταξίδι και την παραμονή τους σε όλες τις χώρες της Κοινότητας.

Το φυλλάδιο αυτό θα αποτελείται από ένα κοινό τμήμα με ορισμένες πρακτικές πληροφορίες και στοιχεία για τις κοινοτικές διατάξεις που μπορεί να ενδιαφέρουν τους τουρίστες (π.χ. έλεγχος συναλλάγματος, έντυπο για την ασφάλεια ασθενειών - ατυχημάτων, Ευρωπαϊκό διαβατήριο, χρήση της ECU, ποιότητα της προστασίας του περιβάλλοντος και αναγκαιότητα αυτής). Επίσης θα περιέχει λεπτομερή στοιχεία για τα δικαιώματα των Τουριστών όταν χρησιμοποιούν τα διάφορα μεταφορικά μέσα και τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν απέναντί τους οι ταξιδιωτικοί πράκτορες, οι ξενοδόχοι, οι εστιάτορες, οι υπεύθυνοι των χώρων κατασκήνωσης και στάθμευσης τροχόσπιτων και γενικά όλοι οι παράγοντες και επαγγελματίες του Τουριστικού τομέα. Ο οδηγός θα συμπληρωθεί με χρήσιμες πληροφορίες που θα αναφέρονται σε κάθε κράτος - μέλος (π.χ. σημαντικότερες γιορτές, φεστιβάλ, ώρες λειτουργίας μουσείων, καταστημάτων, τραπεζών, κλπ). Η διανομή του οδηγού αυτού, που εντάσσεται θαυμάσια στο πλαίσιο της Ευρώπης των πολιτών, θα γίνεται από τις υπηρεσίες της επιτροπής και τους οργανισμούς των κρατών - μελών, που θα λάβουν μέρος στην επεξεργασία του.

Η Επιτροπή προτείνει όλοι οι οδηγοί ξενοδοχείων στην Κοινότητα να περιλαμβάνουν μια εισαγωγή που θα εξηγεί τον τρόπο χρήσης του οδηγού στη γλώσσα της χώρας και σε άλλες δυο γλώσσες. Προτείνει επίσης τα ονόματα

των ξενοδοχείων που περιέχονται στον οδηγό να συνοδεύονται από τυποποιημένες πληροφορίες, όπως περίοδος λειτουργίας, τιμές, εκπτώσεις και εναρμονισμένα σύμβολα για τις διευκολύνσεις και υπηρεσίες που προσφέρουν. Η εφαρμογή του τυποποιημένου συστήματος πληροφοριών θα ανατεθεί στους Εθνικούς Οργανισμούς Τουρισμού ή άλλους αρμόδιους φορείς, σε συνεργασία με τις ξενοδοχειακές οργανώσεις.

Σε ότι αφορά την προστασία των Τουριστών, η Επιτροπή έχει ήδη προτείνει μια σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλεια των ξενοδοχείων κατά της πυρκαγιάς. Επειδή σε ορισμένα κράτη - μέλη δεν υπάρχουν ειδικές ρυθμίσεις σ' αυτόν τον τομέα, είναι σημαντικό για την προώθηση του ενδοκοινοτικού τουρισμού να εσπίσει τη σύσταση αυτή το Συμβούλιο το ταχύτερο δυνατό.

Ένας άλλος τομέας στον οποίο πρέπει να εξασφαλιστεί η προστασία των τουριστών είναι τα οργανωμένα ταξίδια (ή κατά αποκοπή ταξίδια). Ο συνδυασμός αυτός που περιλαμβάνει διάφορες παροχές (ταξίδι, στέγαση, διατροφή και βοηθητικές υπηρεσίες) παρουσιάζει συχνά κινδύνους λόγω του γεγονότος ότι ο ταξιδιώτης, έχοντας πληρώσει όλο το ποσό πριν ξεκινήσει δεν έχει και μεγάλο περιθώριο ελιγμού όταν, φτάνοντας στον προορισμό του, αντιληφθεί ότι οι πληροφορίες που του δόθηκαν είναι ανακριβείς ή δεν τηρούνται οι όροι της σύμβασης.

Σύμφωνα με στοιχεία από σχετική έρευνα, το ποσοστό των δυσαρεστημένων ταξιδιωτών φαίνεται ότι κυμαίνεται

ανάλογα με τη χώρα, ανάμεσα στο 25% με 35% εκείνων που χρησιμοποίησαν τη λύση αυτή για διακοπές στο εξωτερικό το 1982 και 1983. Ανάλογα όμως με αυτά τα ποσοστά, ο αριθμός εκείνων που φθάνουν στα δικαστήρια είναι μάλλον περιορισμένος (1% έως 5% ανάλογα με το κράτος - μέλος). Το βασικό μειονέκτημα των περισσότερων Εθνικών νομοθεσιών, μερικές από τις οποίες είναι πρόσφατες και ειδικές, είναι ακριβώς, η έλλειψη μιας εξωδικαστικής διαδικασίας αποτελεσματικής και μη δαπανηρής για την αντιμετώπιση των παραπόνων εκείνων που συμμετέχουν σε οργανωμένες εκδρομές. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, ο καταναλωτής διστάζει πολύ συχνά να προσφύγει σε μια αργή και πολυδάπανη διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων και προτιμά να μην ξαναδοκιμάσει αυτό το είδος ταξιδιού. Για να αντιμετωπίσει την κατάσταση αυτή, η Επιτροπή θα προτείνει σχέδιο οδηγίας για την εναρμόνιση των νομοθεσιών σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια, με στόχο : να εξασφαλίσει για όλους τους Πολίτες της Κοινότητας προστασία από την ατελή πληροφόρηση σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια, να προσδιορίσει την ευθύνη των ταξιδιωτικών πρακτόρων και των tour -operators απέναντι στον ταξιδιώτη, τόσο πριν όσο και μετά την αναχώρηση για το ταξίδι, την εκδρομή ή τις διακοπές του, να καθιερώσει μια απλή διαδικασία για την επίλυση των προβλημάτων και, όπου υπάρχει ανάγκη, την καταχώρηση των παραπόνων στους τόπους διακοπών ή αλλού, και να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες ανταγωνισμού στον τομέα των οργανωμένων ταξιδιών.

1.6 Καλύτερη γνώση των προβλημάτων του τομέα και οργάνωση των διαβουλεύσεων και της συνεργασίας

Ο τουρισμός, φαινόμενο μεγάλης έκτασης, αναγνωρισμένος διεθνώς σαν σημαντικός τομέας της οικονομικής δραστηριότητας, δεν είναι ακόμη καλά ή αρκετά γνωστός σε κοινοτικό επίπεδο, γεγονός που καθιστά αδύνατη σήμερα οποιαδήποτε βάσιμη εκτίμηση της κατάστασης και ανάπτυξης τους. Πρέπει να καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια για τη δημιουργία κατάλληλου πλαισίου με έγκυρα σημεία αναφοράς, που θα στηρίζεται στην εναρμόνιση και ολοκλήρωση των στατιστικών και ερευνών που αναφέρονται στον τουρισμό καθώς και σε μελέτη που θα διερευνήσουν τις πλευρές και τις δυνατότητές του.

Εξάλλου είναι εξίσου σημαντικό να προωθηθεί η ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών ανάμεσα στους εκπροσώπους των κρατών - μελών, τους ειδικευμένους οργανισμούς του τομέα και την Επιτροπή, ώστε να διευκολυνθεί ο συντονισμός των ενεργειών των κρατών - μελών και η ανάπτυξη της κοινοτικής πολιτικής.

Λόγω του μάλλον ακαθορίστου και δύσκολα προσδιορίσιμου χαρακτήρα των παροχών και των ανταλλαγών, ο τομέας των υπηρεσιών γενικά απαιτεί - σε αντίθεση με τον τομέα παραγωγής αγαθών - ιδιαίτερη προσπάθεια προσαρμογής και ανάπτυξης βασικής μεθοδολογίας για τη συγκέντρωση και ανάλυση των

στατιστικών στοιχείων όπως και αύξηση των οικονομικών πόρων που θα διατεθούν γι' αυτό το σκοπό.

Σε ότι αφορά τον Τουρισμό ειδικά οι υπάρχουσες στατιστικές εμφανίζουν σήμερα κενά, διαφορές ορισμών και αποκλίσεις στον τρόπο συγκέντρωσης των στοιχείων, σε τέτοιο βαθμό που οι συγκρίσεις ανέμεσα στα κράτη μέλη είναι ιδιαίτερα δύσκολες, ενώ οι εκτιμήσεις σε Κοινοτικό επίπεδο παραμένουν αδύνατες.

Λόγω της κατάστασης αυτής η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θα αναλάβει, σύντομα σε συνεργασία με τους εμπειρογνώμονες των κρατών - μελών τις αναγκαίες μεθοδολογικές μελέτες για να διαπιστωθεί η σκοπιμότητα ενός εναρμονισμένου συστήματος στον τομέα αυτό. Οι εργασίες αυτές θα αρχίσουν με :

- τη συγκέντρωση και τη δημοσίευση ομοιογενών στοιχείων για τον τουρισμό με πληροφορίες ειδικότερα για τον αριθμό των αφίξεων/διανυκτερεύσεων στους διάφορους τόπους καταλυμάτων.
- τη μελέτη για τη δυνατότητα δημιουργίας ενός δορυφορικού ισολογισμού με στατιστικές για τα ισοζύγια πληρωμών και τα εθνικά λογιστικά συστήματα ο οποίος διευρύνοντας τα στοιχεία που ήδη υπάρχουν για τα γενικά συστήματα θα ολοκληρώσει την ανάλυση του τουρισμού, εντάσσοντας τον σ' ένα ευρύτατο πλαίσιο. Με την προοπτική αυτή θα μπορούσε να ετοιμαστεί η δυνατότητα καθορισμού ενός δείκτη τιμών τουρισμού.

Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή θα παρουσιάσει το συντομότερο δυνατόν, πρόταση οδηγίας σχετικά με την εναρμόνιση των τουριστικών στατιστικών στην Κοινότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες ανάγκες.

Όσον αφορά την απασχόληση, τα ουσιαστικά προβλήματα οφείλονται στην έλλειψη κατάλληλης ονοματολογίας των δραστηριοτήτων, στις δυσκολίες που υπάρχουν ακόμα για τον σαφή προσδιορισμό του ποσοστού των μισθωτών υπηρεσιών και της απασχόλησης οικογενειακού χαρακτήρα, καθώς επίσης και στις επιπτώσεις της εποχιακής εργασίας. Η Επιτροπή έχει επίγνωση των προβλημάτων αυτών και θα καταβάλει κάθε προσπάθεια για την αντιμετώπισή τους σε συνεργασία με τα κράτη - μέλη.

Σε όλα τα Κράτη - Μέλη διεξάγονται έρευνες για τις συνήθειες όσον αφορά τις διακοπές των κατοίκων με σκοπό τη συγκέντρωση πληροφοριών για τον αριθμό, τις προτιμήσεις, τα έξοδα και τη συμπεριφορά των παραθεριστών. Ωστόσο η συχνότητα των ερευνών αυτών η μεθοδολογία, η έκτασή τους και η ειδικότητα των ερωτηματολογίων διαφέρουν σημαντικά. Τα αποτελέσματά τους δεν είναι πάντα συγκρίσιμα και σπάνια μπορεί να τα βρεί κανείς έξω από την εξεταζόμενη χώρα.

Προκειμένου να προωθηθεί η εναρμόνιση των ερευνών η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί το Ευρωβαρόμετρο, το ερευνητικό μέσο που χρησιμοποιεί τακτικά η Επιτροπή για τις δημοσκοπήσεις. Η έρευνα που θα διεξάγει θα αναφέρεται στις προτιμήσεις των Ευρωπαίων στο θέμα των διακοπών. Το ερωτηματολόγιο θα ετοιμαστεί σε

συνεργασία με τους Εθνικούς Οργανισμούς Τουρισμού και θα μπορεί να αποτελέσει πρότυπο για αντίστοιχες μελέτες σε Εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα συγκεντρώσει και θα δημοσιεύσει τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών που θα είναι έτσι διαθέσιμα σε όλα τα κράτη - μέλη και για κάθε ενδιαφερόμενο.

Ο σύνθετος χαρακτήρας του τομέα του τουρισμού και η αλληλοεξάρτησή του με πολλούς άλλους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας συνηγορεί υπέρ της διαμόρφωσης ενός πλαισίου διαβουλεύσεων και συντονισμού μεταξύ κρατών - μελών και επιτροπής.

Για να εξεταστούν όσο γίνεται πληρέστερα όλα τα προβλήματα του τομέα η επιτροπή θα διεξάγει επίσης τακτικές διαβουλεύσεις με τους εκπροσώπους των ενδιαφερομένων κύκλων καθώς και με τους Εθνικούς Οργανισμούς Τουρισμού.

Το Συμβούλιο καλείται να λάβει γνώση της παρούσας ανακοίνωσης και να εκγρίνει τις κατευθύνσεις και τις ενέργειες που προτείνει. Ορισμένες από τις ενέργειες αυτές ανήκουν στην αρμοδιότητα της Κοινότητας, άλλες στην αρμοδιότητα των κρατών - μελών και των περιοχών, και άλλες θα αναληφθούν από τους οικονομικούς παράγοντες του τομέα. Ειδικότερα ζητείται από το Συμβούλιο να εσπρίσει:

- Το ψήφισμα σχετικά με μια καλύτερη εποχιακή και γεωγραφική κατανομή του τουρισμού.

- Την σύσταση σχετικά με τις τυποποιημένες πληροφορίες στα υπάρχοντα ξενοδοχεία.
- Την απόφαση που καθιερώνει διαδικασία διαβουλεύσεων και συντονισμού στον τομέα τουρισμού.
- Την οδηγία σχετικά με την εναρμόνιση των νομοθεσιών όσον αφορά τα οργανωμένα ταξίδια η οποία θα του υποβληθεί αμέσως.
- Το Συμβούλιο θα έπρεπε επίσης να εγκρίνει, το συντομότερο δυνατό, τις προτάσεις που του έχει ήδη υποβάλλει η Επιτροπή, δηλαδή:
- Την οδηγία σχετικά με την απλούστευση των ελέγχων και διατυπώσεων που εφαρμόζεται στους πολίτες των κρατών μελών κατά τη διέλευση από τα ενδοκοινοτικά σύνορα.
- Την οδηγία σχετικά με την ασφάλεια των υφιστάμενων ξενοδοχείων κατά του κινδύνου πυρκαγιάς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι. Εσοδα και έξοδα των κρατών-μελών από το Διεθνή Τουρισμό
(σε εκατομ. ECU-τρέχουσα τιμή)

ΧΩΡΕΣ		1970	1975	1980	1984
Ομοσ. Δημ. Γερμανίας	R	1.297	2.387	4.501	6.970
	D	2.734	7.201	14.500	17.692
Βέλγιο/Λουξεμβουρ.	R	340	698	1.305	2.115
	D	481	1.137	2.355	2.484
Δανία	R	307	601	961	1.639
	D	267	521	1.121	1.559
Ελλάδα	R	194	505	1.243	1.678
	D	55	125	222	431
Γαλλία	R	1.289	2.714	5.928	9.644
	D	1.084	2.481	4.325	5.413
Ιρλανδία	R	174	210	417	609
	D	94	168	419	522
Ιταλία	R	1.603	2.646	6.406	10.931
	D	710	745	1.371	2.669
Κάτω Χώρες	R	419	894	1.197	1.948
	D	592	1.343	3.359	3.834
Ηνωμένο Βασίλειο	R	1.014	2.167	4.959	7.046
	D	897	1.632	4.589	7.807
Ισπανία	R	1.681	2.808	4.992	9.868
	D	138	310	889	1.067
Πορτογαλία	R	151	290	823	1.211
	D	134	208	209	284
Σ Υ Ν Ο Λ Ο	R	8.470	15.920	32.733	53.659
	D	7.187	15.872	33.353	43.762

Πηγή : Eurostat
R : Εσοδα
D : Εξοδα

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Συμμετοχή του Τουρισμού στο ισοζύγιο πληρωμών των Κρατών - Μελών
(σε ποσοστό % του συνόλου του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, δηλ. συναλλαγές που αναφέρονται στα εμπορεύματα, στις υπηρεσίες και στα εισοδήματα)

ΧΩΡΕΣ		1970	1975	1980	1984
Ομοσπ. Δημ. Γερμανίας	C	4,2	2,7	2,7	2,6
	D	10,6	9,0	8,5	7,2
Βέλγιο/Λουξεμβουρ.	C	1,0	2,5	2,0	2,1
	D	3,8	4,1	3,4	2,5
Δανία	C	6,9	6,1	5,5	5,8
	D	5,4	5,1	5,9	5,1
Ελλάδα	C	17,6	17,2	20,6	18,0
	D	3,0	2,9	2,6	3,1
Γαλλία	C	5,4	4,1	4,2	4,6
	D	4,7	4,0	3,1	2,6
Ιρλανδία	C	11,6	6,6	5,6	4,3
	D	4,8	4,7	4,2	3,2
Ιταλία	C	8,7	7,2	8,5	8,7
	D	4,0	2,0	1,6	2,0
Κάτω Χώρες	C	2,8	2,5	1,7	1,8
	D	3,9	3,9	4,8	3,9
Ηνωμένο Βασίλειο	C	3,3	4,0	4,1	3,9
	D	3,2	2,9	4,2	4,4
Ισπανία	C	34,3	25,1	20,5	20,8
	D	2,5	2,1	3,0	2,1
Πορτογαλία	C	8,9	12,0	16,7	13,3
	D	5,6	5,4	2,7	2,3
ΣΥΝΟΛΟ	C	5,6	4,7	4,7	4,9
	D	5,1	4,8	4,6	4,1

Πηγή : Eurostat
C : Πιστώσεις
D : Χρέη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΛΛΑΔΑ - Ε.Ο.Κ.

2.1 Ο ρόλος του Τουρισμού στη Διεθνή Οικονομία -
Σημαντικά διεθνή γεγονότα που τον επηρέασαν

Όπως είναι γνωστό ο Τουρισμός είναι η μεγαλύτερη βιομηχανία διεθνώς. Μεγαλύτερη ακόμη κι από αυτήν της Γεωργίας, του Αυτοκινήτου ή του Μετάλλου. Σε αυτήν απασχολούνται 130 εκ. άνδρες και γυναίκες ή 1 στους 14 εργαζόμενους στον κόσμο. Είναι η δεύτερη μετά τη διατροφή, ανάγκη του καταναλωτή για την οποία αφιερώνει το 12% των εξόδων του. Παράγει περισσότερα από 3 τρις δολάρια Η.Π.Α ετησίως ή περίπου το 5,5% του παγκοσμίου Ακαθάριστου Προϊόντος. Ακόμη στον τουρισμό επενδύονται κατά μέσο όρο 400 δις δολάρια Η.Π.Α δηλαδή το 7,5% του Παγκοσμίου Επενδυτικού Κεφαλαίου.

Στην Ελλάδα, αντίστοιχα, η συναλλαγματοφόρος αυτή βιομηχανία συμμετεχει στο 6,3% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, συμβάλλει κατά 35% στην κάλυψη του εμπορικού ελλείματος και αποτελεί το 42,5% των "Αδελων Πόρων".

Απασχολούνται κατά εκτίμηση σε αυτή άμεσα ή έμμεσα 450.000 εργαζόμενοι. Ενδεικτικός των αυξητικών τάσεων του σημαντικότερου αυτού κλάδου της οικονομίας είναι ο πίνακας αφίξεων - εισπράξεων της τελευταίας δεκαετίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.

ΜΕΣΗ ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

	ΑΦΙΞΕΙΣ %	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ %
ΔΙΕΘΝΗΣ	4, 2	9,3
ΕΥΡΩΠΗ	3, 5	8,3
ΕΛΛΑΔΑ	4,04	8,4

- Λόγω, όμως, των δυσμενών διεθνών εξελίξεων των τελευταίων χρόνων, και ιδιαίτερα το έτος 1991, η τουριστική βιομηχανία υπέστη τεράστιες ζημιές τόσο από πλευράς διεθνών μετακινήσεων όσο και από πλευράς εισπράξεων και επενδύσεων. Ειδικότερα για τη χώρα μας, η χρονιά αυτή υπήρξε ιδιαίτερα προβληματική. Ο πόλεμος στον Κόλπο δεν μας στέρησε μόνο την κίνηση των μεμονωμένων ταξιδιωτών, όπως άλλωστε συνέβη και στις υπόλοιπες χώρες, αλλά λόγω αποστάσεως από τα διαδραματιζόμενα, λειτούργησε αφαιρετικά για μας και προσθετικά για την Ισπανία στο μαζικό τουρισμό.

Η Ελλάδα είχε αποκτήσει σημαντικό προβάδισμα στις προτιμήσεις των ταξιδιωτών έναντι των ανταγωνιστριών της, και ιδιαίτερα της Ισπανίας, η οποία το 1990 είχε υποστεί καθίζηση στις αφίξεις τουριστών και ανέμεινε για τη χρονιά που πέρασε, άλλο ένα αρνητικό αποτέλεσμα.

Αργότερα η κρίση της Γιουγκοσλαβίας ήρθε να προσθέσει νέα προβλήματα στον Τουρισμό του τόπου μας, πλήττοντας ευαίσθητες περιοχές που βασίζουν την πελατεία τους στους διακινούμενους οδικώς ή σιδηροδρομικώς. Από την άλλη πλευρά βέβαια, η μεγιστοποίηση των ενδεχομένων ωφελειών από την αυξητική τάση της ζήτησης για την Ελλάδα των τελευταίων ετών, καθώς και η ευκαιρία που δημιουργήθηκε από τον αφανισμό του άλλοτε λίαν ανταγωνιστικού θαλάσσιου τουρισμού της Γιουγκοσλαβίας, έμειναν σχετικά ανεκμετάλλετες, λόγω έλλειψης της απαιτούμενης συντονισμένης στρατηγικής marketing.

Η απομάκρυνση των παλαιών στελεχών του Ε.Ο.Τ από τις αγορές του εξωτερικού και η αντικατάστασή τους από νέα στελέχη σε μία περίοδο, με τις δυσκολίες της κρίσιμης χρονιάς του 1991, δημιούργησε έντονα ερωτηματικά για το κατά πόσον η πείρα των παλαιότερων μπόρεσε να αντικατασταθεί πλήρως από το "ζήλο" των νέων στελεσών σε κομμάτι της ελληνικής τουριστικής αγοράς.

Τελείωσαν οι άσχημες μέρες για την Ευρωπαϊκή Τουριστική Βιομηχανία; Δύσκολο να απαντήσει κανείς ναί, ανεπιφύλακτα. Παρόλα αυτά, τα σημεία των καιρών μάλλον ευνοούν μια θετική σε γενικές γραμμές απάντηση.

Ηδη συγκρατημένη αισιοδοξία χαρακτηρίζει τις προοπτικές για την ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία το 1992. Αυτό τουλάχιστον προκύπτει από τις προβλέψεις διεθνών οργανισμών ειδικευμένων στην τουριστική αγορά.

2.2 Εντονο το ενδιαφέρον της Κοινότητας για τον Τουρισμό - Προγράμματα αυτής

- Το κοινοτικό ενδιαφέρον για τον τουρισμό αυξάνεται συνεχώς. Οι Κοινοτικοί εταίροι μας, συνειδητοποιώντας το μέγεθος και το ρόλο που μπορεί να παίξει ο τουρισμός στην ανάπτυξη τόσο των Εθνικών Οικονομιών όσο και γενικότερα της Ευρωπαϊκής, έχουν αρχίσει να καταβάλλουν συστηματικές προσπάθειες για την περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα, που την επόμενη χιλιετία, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, θα καταλάβει τη θέση της μεγαλύτερης βιομηχανίας της Ε.Ο.Κ.

Κοινοτικό σχέδιο δράσης για τον Τουρισμό

Σε δύο βασικούς άξονες αναπτύσσεται το νέο, τριετούς διάρκειας, Κοινοτικό σχέδιο δράσης για τον τουρισμό: στις Κοινοτικές δράσεις υπέρ του τουρισμού και στο χρονοδιάγραμμα προτεραιοτήτων. Το νέο αυτό Κοινοτικό πρόγραμμα δράσης, που θα χρηματοδοτηθεί με 18 εκ. ECU, και το οποίο τίθεται σ'εφαρμογή από την 1η Ιανουαρίου 1993, έχει βασιστεί στις εμπειρίες που αποκτήθηκαν από τις μέχρι σήμερα ενέργειες. Η ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας και η ποιοτική βελτίωση του Κοινοτικού Τουριστικού προϊόντος αποτελούν τους στόχους του προγράμματος. Το σχέδιο δράσης έχει αναλυτικά τα εξής:

1. Βελτίωση των γνώσεων στον τομέα του τουρισμού και Ενίσχυση της συνοχής των δράσεων

Στόχος της δράσης της Κοινότητας είναι να εξασφαλιστεί

η καλύτερη συνοχή των μέτρων που λαμβάνονται υπέρ του τουρισμού, με τη βελτίωση των γνώσεων που αφορούν τα χαρακτηριστικά, τις συνιστώσες και τις εξελίξεις.

Για την εφαρμογή της δράσης αυτής, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Ανάπτυξη των Κοινοτικών στατιστικών για τον τουρισμό
- β) Κατάρτιση εμπειριστατωμένων μελετών, με τη βοήθεια των οποίων θα καθίσταται δυνατή η καλύτερη γνώση των τουριστικών δραστηριοτήτων, η αξιολόγηση των επιπτώσεων που έχουν οι υφιστάμενες Κοινοτικές πολιτικές υπέρ του τουρισμού, η ανάλυση των προοπτικών που διανοίγονται για νέες μορφές τουρισμού και η ανάπτυξη στρατηγικών, προσαρμοσμένων στην εξέλιξη της ζήτησης.
- γ) Διαβουλεύσεις με τους επαγγελματίες που εργάζονται στο χώρο του τουρισμού στην Κοινότητα.

2. Χρονικός καταμερισμός των διακοπών

Η δράση της κοινότητας αποσκοπεί στον καλύτερο εποχιακό καταμερισμό του τουρισμού. Για την εφαρμογή αυτής της δράσης, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Υποστήριξη της δημιουργίας ενός διεθνούς πλαισίου, στόχος του οποίου θα είναι η ανταλλαγή πληροφοριών και η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν οι κυβερνήσεις και η τουριστική βιομηχανία.
- β) Υποστήριξη των μέτρων, που έχουν ως στόχο το συντονισμό των δράσεων και στρατηγικών για την προώθηση της εκμετάλλευσης των υποδομών και του

εξοπλισμού του τουρισμού κατά τις περιόδους εκτός τουριστικής αιχμής.

3. Διεθνικές δράσεις

Στόχος της δράσης της Κοινότητας είναι να ευνοηθούν οι διεθνικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης του τουρισμού που αφορούν πολυάριθμους κλάδους του τομέα.

Για την εφαρμογή αυτής της δράσης, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ παραμεθόριων περιοχών.
- β) Υποστήριξη των πρωτοβουλιών διεθνικού χαρακτήρα, οι οποίες συμβάλλουν στη βελτίωση της πληροφόρησης των τουριστών, ιδίως χάρη στη χρήση νέων τεχνολογιών.
- γ) Ανάπτυξη της τουριστικής συνεργασίας με την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη και το Μάγκρεμπ, με τη μεταφορά τεχνογνωσίας, όσον αφορά την κατάρτιση και τη θέση σε εφαρμογή στρατηγικών προώθησης, το μάρκετινγκ και τη σύσταση μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων.
- δ) Υποστήριξη της τουριστικής και τεχνικής συνεργασίας στα πλαίσια συμπράξεων μεταξύ των πόλεων.
- ε) Υποστήριξη προτύπων σχεδίων, με στόχο τη συνεργασία του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα υπέρ της ανάπτυξης τόσο των παραδοσιακών περιοχών που βρίσκονται σε παρακμή, καθώς και των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών της υπαίθρου.

4. Οι τουρίστες ως καταναλωτές

Η δράση της κοινότητας αποσκοπεί στο να υποστηρίξει τις πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της πληροφόρησης των τουριστών, καθώς και της προστάσιας τους, σε τομείς όπως τα υπάρχοντα συστήματα κατάταξης, η σήμανση, τα θέματα "Time - share", οι υπεράριθμες κρατήσεις και οι διαδικασίες προσφυγής.

5. Πολιτιστικός Τουρισμός

Στόχος της δράσης της Κοινότητας είναι να αξιοποιηθεί η πολιτιστική της κληρονομιά για τουριστικούς σκοπούς και ταυτόχρονα να ενθαρρυνθεί η καλύτερη γνώση των πολιτισμών, των παραδόσεων και του τρόπου ζωής των Ευρωπαίων. Για την εφαρμογή αυτής της δράσης, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Υποστήριξη πρωτοβουλιών που στοχεύουν στον καθορισμό νέων Ευρωπαϊκών πολιτιστικών διαδρομών τουριστικού χαρακτήρα σε συνεργασία με τα κράτη - μέλη, τις ενδιαφερόμενες περιοχές και τις τοπικές αρχές και στη διάδοση των πληροφοριών αυτών στο κοινό μέσω φυλλαδίων και δημοσιεύσεων.
- β) Υποστήριξη της ανταλλαγής εμπειριών στο πεδίο των τεχνικών διαχείρισης επισκεπτών.
- γ) Παροχή κινήτρων και ενισχύσεων για τη χρησιμοποίηση ευρωπαϊκών δικτύων, που θα καθιστούν δυνατή την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ τουριστικών και πολιτιστικών φορέων ιδίως με στόχο την αξιοποίηση της κληρονομιάς.

6. Τουρισμός και περιβάλλον

Η δράση της Κοινότητας στον τομέα της αλληλεπίδρασης μεταξύ τουρισμού και περιβάλλοντος έχει ως στόχο να ευνοήσει τη μεγαλύτερη μέριμνα για το περιβάλλον. Για την εφαρμογή αυτής της δράσης, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Υποστήριξη των πρωτοβουλιών που στοχεύουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τουριστών και των παρεχόντων υπηρεσίες σχετικά με την αλληλεπίδραση τουρισμού και περιβάλλοντος, ιδίως με τη δημιουργία Ευρωπαϊκού βραβείου.
- β) Υποστήριξη των καινοτόμων προτύπων δράσεων που στοχεύουν στη συμφιλίωση του τουρισμού με την προστασία της φύσης σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο, ιδίως των παράκτιων και ορεινών περιοχών, των προστατευομένων δρυμών και πάρκων, π.χ. μέσω μέτρων για την παροχή οδηγιών στους επισκέπτες.
- γ) Υποστήριξη της ανάπτυξης δικτύων με αντικείμενο τις διεθνικές ανταλλαγές εμπειριών που αφορούν μεταξύ άλλων τα προβλήματα περιβάλλοντος και την ενδεχόμενη επίλυσή τους στα πλαίσια της τουριστικής εκμετάλλευσης των τοποθεσιών και της διαχείρισής τους.
- δ) Υποστήριξη των πρωτοβουλιών που ευνοούν τις ήπιες μορφές τουρισμού.

7. Αγροτικός Τουρισμός

Στόχος της δράσης της Κοινότητας στον τομέα αυτό είναι η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο, ιδίως του αγροτικού τουρισμού, των μικρών οικογενειακών

ξενοδοχείων ή των δραστηριοτήτων σωματείων, δήμων ή τοπικών φορέων. Για την εφαρμογή αυτής της δράσης, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Υποστήριξη των πρωτοβουλιών σύναψης εταιρικών σχέσεων μεταξύ φορέων σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή εμπειριών και η μεταφορά των εφαρμοζόμενων πρακτικών με την διοργάνωση επισκέψεων, σεμιναρίων, με την ανταλλαγή εμπειρογνομώνων και την εκπόνηση διεθνικών προτύπων σχεδίων, ιδίως στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης.
- β) Βελτίωση της πληροφόρησης των φορέων στην ύπαιθρο και της πρόσβασης που έχουν στα διάφορα διαθέσιμα Κοινωνικά συστήματα παροχής ενισχύσεων στο χώρο του αγροτικού τουρισμού, ιδίως με την έκδοση εκλαϊκευμένων εγγράφων και τη δημόσια εγχειρίδιου των φορέων.
- γ) Παροχή κινήτρων για τη βελτίωση της ποιότητας της προσφοράς αγροτικού τουρισμού και υποστήριξη μέτρων για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στον τουρισμό της υπαίθρου.

Β. Κοινωνικός Τουρισμός

Στόχος της δράσης της Κοινότητας στον τομέα αυτό είναι να διευκολυνθεί η πρόσβαση στον τουρισμό ομάδων προσώπων, τα οποία για διάφορους λόγους, ιδίως κοινωνικούς ή υγείας, αντιμετωπίζουν δυσκολία να κάνουν διακοπές. Για την εφαρμογή της δράσης αυτής, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Αμοιβαία ενημέρωση, σε Κοινοτικό επίπεδο, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων, για τις διάφορες πρακτικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται στα κράτη - μέλη, με σκοπό την ενθάρρυνση ορισμένων κατηγοριών τουριστών να φύγουν για διακοπές.
- β) Υποστήριξη του συντονισμού των δράσεων μεταξύ κρατών - μελών, ώστε να εξαλειφθούν τα εμπόδια στην ανάπτυξη του τουρισμού για τα μειονεκτούντα άτομα και στην ανταλλαγή πληροφοριών στον τομέα αυτό.

9. Τουρισμός των νέων

Στόχος της δράσης της Κοινότητας στον τομέα αυτό είναι, προς υποστήριξη των υφιστάμενων Κοινοτικών πολιτικών, να προαχθεί η καλύτερη γνώση του πολιτισμού και του τρόπου ζωής στα κράτη μέλη από την πλευρά της νεολαίας και να διευκολυνθούν οι διακοπές των νέων. Για την εφαρμογή αυτής της δράσης, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Μελέτη της δυνατότητας διασυνδέσεων ανάμεσα στις "κάρτες νέων".
- β) Υποστήριξη μελέτης για τη σκοπιμότητα δημιουργίας ανταλλαγών στο χώρο των "ευρωπαϊκών τάξεων" (σχολικών ταξιδιών στα οποία συμμετέχουν άτομα από περισσότερα κράτη - μέλη).

10. Κατάρτιση

Στόχος της δράσης της Κοινότητας στο πεδίο αυτό είναι, προς υποστήριξη των υφιστάμενων Κοινοτικών πολιτικών, να ευνοηθεί η ανταγωνιστικότητα της τουριστικής βιομηχανίας, με την τόνωση του επαγγελματισμού στον

Κοινοτικό Τουρισμό. Για την εφαρμογή αυτής της δράσης, λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα:

- α) Ενημέρωση των νέων, όσον αφορά τις δυνατότητες που παρέχει ο τουριστικός τομέας και τα τουριστικά επαγγέλματα.
- β) Υποστήριξη των δράσεων που έχουν ήδη αναληφθεί με σκοπό τον προσδιορισμό των επαγγελματικών προσόντων του τομέα αυτού και βελτίωση της αμοιβαίας ενημέρωσης για τα προσόντα που αποκτώνται στα διάφορα κράτη - μέλη.
- γ) Ενεθέρωση της συμμετοχής των τουριστικών επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους στα υφιστάμενα Κοινοτικά προγράμματα και δράσεις κατάρτισης.
- δ) Υποστήριξη των σχεδίων συνεργασίας διεθνικού χαρακτήρα, στα οποία συμμετέχουν πανεπιστήμια, τουριστικές σχολές, επαγγελματίες από το χώρο του τουρισμού ή οι ενδιαφερόμενες διοικητικές αρχές, ιδίως όσον αφορά την κατάρτιση στους τομείς του αγροτικού, πολιτιστικού και περιβαλλοντικού τουρισμού.
- ε) Υποστήριξη των δικτύων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής κατάρτισης, ούτως ώστε να ανέλθει η ποιότητα των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

11. Προβολή σε τρίτες χώρες

Στόχος της δράσης της Κοινότητας στο πεδίο αυτό είναι να γίνουν ελκυστικότερα τα ταξίδια με προορισμό την Ευρώπη για τους τουρίστες από μακρινές χώρες. Για

την εφαρμογή της δράσης , λαμβάνονται μέτρα περιοριζόμενα σε πρότυπα σχέδια, τα οποία θα προβάλλουν την Ευρώπη ως τουριστικό προορισμό στις αγορές των μακρινών χωρών, των οποίων η ανάπτυξη ενδέχεται να έχει επίπτωση στον Κοινοτικό τουρισμό, και κατά κύριο λόγο, στην αγορά της Βορείου Αμερικής και της Ιαπωνίας.

Η Ε.Ο.Κ όμως δεν ξεχνά τον Τουρισμό. Όπως αναφέραμε και παραπάνω, το ενδιαφέρον της Ε.Ο.Κ για την τουριστική βιομηχανία, εκδηλώνεται με μία σειρά προγραμμάτων για τα κράτη - μέλη , φυσικά και για την Ελλάδα. Το ζήτημα είναι ποια αποτελέσματα θα έχουν αυτά για τη χώρα μας, η οποία έχει μακρά παράδοση "απορρόφησης" σε σπιλ βάλτου των κοινοτικών πρωτοβουλιών.

Πιο συγκεκριμένα:

- 87 δις από την ΕΟΚ για τον τουρισμό της Ελλάδας.

Δύο νέα κοινοτικά προγράμματα, τα οποία αφορούν τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και την ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα, ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα προγράμματα θα χρηματοδοτηθούν από τα Κοινοτικά Διαρθρωτικά Ταμεία με το ποσό των 87 δις δρχ. καθώς επίσης και με εθνική και ιδιωτική συμμετοχή.

Στο πρώτο πρόγραμμα, το οποίο αφορά την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών, το συνολικό κόστος

ανέρχεται σε 172 δισ δρχ., τα 70 από τα οποία θα προσφέρει η Κοινότητα, 28 δισ θα καλυφθούν από Εθνική συμμετοχή και 74 δισ από τον ιδιωτικό τομέα.

Στόχοι του προγράμματος είναι οι νέες επενδύσεις, η βελτίωση της υποδομής και η κατάρτιση των εργαζομένων. Το δεύτερο πρόγραμμα έχει ως στόχο την ανάπτυξη του τουρισμού και αφορά τη δημιουργία νέων μονάδων σε κοινοürgιες περιοχές, τη βελτίωση των υπηρεσιών, τη δημιουργία νέων μορφών τουρισμού, την προστασία του περιβάλλοντος των τουριστικών κωρών κ.λπ. Το κόστος του προγράμματος θα ανέλθει σε 61 δισ, ενώ η Κοινοτική συμμετοχή θα είναι 19 εκατ. δρχ., 6 εκατ. δρχ. θα είναι η εθνική και 36 δισ δρχ. η συμμετοχή ιδιωτών.

- Με συνολικό προϋπολογισμό 77 εκ. ECU θα υλοποιηθούν 74 ελληνικά έργα που εγκρίθηκαν στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος Stride, το οποίο αναφέρεται στην ανάπτυξη της έρευνας στις περιφέρειες της Κοινότητας. Η συμμετοχή των ιδιωτικών εταιριών είναι σημαντική καθώς 17 επιχειρήσεις ανέλαβαν την υλοποίηση έργων συνολικού κόστους 18,8 εκ. ECU. Σημειώνεται ότι η κοινοτική συμμετοχή καλύπτει το 70% του κόστους για έργα δημοσίων οργανισμών και το 50% για έργα ιδιωτικών επιχειρήσεων ή φορέων.

- Ταμείο Συνοχής: 2 δισ ECU για την Ελλάδα, αν.....
Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε το προσχέδιο κανονισμού για τη σύσταση και λειτουργία του Ταμείου Συνοχής που προβλέπεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και έχει ως στόχο την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής

μεταξύ των οικονομικά αναπτυγμένων και των "φτωκών" χωρών - μελών.

Σύμφωνα με το προσχέδιο κανονισμού, το Ταμείο Συνοχής θα διαθέσει για την Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία και Ιρλανδία το ποσό των 10 δισ ECU κατά την περίοδο 1993 - 1997. Το ποσό αυτό κατανέμεται ως εξής: 1,5 δισ ECU το 1993 και στη συνέχεια αύξηση του ποσού αυτού κατά 250 εκ. ECU ετησίως, ώστε το 1997 να φθάσει στα 2,5 δισ ECU.

Το Ταμείο Συνοχής θα αρχίσει να λειτουργεί μετά την επικύρωση από όλες τις χώρες μέλη της Συνθήκης του Μάαστριχτ, αλλά λαμβάνοντας υπόψη τις χρονοβόρες διαδικασίες δεν πρόκειται να λειτουργήσει πριν από το δεύτερο εξάμηνο του 1993.

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας των προγραμμάτων είναι, εκτός από διάφορους κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες, το κατά κεφαλή Α.Ε.Π κάθε χώρας, ο συνολικός πληθυσμός της και η έκτασή της.

Αναμένεται ότι η Ελλάδα θα εισπράξει από το Ταμείο Συνοχής το ποσό των 2 δισ ECU, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι θα τηρηθεί κατά γράμμα το πρόγραμμα σύγκλισης της οικονομίας της χώρας που θα εγκρίνει η Επιτροπή και, κυρίως, το Συμβούλιο Υπουργών. Σε περίπτωση που μία από τις 4 ενδιαφερόμενες χώρες "φύγει από το δρόμο" του προγράμματος σύγκλισης, τότε η επιτροπή θα έχει το δικαίωμα από το 1995 να παγώσει τις πιστώσεις για τα νέα προγράμματα.

Τα χρήματα του Ταμείου θα διατεθούν για προγράμματα που

έχουν να κάνουν με το περιβάλλον, αλλά και με τα λεγόμενα διευρωπαϊκά δίκτυα - στον τομέα των μεταφορών. Η σημασία του Ταμείου για την Ελλάδα είναι τεράστια: ως ένα από τα πιο απομονωμένα κράτη - μέλη της Κοινότητας, με φτωχές συγκοινωνίες, η χώρα μας χρήζει ασφαλώς της ιδιαίτερης προσοχής του Ταμείου Συνοχής όσον αφορά στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών.

846 εκ. ECU για κοινοτικά προγράμματα.

Με συνολικό προϋπολογισμό 846 εκ. ECU, έχει ξεκινήσει η υλοποίηση των τεσσάρων κοινοτικών πρωτοβουλιών - προγραμμάτων (Regen - Stride - Interreg - Enpireg) που αφορούν στην ανάπτυξη των τομέων όπως η ενέργεια, ο τουρισμός, η προστασία του περιβάλλοντος καθώς και η συνεργασία μεταξύ απομακρυσμένων περιοχών. Η συμμετοχή των τριών διαθερωτικών ταμείων φτάνει κατά μέσο όρο στο 50% και ανέρχεται στα 487 εκ. ECU για τα 4 προγράμματα. Σημειώνεται ότι οι κοινοτικές πρωτοβουλίες συμπληρώνουν συγκεκριμένες δράσεις του κοινοτικού πλαισίου στήριξης για την Ελλάδα, δίνοντας έμφαση στην περαιτέρω ανάπτυξη των τομέων, όπου αναφέρονται.

Αναλυτικότερα, το Regen αφορά στην ανάπτυξη του ενεργειακού τομέα και κυρίως στη χρήση του φυσικού αερίου. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα 247,7 εκ. ECU, εκ των οποίων το 35% (89,69 εκ. ECU) είναι η συμμετοχή του Περιφερειακού Ταμείου. Στο πλαίσιο του Regen εντάσσεται η κατασκευή αγωγού φυσικού αερίου από του Βουλγαρικά σύνορα έως την Αθήνα.

Το Stride αναφέρεται στη μεταφορά τεχνολογίας και

τεχνογνωσίας, με ειδικά μέτρα για τη σύνδεση των ελληνικών φορέων με κοινοτικούς παραγωγούς και χρήστες, την ανάπτυξη της τεχνολογικής έρευνας καθώς και την εκπαίδευση. Η κοινοτική συμμετοχή του περιφερειακού και του κοινωνικού ταμείου ανέρχεται στα 56 εκ. ECU (ποσοστό 61%) σε σύνολο προϋπολογισμού του προγράμματος 92,202 εκ. ECU.

Η ανάπτυξη της διασυνοριακής συνεργασίας με στόχο την προετοιμασία των περισσότερο απομακρυσμένων περιοχών για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς είναι ο στόχος του Interreg. Ο προϋπολογισμός του είναι 318 εκ. ECU, εκ των οποίων το 71% (227 εκ. ECU) θα προέλθουν από τα τρία κοινοτικά ταμεία. Στο πλαίσιο του προγράμματος εντάσσεται η κατασκευή μέρους της Εγνατίας Οδού που θα συνδέσει την Ηπειρο με την Ανατολική Θράκη, καθώς και η βελτίωση των αεροδρομίων της Αλεξανδρούπολης, της Θεσσαλονίκης και των Χανίων.

Το Enpireg, με συνολικό προϋπολογισμό 131 εκ. ECU και κοινοτική συμμετοχή 92 εκ. ECU (70%) αποσκοπεί στην υλοποίηση έργων για την προστασία του περιβάλλοντος.

- Πρόγραμμα Force

Είκοσι οκτώ ελληνικά σχέδια για το πρόγραμμα Force, εγκρίθηκαν πρόσφατα από συνολικά 263 σχέδια που αφορούν όλες τις χώρες της Κοινότητας. Συγκεκριμένα το πρόγραμμα δράσης Force (1990 - 1994) έχει ως στόχο την προώθηση της συνεπούς επαγγελματικής κατάρτισης και για το σκοπό αυτό η Κοινότητα διαθέτει για το 1992 συνολικό ποσό ύψους 13,2 εκ. ECU. Η χώρα μας με τη συμμετοχή

της στο πρόγραμμα Force και για την περίοδο 1992 θα απορροφήσει μέσω των εγκριθέντων προγραμμάτων το ποσό των 1,274 εκ. ECU.

Τον περασμένο χρόνο η Ελλάδα ήταν τέταρτη κατά σειρά από άποψη χρηματοδότησης με ποσοστό 10,5% του συνολικού εγκριθέντος κονδυλίου για το πρόγραμμα Force.

Για το 1992 αυξήθηκαν τα κορηγούμενα κονδύλια για το Force και αυτός είναι ένας λόγος αύξησης των εγκριθέντων για την Ελλάδα.

- Η Κοινότητα προτίθεται να διαθέσει το ποσό των 23,23 εκ. ECU για την υλοποίηση του προγράμματος Prisma, που αφορά την προετοιμασία των επιχειρήσεων, ενόψει της εφαρμογής της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, στην Ελλάδα. Το ποσό αυτό θα διατεθεί μέσα στα επόμενα δύο χρόνια από το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Κοινότητας. Το ελληνικό πρόγραμμα Prisma θα βοηθήσει τον κρατικό αλλά και τον ιδιωτικό τομέα να αναπτύξουν τεχνικές και να βελτιώσουν τις προδιαγραφές για την παραγωγή και την ποιότητα. Το πρόγραμμα Prisma έχει συνολικό κόστος 32,86 εκ. ECU.

- 52 εκ. ECU για το Leader.

Το ποσό των 52 εκ. ECU για την Ελλάδα ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος Leader. Το ποσό αυτό θα κορηγηθεί σε 26 ομάδες που αντιπροσωπεύουν αναπτυξιακές εταιρίες τοπικού ή νομαρχιακού επιπέδου.

Το πρόγραμμα Leader (σύνδεση μεταξύ των ενεργειών ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας) αφορά την περίοδο

(1990 - 1993) και έχει ως στόχο να προωθήσει ολοκληρωμένη προσέγγιση στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης μέσω ορισμένων μέτρων. Τα μέτρα αυτά αφορούν κυρίως τη δραστηριοποίηση της αγροτικής ανάπτυξης, την επαγγελματική κατάρτιση και τις ενισχύσεις στην απασχόληση, τον αγροτικό τουρισμό, τις μικρές επιχειρήσεις, τη βιοτεχνία και συναφείς υπηρεσίες. Επίσης, απασκοπεί στην επιτόπου αξιοποίηση και την εμπορία των τοπικών γεωργικών προϊόντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - Ε.Ο.Τ. - Ε.Ο.Κ

3.1 Κρατική Πολιτική

Κύριο στοιχείο της ελληνικής τουριστικής νομοθεσίας είναι ο περιπτωσιολογικός και διάσπαρτος χαρακτήρας της. Συνίσταται σε ένα πλέγμα νόμων, διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων και εγκυκλίων που δύσκολα την καθιστούν ευσύνοπτη. Με δεδομένη τη δυσκολία αυτή θα επιχειρηθεί μια προσέγγιση με σκοπό τον εντοπισμό των σημείων τριβής της ελληνικής νομοθεσίας με την κοινοτική.

Ο τουρισμός εμφανίζεται στην κρατική πολιτική στις αρχές του 1990 όταν έγινε αντιληπτός ο σημαντικός ρόλος του για την οικονομία.

Για πρώτη φορά ο αναπτυξιακός νόμος 1116/1981, προέβλεπε και για τον τομέα του τουρισμού τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του συγχρόνως με την ανάπτυξη των προβληματικών περιοχών. Δεν πέτυχε όμως τον επιδιωκόμενο στόχο και αντικαταστάθηκε από το ν. 1262/1982, ο οποίος δεν διαφέρει από τον προηγούμενο στις βασικές αρχές παρά μόνο στην τακτική πραγματοποίησης των στόχων της τουριστικής ανάπτυξης (επιχορήγηση, επιδότηση, αφορολόγητες εκπτώσεις κλπ). Στο σημείο αυτό σημειώνουμε ότι η κρατική πολιτική ενισχύσεων στο επίπεδο της αναπτυξιακής πολιτικής δεν φαίνεται να δημιουργεί ειδικά προβλήματα συγκρούσεων

με το Κοινοτικό Δίκαιο.

Η μέχρι σήμερα πάντως λειτουργία των κινήτρων ελλείψει χωροταξικών σχεδίων ανάπτυξης, αυστηρών κριτηρίων κλπ δεν απέδωσαν το ζητούμενο στον τουριστικό τομέα. Αντίθετα οδήγησαν σε αντισοικονομικές εκμεταλλεύσεις, στη συγκέντρωση των επενδύσεων σε περιοχές ήδη τουριστικά αναπτυγμένες καθώς και σε υποβαθμισμένη προσφορά υπηρεσιών. Επίσης παρατηρείται μείωση του ιδιωτικού επενδυτικού ενδιαφέροντος ελληνικού και ξένου.

Τον προηγούμενο χρόνο έγιναν προτάσεις - τροποποιήσεις του νόμου με σκοπό την αναβάθμιση του ποιοτικού τουρισμού και γενικότερα της τουριστικής προσφοράς της χώρας. Το πνεύμα των προτάσεων είναι, να ανασχευθεί η περαιτέρω δόμηση σε ήδη κορεσμένες περιοχές, να επιδοτηθούν οι βελτιώσεις και ο εκσυγχρονισμός των ήδη υφιστάμενων ξενοδοχείων, να υποχρεωθεί στα κίνητρα η κατασκευή συμπληρωματικών εγκαταστάσεων όπως συνεδριακά κέντρα, μαρίνες κλπ και να ενισχυθεί κάθε δημόσια επένδυση που εκμεταλλεύεται ή προστατεύει το φυσικό περιβάλλον.

Οι προτάσεις αυτές περιλήφθησαν στον καινούργιο αναπτυξιακό νόμο 1892/90, ο οποίος εμφανίζει ορισμένες σημαντικές διαφορές από τον προηγούμενο δηλ. το νόμο 1262/82.

Η κυριότερη αλλαγή που εισάγει ο νέος νόμος είναι ότι διευρύνεται το φάσμα των τουριστικών δραστηριοτήτων που ενισχύονται σε δύο σημεία. Πιο συγκεκριμένα

ενισχύονται αφενός η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες) και αφετέρου η κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός συνεδριακών κέντρων και γηπέδων γκολφ. Και στις δύο περιπτώσεις οι τοποθεσίες και οι προδιαγραφές θα εγκρίνονται από τον Ε.Ο.Τ και τα αρμόδια Υπουργεία.

As σημειωθεί ότι οι παραπάνω εγκαταστάσεις ενισχύονται ανεξάρτητα από την περιοχή που βρίσκονται. Ένα άλλο καινούργιο στοιχείο του νόμου είναι ότι με κοινές αποφάσεις των αρμοδίων υπουργών, που δεν είναι δυνατόν να τροποποιούνται πριν από την παρέλευση διετίας από την έναρξη ισχύος τους, καθορίζονται ζώνες της Επικρατείας που παρουσιάζουν υπέρ συγκέντρωση τουριστικής δραστηριότητας στις οποίες δεν έχουν εφαρμογή τα κίνητρα επιχορήγησης και επιδότησης. Τέλος επιχορηγείται ο εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών μονάδων υπό την προϋπόθεση ότι έχουν συμπληρωθεί δέκα χρόνια από την ημέρα έναρξης ή ολοκλήρωσης της επένδυσης.

Με βάση τις διατάξεις αυτές η ελληνική πολιτική τουρισμού επιχειρεί να προσαρμοσθεί στους κοινοτικούς στόχους ανάπτυξης νέων μορφών τουρισμού. Διαφαίνεται επίσης η πρόθεση επαναπροσδιορισμού της πολιτικής τουρισμού με δεδομένο πλέον τον εξαιρετικά σημαντικό ρόλο του, στην οικονομία της χώρας.

3.2 Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού

Ο Ε.Ο.Τ συστήθηκε για πρώτη φορά το 1929, για να αντικατασταθεί αργότερα από το Υπουργείο Τύπου και Τουρισμού (1936), το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (1941) και τη Γενική Γραμματεία Τουρισμού (1945). Επανασυστήθηκε αργότερα με τον Α.Ν. 1565/50 και έκτοτε με πολλές διαρθρωτικές αλλαγές υπάρχει και λειτουργεί σαν αυτοτελές ΝΠΔΔ υπό την αιγίδα του Κράτους.

Σκοπός του Ε.Ο.Τ είναι η οργάνωση και προαγωγή του Τουρισμού στην Ελλάδα, για την αξιοποίηση όλων των υφισταμένων δυνατοτήτων της Χώρας, ως και ο συντονισμός σε ενιαία κατεύθυνση των ενεργειών κάθε δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής Αρχής, ή Νομικών Προσώπων Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου, ή Κοινοφελών Οργανισμών, καθώς και ιδιωτικών οργανώσεων ή επιχειρήσεων, που αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση των κύριων σκοπών του Τουρισμού στην Ελλάδα.

Με βάση αυτή τη διατύπωση, αλλά μεταγενέστερες διατάξεις της νομοθεσίας του, ο Ε.Ο.Τ καθίσταται ο κύριος φορέας πολιτικής και δράσης με κατεύθυνση του τομέα:

- α) του σχεδιασμού της τουριστικής ανάπτυξης.
- β) της οργάνωσης και λειτουργίας του Τουριστικού τομέα
- γ) του συντονισμού των συναφών με τον Τουρισμό των συναρμοδίων κρατικών αλλά και ιδιωτικών φορέων.
- δ) της προβολής του Ελληνικού Τουρισμού στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- ε) της διοργάνωσης τουριστικών εκδηλώσεων.
- στ) της κατασκευής και εκμετάλλευσης έργων τουριστικής

ανάπτυξης.

Η διοίκηση του Ε.Ο.Τ, απορτίζεται από την Γενική Γραμματεία και το Διοικητικό Συμβούλιο. Ο Γενικός Γραμματέας έχει κάθε διοικητική αρμοδιότητα, έχει δηλ. όλες τις αρμοδιότητες του Ε.Ο.Τ με εξαίρεση εκείνες για τις οποίες απαιτείται να προηγηθεί απόφαση ή γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου. Προϊσταται των υπηρεσιών του Ε.Ο.Τ και ασκεί πειθαρχική εξουσία επί των υπαλλήλων του. Φυσικά ο Γενικός Γραμματέας μπορεί να προβεί σε κάθετη αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων του περιορισμένου υπηρεσιακού χαρακτήρα, μεταβιβάζοντάς τις, με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, στους προϊστάμενους των αρμοδίων υπηρεσιών του Ε.Ο.Τ.

Η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου είναι 7μελής και προεδρεύεται από τον Πρόεδρο ή τον Αντιπρόεδρο που ορίζεται και πάλι με απόφαση του εποπτεύοντα Υπουργού.

Οι αρμοδιότητες του Δ.Σ του ΕΟΤ διακρίνονται σε αποφασιστικές και γνωμοδοτικές. Αποφασιστική αρμοδιότητα έχει το Δ.Σ του Ε.Ο.Τ επί των εξής αντικειμένων:

- α) ετήσιος προϋπολογισμός εσόδων - δαπανών, απολογισμός, ισολογισμός.
- β) πρόγραμμα έργων.
- γ) γενικές κατευθύνσεις τουριστικής πολιτικής.
- δ) πρόγραμμα διαφήμισης, δημοσίων σχέσεων και τουριστικών εκδηλώσεων.
- ε) τρόποι και μέθοδοι εκμετάλλευσης περιουσιακών

στοιχείων Ε.Ο.Τ.

στ) διορισμός προσωπικού,

ζ) ιδιαίτερης σοβαρότητας διαχειριστικές πράξεις.

Όμως οι αποφάσεις του Δ.Σ ΕΟΤ έχουν μια ιδιορρυθμία: δεν είναι άμεσα εκτελεστές. Για να εκτελεστούν απαιτείται:

α) εγκριτική απόφαση του εποπτεύοντα υπουργού και

β) εκτελεστική απόφαση Γ.Γ ΕΟΤ με το ίδιο περιεχόμενο.

Η απόφαση αυτή είναι και ο "τύπος" με τον οποίο εκδίδονται προς τα "έξω" και αποκτούν ισχύ οι αποφάσεις Δ.Σ Ε.Ο.Τ.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ Ε.Ο.Τ εκπροσωπεί τον ΕΟΤ ενώπιον των δικαστικών και διαιτητικών αρχών, αλλά και στις διεθνείς του σχέσεις με συναφείς οργανισμούς και αρχές. Την διάρθρωση του Κανονισμού Υπηρεσιών ΕΟΤ συμπληρώνουν η Διεύθυνση Υπηρεσιών Εσωτερικού - Εξωτερικού και τα ανεξάρτητα τμήμα Προγραμματισμού και Διεθνών Σχέσεων.

Οι περιφερειακές Υπηρεσίες Ε.Ο.Τ, που συστήθηκαν για την εξυπηρέτηση των αναγκών της γεωγραφικής αποκέντρωσης, ασκούν περιορισμένο αριθμό αρμοδιοτήτων ορισμένων μόνο Διευθύνσεων του Ε.Ο.Τ. Οι Διευθύνσεις Εξωτερικού του ΕΟΤ έχουν σαν κύριο έργο την πληροφόρηση, τις δημόσιες σχέσεις και τη διαφήμιση του Ελληνικού Τουρισμού, στις χώρες - πηγές του διεθνούς τουριστικού ρεύματος. Συγχρόνως παρακολουθούν τους παράγοντες ανταγωνιστικότητας του Τουρισμού μας, στις ξένες αγορές και πληροφοριών στην Κεντρική Υπηρεσία σχετικά με τη δραστηριότητα και τη θέση των

ανταγωνιστριών χωρών στις αγορές αυτές.

1) Η αντιμετώπιση των τάσεων προσφοράς - ζήτησης από τον Ε.Ο.Τ και το πρόγραμμα marketing (1989-1991)

Η όλη προσπάθεια του Ε.Ο.Τ επικεντρώνεται κυρίως σε δύο κατευθύνσεις: Η πρώτη αναφέρεται στην περαιτέρω καλλιέργεια της Ελλάδας σαν τόπο προορισμού στη διεθνή τουριστική αγορά και η δεύτερη στην προσέλκυση ικανού αριθμού τουριστών που θα διασφαλίσουν:

- συναλλαγματικά οφέλη για τη χώρα.
- ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής με βάση τις δυνατότητες που παρέχει η τουριστική καταναλωτική ζήτηση και
- Απασχόληση.

Ο στόχος αυτός πιστεύεται ότι θα επιτευχθεί με τη διαφοροποιημένη "πολιτική αγοράς" που από το 1989 εφαρμόζεται από τον Ε.Ο.Τ στις κυριότερες χώρες - πηγές τουρισμού καθώς και σ'αυτές που παρουσιάζουν μεγάλες δυνατότητες ανάπτυξης. Μια πολιτική που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και η οποία είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιων και επίμονων προσπαθειών τόσο των αρμόδιων υπηρεσιών της Κεντρικής Υπηρεσίας όσο και των υπευθύνων γραφείων του Ε.Ο.Τ στο εξωτερικό.

Υπηρεσίες που παρέχει ο Ε.Ο.Τ στο εξωτερικό

Οι υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ στο εξωτερικό πέρα από την παροχή πληροφοριών σε μεμονωμένους τουρίστες και τη συνεχή επικοινωνία και ενημέρωση των Tour Operators και

Travel Agents έχουν σαν αντικείμενο:

α) την ανάπτυξη κοινών δραστηριοτήτων με όλους τους Ελληνικούς φορείς στο εξωτερικό που μπορούν να συμβάλλουν στην διαμόρφωση ευνοϊκής για την Ελλάδα εικόνας και κλίματος.

β) την υποβοήθηση των ενεργειών άλλων ελληνικών κρατικών και ιδιωτικών φορέων στο εξωτερικό για την προβολή των δραστηριοτήτων της χώρας.

γ) την προβολή, με κάθε πρόσφορο μέσο, κάθε υπηρεσιών και αξιών της Τουριστικής Ελλάδας.

δ) την ανάπτυξη υπέρ του Ελληνικού Τουρισμού διεθνώς, δημοσίων και ιδιωτικών καθώς και κοινωνικών σχέσεων και επαφών, ΚΑΙ

ε) την προώθηση ενεργειών για τη βελτίωση της τουριστικής κίνησης προς τη χώρα μας με στόχο τόσο την αριθμητική όσο και τη βελτίωσή της και τη χωροχρονική ανακατανομή της, σύμφωνα πάντα με τις προτεραιότητες της τουριστικής μας πολιτικής.

Σαν αποτέλεσμα των ενεργειών αυτών, οι υπηρεσίες Ε.Ο.Τ στο εξωτερικό αποστέλλουν στην Κεντρική Υπηρεσία εκθέσεις στις οποίες αναφέρουν τα δημοσιεύματα του ξένου τύπου, τις πολιτικο-κοινωνικο-οικονομικές εξελίξεις στην αγορά τους και προτείνουν προγράμματα δράσης που βασίζονται στις διαμορφούμενες τάσεις. Οι εκθέσεις αυτές αποτελούν για τον Ε.Ο.Τ τη βάση για τη συνολική προδιαγραφόμενη τάση των αφίξεων κατά μήνα και περιοχή.

Μία άλλη πολύ σημαντική δραστηριότητα του Ε.Ο.Τ. είναι

η παροχή βοήθειας σε αποστολές εκπροσώπων του Ελληνικού Τουριστικού Κλάδου (travel Missions) διαφόρων περιοχών, προκειμένου να προβάλλουν το τουριστικό προϊόν.

Οι Υπηρεσίες Εξωτερικού συντονίζουν τις επαφές μεταξύ των ενδιαφερομένων και διευκολύνουν την συμμετοχή σε work shops, σε σεμινάρια για ταξιδιωτικούς πράκτορες, διοικητεύουν το διαφημιστικό τους υλικό και τους φέρνουν σε επαφή, εφόσον το ζητήσουν και είναι εφικτό, με εκπροσώπους των μέσων ενημέρωσης.

2) Τρόποι αντιμετώπισης των έκτακτων καταστάσεων από τον Ε.Ο.Τ που εμφανίστηκαν κατά το 1988

Το ατύχημα του City of Foros και ο καύσωνας του Ιουλίου είχαν σαν αποτέλεσμα να πληγεί η εικόνα της χώρας μας.

Τα γραφεία του Ε.Ο.Τ στο εξωτερικό ακολουθώντας τις οδηγίες της Κεντρικής Υπηρεσίας, εξασφάλισαν τις απαιτούμενες πληροφορίες, προετοίμασαν δηλώσεις, έστειλαν καθημερινά αναφορά στη Διοίκηση, παρακολούθησαν τη ροή των πληροφοριών και ενημέρωσαν τον Τύπο.

Συγκεκριμένα, μετά τα ατυχήματα στο City of Foros και το Jupiter ο επαγγελματικός ξένος τύπος εξήρε τις υπηρεσίες, που προσέφεραν τα κατά τόπους γραφεία για την ποιότητα κυρίως του πληροφοριακού υλικού και την εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων. Αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών ήταν ότι γεγονότα τα οποία θα μπορούσαν να

έχουν επιφέρει σοβαρά πλήγματα στον Ελληνικό Τουρισμό, είχαν σχετικά πολύ μικρές επιπτώσεις.

Το 1988, 8.231.000 τουρίστες επισκέφθηκαν την Ελλάδα, μέγεθος που αντιπροσώπευσε το 2,3% των διεθνών τουριστικών μετακινήσεων και το 5,3% των αφίξεων στη Μεσόγειο, ενώ οι συναλλαγματικές εισπράξεις ήταν 3,8 δις \$.

Από τις 17 χώρες στις οποίες ο Ε.Ο.Τ διατηρεί γραφεία - μονάδες Marketing προήλθε το 83% των τουριστών μας και το 86% του τουριστικού συναλλάγματος. Οι αριθμοί αυτοί αποδεικνύουν ότι η επιλογή του τόπου εγκατάστασής τους, ήταν η ενδεδειγμένη, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης και άλλων αγορών. Ήδη από το 1989 άρχισε τη λειτουργία του ένα καινούργιο Γραφείο Πληροφοριών στη Λατινική Αμερική, μετά από Έρευνα που έδειξε ότι η αγορά αυτή έχει πολλές δυνατότητες και το οποίο θα αναβαθμιστεί σε Διεύθυνση μόλις δημιουργηθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις (αεροπορικές συμφωνίες κλπ).

Όλες οι δραστηριότητες των Υπηρεσιών του Ε.Ο.Τ στο εξωτερικό, είχαν σαν αντικειμενικό σκοπό την αύξηση του οικονομικού αποτελέσματος μέσω της αύξησης του αριθμού των τουριστών.

Δραστηριότητες που βασίστηκαν στην κλασσική αντίληψη περί marketing, η οποία συνίσταται στην προβολή του τουριστικού προϊόντος με διάφορα μέσα και στην αύξηση του όγκου των πωλήσεων.

Σήμερα όμως η δομή της αγοράς αλλά και το προφίλ

των τουριστών έχουν αλλάξει και η ανάγκη για τον επαναπροσδιορισμό της πολιτικής μας marketing έχει γίνει επιτακτική.

Και εδώ αρχίζει ο προβληματισμός.

Ο τουρισμός για τη χώρα μας, έχει γίνει πλέον συνείδηση, αποτελεί τον πιο δυναμικό κλάδο της οικονομίας μας. Τα 3,8 δισ δολάρια που μας απέφερε το 1988 και τα 4,2 δισ δολάρια το 1989, υπερβαίνουν το 64% της εξαγωγικής δραστηριότητας όλων των τομέων παραγωγής της χώρας μας. Η συμμετοχή του στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν έφτασε το 7,31% το 1988 ενώ για το 1989 ξεπέρασε το 7,5% .

Το ερώτημα που γεννάται είναι πώς θα κάνουμε το τουριστικό μας προϊόν πιο ελκυστικό και πώς θα το προβάλλουμε.

Η Διοίκηση του Ε.Ο.Τ αποφάσισε ότι: Το 1989 έπρεπε να είναι η χρονιά της διαφημιστικής παρουσίας της Ελλάδας στο εξωτερικό. Έπρεπε να εμφανιστούμε έντονα, δυναμικά και μεθοδικά για να προβάλλουμε το συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας μας με όλα τα μέσα που μας παρέχει η στρατηγική του Promotion-mix. Ο δείκτης των Repeaters για τη χώρα μας, είναι αρκετά υψηλός και το άνοιγμά μας σε νέα τμήματα της αγοράς υποτονικό.

Η Ευρωπαϊκή Αγορά μας έδωσε, παρ' όλη την υποτονική

μας παρουσία ότι περισσότερο μπορούσε σε μαζικό τουρισμό, ενώ από την Αμερική μετά από αλληπάλληλες διακυμάνσεις σαν συνέπεια γεγονότων ασχέτων με την τουριστική μας πολιτική δεν κατορθώσαμε να φθάσουμε τα μεγέθη του 1979. Το μερίδιό μας στην αγορά παραμένει στάσιμο ή μειώνεται παρ'όλο ότι οι διεθνείς τουριστικές μετακινήσεις αυξάνονται. Ο ανταγωνισμός στο χώρο των Tour Operators οξύνεται και η μη συνεργασία μαζί του επιδεινώνει τη θέση μας.

Η εμφάνιση στον τύπο άρθρων για την Ελλάδα έχει συρρικνωθεί. Και αυτό γιατί για να επιτευχθεί καταχώρηση ελεύθερης δημοσιογραφίας, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η προϋπαρξη συμβολαίων πληρωμένων καταχωρήσεων στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο. κανένας εκδότης δεν είναι διατεθειμένος να δεχθεί ευνοϊκά άρθρα - επ'άπειρον - χωρίς ανταπόκριση. Τρία χρόνια υποτονικής διαφημιστικής παρουσίας στην αγορά έχουν μετατρέψει την καλή θέληση σε αδιαφορία.

Η ταλαιπωρία που έχει υποστεί η εικόνα της χώρας μας, λόγω των σωρευμένων γεγονότων της τελευταίας τριετίας (τρομοκρατία, σεισμοί, κύματα καύσωνα, πυρκαγιές, απεργίες συγκοινωνιακών μέσων κυκλοφορίας κλπ) έχει προκαλέσει αρνητική ειδησεογραφία, με αποτέλεσμα το καταναλωτικό κοινό να στρέφεται προς άλλους προορισμούς.

Και όλα αυτά θα μπορούσαν να αντικρουσθούν εφόσον παρόμοια γεγονότα συμβαίνουν καθημερινά σε όλα τα σημεία της γης, η έλλειψη όμως πόρων και κατάλληλων

δικτύων μετάδοσης σωστών πληροφοριών μας όφησε, ανυπεράσπιστους, προς όφελος όμως των ανταγωνιστών μας.

Το 1989 αποτελεί πλέον την απαρχή μιας έντονης πολιτικής Marketing βασισμένης σε ένα τριετές πλάνο, προβάλλοντας στο εξωτερικό μια Ελλάδα που συγκεντρώνει όλα εκείνα τα στοιχεία που συνθέτουν την ιδιαιτερότητά της και τη διαφοροποιούν από τους άλλους πόλους έλξης της Μεσογείου. Μια πολιτική Marketing που βασίζεται στο γεγονός ότι η Ελλάδα εξακολουθεί να συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά που η ιστορία και η πείρα της αποδίδουν. Μια Ελλάδα, οι φυσικές και ανθρωπίνες ποιότητες της οποίας, σε συνδυασμό με τα ιστορικά μνημεία, τον πολιτισμό - αρχαίο και σύγχρονο - και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη όλων των μορφών τουρισμού που εμφανίζονται σήμερα στην αγορά.

Η εφαρμογή της τουριστικής μας στρατηγικής Marketing ήδη άρχισε και βασίζεται :

- α) Σε συντονισμένα σωστά χρηματοδοτημένα διαφημιστικά προγράμματα, βασισμένα στη μοναδικότητα του ελληνικού προϊόντος, τα οποία θα μετατρέψουν την επιθυμία του ταξιδιωτικού κοινού να επισκεφθεί την Ελλάδα σε ενεργό ζήτηση.
- β) Σε προγράμματα Δημοσίων Σχέσεων προς όλες τις κατευθύνσεις, που βοηθούν στη διαχείτευση των πληροφοριών που αφορούν την Τουριστική Ελλάδα με τον τρόπο που πρέπει και θα χρησιμοποιηθούν όλα τα μέσα για τη δημοσιότητα που θέλουμε να πάρει η χώρα μας.
- γ) Στην παροχή κινήτρων προς όλους τους ενδιαμέσους του

τουριστικού κυκλώματος στο εξωτερικό ώστε να συστήνουν και να πωλούν την Ελλάδα ως προορισμό.

Με λίγα λόγια:

Ο Ε.Ο.Τ κάνει συνεταίρους στις προσπάθειές του, όλους αυτούς που έρχονται σε επαφή με το καταναλωτικό κοινό και που το κατευθύνουν. Σε ένα διαφημιστικό πρόγραμμα ομπρέλλα, που παρουσιάζεται στα διεθνούς κυκλοφορίας περιοδικά και τα οποία συνήθως αγοράζονται από τα τμήματα εκείνα της αγοράς που αποτελούν το στόχο. Και αυτό το πρόγραμμα για να μπορέσει να αποφέρει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, δεν βασίστηκε στην αρχή της ελάχιστης ευσίας. Διατέθηκαν 3,6 δις δρχ για το 1989, ενώ για τα επόμενα έτη, η διάθεση ανάλογων κονδυλίων πρέπει να θεωρείται βέβαιη.

3.3 Ειδικές Μορφές Τουρισμού

Οι στόχοι της Τουριστικής Πολιτικής του Ε.Ο.Τ στο πενταετές πρόγραμμα 1993 - 1997 είναι:

Τουρισμός - Πολιτισμός - Φιλία

Τουρισμός - Υγεία - Βεραπεία

Τουρισμός για όλο το χρόνο - όλες τις εποχές

Περιφερειακή ανάπτυξη του τουρισμού

Η τελειότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών

Η καλύτερη συναλλαγματική απόδοση της επένδυσης στον Τουρισμό.

Η απόκτηση φίλων της Ελλάδας και η γνωριμία τους με τους κατοίκους αυτής της χώρας, την ιστορία της, τις παραδόσεις τους, τα έθιμά τους, τη φιλοξενία τους, την ιδιοσυγκρασία τους.

Η ανάπτυξη του τουρισμού στην Αθήνα και άλλες μεγάλες ιστορικές και όμορφες πόλεις της Ελλάδας.

Στο πρόγραμμα υλοποίησης των στόχων της στρατηγικής αυτής, περιλαμβάνονται ο εμπλουτισμός της τουριστικής μας προσφοράς πέραν των τέλειων καταλυμάτων ύπνου και εστίασης, με όλες τις μορφές τουρισμού που θα επεκτείνουν την περίοδο για επισκέψεις και παραμονή ταξιδιωτών στη χώρα μας, αλλά και τους στόχους του βετούς προγράμματος, όπως αναφέραμε.

Αυτή η πολιτική μας στηρίζεται και από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Ήδη η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κάρταρτισε και υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μια σειρά προτάσεων του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για ειδικά μέτρα σχετικά με την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού τουρισμού, όπως για:

- Τον Τουρισμό και το Περιβάλλον

Το φυσικό περιβάλλον και η πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν πολύτιμες πηγές τουριστικού πλούτου. Εδώ στηρίζει την ανάπτυξη του ο τουρισμός. Η ορθολογικά προγραμματισμένη και αρμονική σχέση με τους άλλους τομείς τουριστικής ανάπτυξης, όχι μόνο δεν καταστρέφει, αλλά συμβάλλει αποφασιστικά τόσο στην προστασία όσο και στην ανάσχεση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος.

Η Χώρα μας έχει πλούσια κλωρίδα και πανίδα και

οικοσυστήματα φυσικής ομορφιάς. Με τον Οικολογικό Τουρισμό αναδεικνύουμε και αξιοποιούμε αυτή τη φυσική ομορφιά και παράλληλα την προστατεύουμε και εξυπηρετούμε εξ αντικειμένου το φυσιολατρικό, φυσιογνωστικό, οδοιπορικό ή ορεινό τουρισμό.

Ο οικολογικός τουρισμός αποτέλεσε και αποτελεί το κύριο ενδιαφέρον του ανθρώπου. Η φυσιολατρεία του Έλληνα υπήρξε σοβαρό κίνητρο του εσωτερικού τουρισμού. Από την άλλη το ενδιαφέρον για την πανίδα της Ελλάδας αλλοδαπών τουριστών με ειδικά ενδιαφέροντα προώθησε τον τομέα αυτό.

Η αξιοποίηση και η ανάδειξη αυτού του τομέα ανοίγει τους ορίζοντες για Οικολογικό Τουρισμό, σε σοβαρή βάση με διαμόρφωση αυτών, αξιοποίηση σπηλαίων, ανάδειξη βιοτόπων, χάραξη δρόμων και μονοπατιών στους Εθνικούς Δρυμούς μας και στα βουνά της Ελλάδας.

Η οργάνωση Οικολογικού Τουρισμού δείχνει μια πλευρά της Ελλάδας άγνωστη στα εκατομμύρια τουριστών που έρχονται στη χώρα μας.

- Τον αγροτικό τουρισμό

Με βάση τη διεθνή εμπειρία και πρακτική, μπορούμε να διακρίνου δύο βασικές μορφές αγροτικού τουρισμού:

α) Την υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε αγροκτήματα όπου οι φιλοξενοούμενοι μετέχουν στη ζωή των αγροτών και στις αγροτικές δραστηριότητες (όπως στην Αυστρία και στη Γερμανία).

β) Τη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και ενοικιαζομένων δωματίων σε εξωαστικούς συνοικισμούς και τη

φιλοξενία τουριστών σ' αυτούς.

Τρία είναι τα κύρια χαρακτηριστικά που κάνουν τον Αγροτουρισμό να ξεχωρίζει από τις άλλες μορφές τουρισμού, τα οποία είναι τα εξής:

1) Πρόκειται για τουριστική δραστηριότητα και αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό, από τους απασχολούμενους κύρια στον πρωτογενή τομέα.

2) Στο επίκεντρο της δραστηριότητας αυτής τίθεται η μικρή μονάδα οικογενειακής και συνεταιριστικής μορφής.

3) Εξίσου σημαντικό στοιχείο είναι η οργανική διασύνδεση της δραστηριότητας αυτής με την τοπική παραγωγική διαδικασία.

Η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού αποτελεί μέσο για την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της περιφέρειας, τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού, την αποκέντρωση του τουριστικού κυκλώματος, την ανάδειξη νέων περιοχών, τη χωροχρονική κατανομή του τουρισμού κλπ.

- Τον θαλάσσιο Τουρισμό

Τα τελευταία 30 χρόνια υπάρχει μεγάλη ανάπτυξη στο θαλάσσιο τουρισμό και τα σκάφη αναψυχής αποτελούν πλέον τον τέταρτο στόλο μετά τον εμπορικό, τον πολεμικό και τον αλιευτικό. Ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί ήδη μία από τις κυριότερες πηγές του τουριστικού μας πλούτου, με συγκριτικό πλεονέκτημα στον τομέα αυτό παγκοσμίως, λόγω των νησιωτικών συμπλεγμάτων του Αιγαίου Πελάγους και του Ιονίου στη σχέση τους, με τον κύριο γεωγραφικό κορμό της χώρας, από άποψη αποστάσεως θαλάσσιων διαδρομών, εναλλαγής του τοπίου, μνημείων πολιτισμού,

καιρικών συνεπικών. Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι συναλλαγματικό αποδοτικός και κατά κύριο λόγο ποιοτικός και επιλεκτικός τουρισμός.

Στην Ελλάδα κάθε χρόνο φθάνουν γύρω στα 6.000 σκάφη αναψυχής με ξένα σημαία για θαλάσσια αναψυχή και περιηγητικά πλοία, τα οποία μαζί με τα ελληνικά πραγματοποιούν 46.000 προσεγγίσεις στα διάφορα λιμάνια της χώρας.

Τα 36 ελληνικά κρουαζιερόπλοια μαζί με τα 260 περίπου επιβατηγά πλοία, όλων των ειδών, ακτοπλοϊκά, πορτομεία, ημερόπλοια κλπ φέρνουν την Ελλάδα πρώτη στον αριθμό των επιβατηγών σκαφών όπως και πρώτη σε αριθμό επαγγελματικών σκαφών αναψυχής.

Τα έσοδα από τη διακίνηση και την παραμονή στις μαρίνες των σκαφών αναψυχής και από τη συναλλαγματική απόδοση των εκμισθωμένων σκαφών φέρνουν το θαλάσσιο τουρισμό ως την αποδοτικότερη μορφή τουρισμού.

Με τον αναπτυξιακό νόμο 1892/91 δίδεται, για πρώτη φορά, η ευκαιρία για επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα στην υποδομή του θαλάσσιου τουρισμού, δηλ. λιμένες παραμονής και ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής, όλων των κατηγοριών και κρουαζιερόπλοιων ή ημεροπλοίων περιηγητικών πλοίων.

- Τον χειμερινό τουρισμό

Ο ήπιος βασικά ελληνικός χειμώνας και η μορφολογία της Ελλάδας δίνουν τεράστιες και εναλλακτικές δυνατότητες ανάπτυξης του χειμερινού τουρισμού.

Ο χειμερινός τουρισμός απαιτεί ειδική υποδομή και

εγκαταστάσεις. Η επιτυχία του συνδυάζεται και με την ύπαρξη άλλων ειδών τουριστικής προσφοράς. Αναφέρουμε περιληπτικά: χιονοδρομικά κέντρα, ορεινές διαβάσεις για περιπάτους, ορεινά καταφύγια, ορεινά μονοπάτια με επιστημόσεις, ορεινά αναπαυτήρια, αξιοποίηση ορεινής πανίδας, πολιτιστικές εκδηλώσεις και αθλητισμός.

Οι χειμερινοί επισκέπτες έχουν ανάγκη της σωστής υποδομής των εγκαταστάσεων και υψηλού βαθμού υπηρεσιών σε μεγαλύτερο βαθμό από τους θερινούς μήνες.

Όσες εγκαταστάσεις λειτουργούν σήμερα από τον ΕΟΤ θα δημοπρατηθούν για μακροχρόνια μίσθωση για τη βελτίωση της υποδομής, του επιπέδου λειτουργίας και για περαιτέρω ανάπτυξη.

Η Πολιτεία, πέραν των άλλων κινήτρων και επιδοτήσεων επιτρέπει τη χορήγηση δανείου ακόμη και για θερμαινόμενες πισίνες ή και επιδοτήσεις - πολλές φορές - για τη διατήρηση θέσεων εργασίας κατά τη χειμερινή περίοδο.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως είναι δεδομένο ότι η Ελλάδα γεωφυσικά και κλιματολογικά δεν υστερεί από τις άλλες Ευρωπαϊκές και Βαλκανικές χώρες, για ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού, δηλ. σκι, αλπικού σκι, ορειβατικού σκι, της ορειβάσις, της πεζοπορίας σε συνδυασμό με την επίσκεψη σε ορεινές κωμοπόλεις και χωριά, ξεναγήσεις στα πλησίον αξιοθέατα και σε παραδοσιακούς οικισμούς ή αρχαιολογικού χώρους, ολοκληρώνοντας τη γνωριμία με τα ιερά βουνά της Ελλάδας.

- Για τον ορειβατικό τουρισμό

Η Ελλάδα είναι χώρα κατ'εξοχήν ορεινή και το 80% του εδάφους της καλύπτεται από βουνά, τα οποία παρουσιάζουν αρκετή ομορφιά και ενδιαφέρον για τους φυσιολάτρες - ορειβάτες.

Περισσότερες από 80 κορυφές έχουν υψόμετρο πάνω από 2.000 μ., ενώ άλλες ξεπερνούν τα 2.400 μ. Επίσης υπάρχουν αρκετά και σημαντικά φαράγγια. Στη χώρα μας, υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού. Στην Ελλάδα λειτουργούν αρκετοί ορειβατικοί σύλλογοι και στα περισσότερα ελληνικά βουνά υπάρχουν εξοπλισμένα καταφύγια.

Τα τελευταία χρόνια κατειρώθηκε και στη χώρα μας, ύστερα από συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Ένωση Ορειβάσις - Πεζοπορίας, ο εθισμός των πολυήμερων πεζοπορικών διαδρομών στα Ελληνικά Βουνά. Όσο από τα οκτώ ευρωπαϊκά μονοπάτια μεγάλων διαδρομών, αφού διασχίσουν τις περισσότερες χώρες της δυτικής Ευρώπης και μερικές της Ανατολικής και των Βαλκανίων καταλήγουν στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα χάραξης των ευρωπαϊκών μονοπατιών στη χώρα μας βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να αποτελέσει πόλο έλξης ορειβατών από όλο τον κόσμο.

- Για τον ιαματικό - θεραπευτικό τουρισμό

Η ιστορία των λουτρών είναι στενά συνδεδεμένη με την ιστορία του τόπου μας. Οι πρόγονοί μας ήταν από τους πρώτους που χρησιμοποιούσαν τα λουτρά, τα οποία ήταν ένα δείγμα του πολιτισμού μας.

Το πρόγραμμα του Ε.Ο.Τ για την οργάνωση των κυριότερων τουριστικών πηγών δεν μπορούμε να πούμε ότι έχει ολοκληρωθεί, διότι ο αριθμός των μεταβαλλόντων για θεραπεία και παραθερισμό σ' αυτές τις περιοχές αυξάνει αλματωδώς.

Η οργάνωση και η αξιοποίηση αυτού του είδους τουρισμού απαιτεί ειδικές γνώσεις που χρειάζονται ιδίως για τις λουτροθεραπείες και η ξενοδοχειακή υποδομή πρέπει να διορθωθεί και τον ανάλογο εξοπλισμό. Εκείνο που μπορεί να τονιστεί είναι ότι πρόκειται για μια μορφή τουρισμού με σταθερή βάση πελατείας και αυξητικές τάσεις σε αριθμό ατόμων ετησίως.

Τα οφέλη από την αξιοποίηση της μορφής αυτής του Τουρισμού είναι τεράστια, διότι το παρεχόμενο προϊόν είναι κομμάτι του εθνικού μας πλούτου και η συναλλαγματική απόδοση η μεγαλύτερη κάθε άλλης μορφής τουρισμού.

- Για τον μορφωτικό τουρισμό

Η ανάπτυξη του μορφωτικού τουρισμού αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους του Ε.Ο.Τ.

Η έμφαση που δίνουμε στο πολιτιστικό στοιχείο του τουρισμού μας αυτόματα οδηγεί στην αναζήτηση εκείνης της πελατείας που έχει πολιτιστικά ενδιαφέροντα.

Στο μορφωτικό τουρισμό εντάσσουμε και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο (Φεστιβάλ, Θρησκευτικοί εορτασμοί και επέτειοι, καρναβάλια, πανηγύρια κλπ), οι οποίες με σωστή προετοιμασία και οργάνωση βοηθούν την υπόθεση του Τουρισμού σε περιόδους

εκτός αιχμής.

Ανάλογες προϋποθέσεις και ευκαιρίες ισχύουν και για τον:

- Οικογενειακό τουρισμό και τουρισμό τρίτης ηλικίας.
- Τουρισμό αναπήρων και ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Αθλητικό Τουρισμό.
- Τουρισμό αιτιώσεων κλπ.

3.4 Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων του Ε.Ο.Τ.

Ο Ε.Ο.Τ συμβάλλοντας στην τουριστική ανάπτυξη της Χώρας μας έχει εκδώσει μια σειρά προγραμμάτων

Ε. Ο. Τ.

Δ/ΝΣΗ : Β'

ΤΜΗΜΑ : Β1

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΣΑΕ 011/2 (Συλλογική Απόφαση Έργου)

	Ποσά σε χιλ.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΡΓΟΥ	ΠΡΟΥΠ/ΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

ΜΟΠ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	

Ιαματικές Πηγές Κυλλήνης	1,031,000
Μαρίνα Καλαμάτας	353,000
Μαρίνα Γουβιών Κέρκυρας	1,200,000
Αναστήλωση-μετατροπή σε ξενώνες παρα- δοσιακού κτιρίου Κελλάς Μονεμβασιάς	49,000
Αναστήλωση-μετατροπή σε ξενώνα παραδ. αρχοντικού στο Λεωνίδιο	50,000
Εντυπο διαφημ. υλικού Πελ/νήσου και Δυτ. Ελλάδας	231,100
Γραφείο Τουρισμού Ναυπλίου	21,500
Γραφείο Τουρισμού Τρίπολης	21,500
Γραφείο Τουρισμού Σπάρτης	21,500
Γραφείο Τουρισμού Καλαμάτας	21,500
Γραφείο Τουρισμού Παέβεζας	24,000

Γραφείο Τουρισμού Άστας	20,000
Γραφείο Τουρισμού Πύργου	2,000
Μετατροπή 3 παραδοσιακών κτιρίων σε ξενώνας στη Βάθεια Λακωνίας	35,000
Μετατροπή 2 παραδοσιακών κτιρίων σε ξενώνας στη Δημητσάνα Αρκαδίας	42,500
Μαρίνα Πύλου	698,000
Μαρίνα Ζακύνθου	270,000
Αναπαλάφιση - Ανακαίνιση παραδοσιακών κτιρίων και μετατροπή σε ξενώνας στη Λίμνη Καιάφα	0
Μελέτη Μαρίνας Ζακύνθου	90,000

ΜΟΠ ΒΟΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Εντυπο διαφημιστικό υλικό Β. Ελλάδας	158,000
Μαρίνα Βόσου	950,000

ΜΟΠ ΑΤΤΙΚΗΣ

Ολοκλήρωση Μαρίνας Φαληρικού Δέλτα	1.700,000
Μελέτη επέκτασης Μαρίνας Φαληρικού Δέλτα	70,000

ΜΟΠ ΑΝΑΤ. ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Μαρίνα Σκύρου	771,000
---------------	---------

ΜΟΠ ΚΡΗΤΗΣ

Αξιοποίηση ορεινού όγκου Ψηλορείτη	186.000
Μαρίνα Αγ. Νικολάου Κρήτης	1.086.000
Εκδότηση Εισοδημαστικού υλικού Κρήτης	144.600
Μαρίνα Ρεθύμνου	360.000
Μαρίνα Αγ. Γαλήνης	444.000
Μαρίνα Παλαισχωράς	356.000
Μαρίνα Χανίων	352.500
Αναπαλάφιση Ιστορικού-Λαογραφικού Μουσείου Ρεθύμνης (Μελέτη και κατασκευή)	20.000
Ανάπλαση Παλ. Πόλης Ρεθύμνου (μελ. - έργο)	55.000
Μελέτη Μαρίνας Ρεθύμνου	99.000

ΜΟΠ ΑΙΓΑΙΟΥ

Μαρίνα Πυθαγορείου Σάμου	483.000
Μαρίνα Ρόδου	69.500
Μαρίνα Κώ	820.000
Μαρίνα Χίου	300.000
Μαρίνα Λήμνου	81.000
Μαρίνα Ικαρίας	235.000
Μελέτη Μαρίνας Ρόδου	122.500
Μελέτη Μαρίνας Ικαρίας	50.000
Μελέτη Μαρίνας Μυκόνου	70.000
Μελέτη Μαρίνας Μυτιλήνης	40.000

ΣΠΑ (Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης)

Διαφήμιση - προβολή Δυτ. Ελλάδας	37.590
Διαφήμιση - προβολή Πελοποννήσου	120.000
Διαφήμιση - προβολή Στερ. Ελλάδας	88.800
Διαφήμιση - προβολή Κεντρικής Μακεδονίας	120.000
Διαφήμιση - προβολή Κρήτης	30.000
Διαφήμιση - προβολή Βορ. Αιγαίου	53.304
Διαφήμιση - προβολή Θεσσαλίας	70.000
Διαφήμιση - προβολή Αν. Μακεδονίας κα: Θράκης	80.000
Ανακαίνιση Υ/Θ Λουτρακίου	120.000
Βελτίωση εγκ/σεων Ι.Π. Λουτρών Θεσσαυλών	180.000
Ανακαίνιση Ξενοδοχείου ΑΣΚΛΗΠΙΟΣ Ι.Π. Πλατύστρου	117.600
Διαμόρφωση πλατείας Κορυσκάδων Ευρυτανίας	15.000
Επέκταση camping Κρουσηγής	100.000
Επέκταση camping Καλόνδρας	100.000
Συμπλ/ματικές επεμβάσεις αρχ/κών Δρυμών Ψηλορείτη	15.000
Ολοκλήρωση κατασκευής ορειβ. καταφυγίου ΕΟΣ Ρεθύμνης στην περιοχή ΤΟΥΜΠΩΤΟΣ	
Πρόνοια Ψηλορείτη	10.000
Συμπλ/τικές εργασίες στο ορειβ. καταφύγιο συλλ. ορειβάσις χιον/μίας Ηρακλείου στον Πρόνοια Ψηλορείτη	5.000
Ανάδειξη θυζ/νών Μνημείων που πλαισιτώνουν το ευρωπ. μονοπάτι των μεγάλων διαδρομών	

Κρήτης	15,000
Μελέτη Ανακαίνισης πολυλειτουργικού κέντρου θεραπείας και ανωσικής λουτροκίου	60,000
Ανώορη Μαρίας Αγ. Νικολάου Κρήτης	252,720
Χιονοδρομικό Κέντρο Πανοσσού (μελέτη - έργο)	550,000
Ευρωπαϊκό μονοπάτι μεγάλων διαδρομών Ε6 Κεντ. Μακεδονίας	12,000

INTERREG (Διασυνοριακά σχέδια)

Ανάπλαση Ανατ. Παραλιακής Ζώνης της Βαλ.Πόλης Ρεθύμνης	350,000
Μεσορ. Σταθμός Ορμενίου Εβρου	780,000
Συνοριακός Σταθμός Ευζώνων	379,440
Οργάνωση Συνεδρίων σε παραμεθόριες περιοχές	102,000
Έκδοση πληρ/κού υλικού προβολής παραμεθόριων περιοχών	429,000
Κινηματογράφηση παραμεθόριων περιοχών	107,000
Κατασκευή υπαίθριου θεάτρου στο Φρούριο Φορτέζα	80,000
Αποκατάσταση αυθεντικών επιπέδων και τμημάτων κτιρίων και διαμορφώσεις Φρουρίου Φορτέζα	70,000
Επισκευή - διαμόρφωση Αχιλλείου Κάσικρας	317,000

ENVIREG Περιβάλλον (Περιβαντολογικά
Προγράμματα)

Βιολογικοί καθαρισμοί μονάδων ΕΟΤ	240,000
-----------------------------------	---------

Κέντρο ελέγχου και τεχνικής στήριξης
για την επεξεργασία αποβλήτων ξενοδ.

Καήτης	120,000
--------	---------

Διαχείριση και προστασία Βιοτόπων

Καήτης	225,000
--------	---------

Σ Υ Ν Ο Λ Ο

18,716,154

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Το πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς

Συμπληρώθηκαν δέκα χρόνια από την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Δέκα χρόνια μιας υποτιθέμενης προπαρασκευαστικής περιόδου, για να αντιμετωπίσουμε στην χώρα το σκληρό ανταγωνισμό σε όλους τους τομείς της ζωής που αρχίζει την 1-1-1993 και να ανταποκριθούμε στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται από την πλήρη οικονομική και νομισματική ένωση.

Το 1992 θα είναι το τελευταίο έτος του προγράμματος για την ολοκλήρωση της Ενιαίας Αγοράς που δρομολόγησε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η ενιαία αγορά, η οποία διασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης, πρέπει να υλοποιηθεί έως την 1η Ιανουαρίου 1993, όχι μόνο σε ότι αφορά τις οικονομικές πτυχές της, αλλά και τις πολιτικές πτυχές που αφορούν την κατάργηση όλων των ελεγχών στα σύνορα, ώστε να καταστεί συγκεκριμένος ο δεσμός μεταξύ της Κοινότητας και των πολιτικών της.

Αυτό επισημαίνει η Επιτροπή στο πρόγραμμα δράσης για το 1992 στον τομέα της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς και την οργάνωση του οικονομικού και κοινωνικού χώρου.

Τα βασικά σημεία του προγράμματος αυτού είναι τα εξής:

1. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ

Το 1992 η Κοινότητα πρέπει να ενεργήσει έτσι ώστε η ενιαία αγορά να λειτουργήσει αποτελεσματικά και σωστά, περιορίζοντας στο ελάχιστο την γραφειοκρατία. Επιπλέον όπως προβλέπεται στην Ενιαία Πρόδη, θα πρέπει να αναπτυχθούν συνοδευτικές πολιτικές, οι οποίες θα ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της μεγάλης αγοράς.

α) Κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα.

Η επιτυχία της ενιαίας αγοράς βασίζεται στην πλήρη κατάργηση των ελέγχων των εμπορευμάτων και των προσώπων στα σύνορα, την 1-1-1993.

Η κατάργηση των ελέγχων και των εμπορευμάτων.

Πρέπει ακόμα να θεσπιστούν ορισμένα σημαντικά μέτρα τους πρώτους μήνες του έτους ώστε να εξασφαλιστεί η έγκαιρη μεταφορά τους, στο δίκτυο των κρατών - μελών.

Πρόκειται ιδιαίτερα για τις ακόλουθες προτάσεις, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων ευρίσκεται επί του παρόντος στο Συμβούλιο:

- την κατάργηση των δημοσιονομικών ελέγχων των μεταχειρισμένων εμπορευμάτων και προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικούς φόρους κατανάλωσης.

- την κατάργηση των κτηνιατρικών ελέγχων για τα μικρά κατοικίδια ζώα και το γάλα.

- την αναδιοργάνωση των ελέγχων κατά τη μεταφορά πυρηνικών και επικινδύνων αποβλήτων.
- την αναδιοργάνωση των ελέγχων σχετικά με την παραγωγή και την πώληση προδρόμων ουσιών ναρκωτικών.

Εξάλλου η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει με τα κράτη - μέλη την κατάργηση σειράς από ελέγχους που εναπομένουν, μέχρι την ορισθείσα ημερομηνία, και οι οποίοι αφορούν τα γεωργικά προϊόντα και τις δραστηριότητες μεταφορών από τρίτες χώρες.

Πέρα από αυτά τα ρυθμιστικά θέματα, η Επιτροπή θα πρέπει να εφαρμόσει την κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα. Για το σκοπό αυτό, είναι απαραίτητο να εξασφαλισθεί ότι θα τεθούν σε λειτουργία τα δίκτυα τηλεματικής για την ανταλλαγή διοικητικών δεδομένων στο φορολογικό, τελωνειακό, γεωργικό και στατιστικό τομέα.

. Η κατάργηση των ελέγχων προσώπων

Για την επίτευξη του στόχου αυτού, πρέπει ακόμη να αναληφθούν ορισμένες νομικές δεσμεύσεις. Πρόκειται για

- τη διευκρίνιση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 8Α.

- την υπογραφή και την επικύρωση της σύμβασης σχετικά

με τα εξωτερικά σύνορα (που εξαρτάται από τον διακανονισμό της διαφοράς μεταξύ της Ισπανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου για το Γιβραλτάρ).

- την επικύρωση της σύμβασης του Δουβλίνου σχετικά με το δικαίωμα ασύλου.

β) Εξασφάλιση της καλής λειτουργίας της αγοράς.

. Συμπλήρωση της εναρμόνισης

Κατά την εφαρμογή του άρθρου 100B που πρέπει να

εξασφαλίσει την πλήρη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, η Επιτροπή θα υποβάλλει έκθεση σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των εθνικών κανόνων. Μετά από πρόταση της Επιτροπής το Συμβούλιο θα αποφασίσει σχετικά με τις ισχύουσες διατάξεις σε κάποιο κράτος - μέλος που μπορούν να αναγνωρισθούν ισοδύναμες με αυτές άλλου κράτους - μέλους.

. Ολοκλήρωση της εφαρμογής των προτάσεων Λευκού Βιβλίου
Για να παρακαμφθούν τα τεχνικά, νομικά ή φορολογικά εμπόδια που παρακωλύουν την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς, πρέπει το Συμβούλιο να θεσπίσει το σύνολο των διατάξεων του Λευκού Βιβλίου και να τις μεταφέρει στα κράτη - μέλη πριν από τη λήξη του έτους.

Στα πλαίσια αυτά, οι βασικοί στόχοι αφορούν:

- την ολοκλήρωση των εργασιών για το άνοιγμα των δημοσίων συμβάσεων.
- την ολοκλήρωση των εργασιών για το άνοιγμα των χρηματοδοτικών αγορών.
- την εδραίωση του κοινοτικού πλαισίου σχετικά με το δίκτυο των εταιρειών.
- την εφαρμογή ορισμένων κανόνων άμεσης φορολογίας των επιχειρήσεων.
- τον προσδιορισμό των απαιτήσεων σχετικά με την προστασία των ατομικών στοιχείων.
- την ολοκλήρωση της εναρμόνισης των όρων διάθεσης στην αγορά προϊόντων διατροφής και φαρμακευτικών προϊόντων.
- τη δημιουργία κοινοτικού σήματος και κοινοτικού διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

. Μεταφορά και εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων

Αφού κινητοποιήσει τις δυνάμεις της για τη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς, η Επιτροπή θα αντιμετωπίσει τα σημαντικά καθήκοντα διαχείρισης που συνδέονται με τη λειτουργία αυτού του νέου καθεστώτος.

Αυτό το νέο έργο προϋποθέτει αναπροσανατολισμό των καθηκόντων ορισμένων υπηρεσιών, κατά κάποιο τρόπο ώστε να επιτευχθούν οι ακόλουθοι τρόποι:

- να εξασφαλισθεί, σε στενή συνεργασία με τα κράτη - μέλη, η μεταφορά και η εφαρμογή κοινοτικών κανόνων που θα επιτρέψουν τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.
- να τεθούν σε εφαρμογή οι μηχανισμοί διαχείρισης τους οποίους προβλέπουν ορισμένες νομοθετικές ρυθμίσεις που θεσπίζονται στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς.

γ) Προώθηση των ενεργειών πληροφόρησης και επικοινωνίας.

Πρέπει να καταβληθεί νέα προσπάθεια επικοινωνίας ώστε να γίνουν σαφώς γνωστά τα σημεία που πρόκειται να αλλάξουν την 1-1-1993. Μόνο έτσι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις θα μπορέσουν να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις της ενιαίας αγοράς όταν αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις.

Αφού εκτιμηθούν οι ενδοιασμοί θα αναληφθεί μια εκστρατεία πληροφόρησης που θα περιλαμβάνει ενέργειες συγκεκριμένης πληροφόρησης του ευρέος κοινού, ενέργειες που θα απευθύνονται στους επαγγελματίες.

δ) Προώθηση της εφαρμογής των συνοδευτικών μέτρων.

Τα βασικά συνοδευτικά μέτρα αφορούν:

- την ανάπτυξη διευρωπαϊκών δικτύων στις μεταφορές, την ενέργεια, τις τηλεπικοινωνίες, πράγμα που θα ενισχύσει το νέο ευρωπαϊκό χώρο. Για το σκοπό αυτό θα καθοριστούν σχήματα κατευθύνσεων, θα δημιουργηθεί δήλωση ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος για τα μεγάλα σχέδια υποδομής και θα διατυπωθούν προτάσεις τεχνικής τυποποίησης.

- τις μεταφορές, ολοκλήρωση της απελευθέρωσης των θαλασσίων, οδικών και εναερίων μεταφορών, απόδοση μεγαλύτερης σημασίας στις συνδυασμένες μεταφορές, ανάπτυξη του κοινωνικού τομέα και της εξωτερικής διάστασης της πολιτικής μεταφορών.

- την ενέργεια, να επιτευχθεί προοδευτικά η απελευθέρωση του τομέα (εφαρμογή της δεύτερης φάσης), ενδυνάμωση της συνεργασίας όσον αφορά τις κοινές λεπτομέρειες αποθεματοποίησης, εφαρμογή του Ευρωπαϊκού χάρτη για την ενέργεια.

- την πολιτική των καταναλωτών, ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών, διεύρυνση των επιλογών τους και βελτίωση της διαφάνειας όσον αφορά τις τιμές και την ποιότητα των υπηρεσιών.

2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

- Οι βασικοί προσανατολισμοί αφορούν την συνέχιση της διαδικασίας οικονομικής και νομισματικής σύγκλισης, την ανάπτυξη της κοινοτικής διάστασης της Κοινότητας, την ενίσχυση του βιομηχανικού και τεχνολογικού δυναμικού, την πρόωψη του ανταγωνισμού, τη μεγαλύτερη συμβολή για ένα καλύτερο περιβάλλον, την αναμόρφωση των κοινών

πολιτικών.

α) Συνέχιση της δράσης για οικονομική και νομισματική σύγκλιση.

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση που αποφασίστηκε στο Μάαστριχτ, επιβάλλει να καταβληθούν προσπάθειες για ενίσχυση της οικονομικής σύγκλισης. Για το σκοπό αυτό θα συνεχιστεί η διαδικασία πολυμερούς παρακολούθησης των οικονομιών. Η Επιτροπή θα προτείνει, από κοινού με την Επιτροπή Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή της δεύτερης φάσης της Ο.Ν.Ε (Οικονομική Νομισματική Ένωση). Μεταξύ των σημαντικότερων διατάξεων που πρέπει να προβλεφθούν, συγκαταλέγεται η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης και η εφαρμογή του πρωτοκόλλου σχετικά με τα υπερβολικά ελλείμματα.

β) Ανάπτυξη της κοινωνικής διάστασης της Κοινότητας.

Το σύνολο των προτάσεων που είναι αναγκαίες για να περατωθεί το πρόγραμμα δράσης για την εφαρμογή του Κοινοτικού Χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Η ταχεία έγκριση των προτάσεων αυτών θα επιτρέψει να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο διατάξεων το οποίο να προσδώσει κοινωνική διάσταση στη μεγάλη αγορά (απασχόληση, συνθήκες εργασίας, πληροφόρηση, συμμετοχή εργαζομένων και διαβουλεύσεις με αυτούς, ίση μεταχείριση, υγεία, ασφάλεια και υγιεινή στο χώρο της εργασίας). Η Επιτροπή θα πρέπει να μελετήσει τις διαδικασίες που θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν κατά την επικύρωση της

συνθήκης του Μάαστριχτ η οποία περιλαμβάνει το κοινωνικό πρωτόκολλο που αποφασίστηκε από 11 κράτη - μέλη.

• Η δημιουργία του νέου ευρωπαϊκού χώρου επιφέρει μεταβολές που συνδέονται με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και με τις τεχνολογικές καινοτομίες. Τούτο καθιστά αναγκαία την αξιολόγηση και την ενίσχυση των προγραμμάτων ανταλλαγής και των ενεργειών κατάρτισης. Ειδικότερα πρέπει να εξετασθούν τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν, όσον αφορά την κατάρτιση και τη μετάτrophή για να αντιμετωπισθούν οι μεταβολές που θα προκύψουν στις μεγάλες επιχειρήσεις. Ταυτόχρονα θα πρέπει να ενισχυθούν τα μέσα για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της ανεργίας και φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού που τη συνοδεύουν.

• Τη δημιουργία της Ενιαίας Αγοράς θα συνοδεύεται από μεγάλη κινητικότητα των μισθωτών. Με την προοπτική αυτή, θα καταρτισθεί λεπτομερής κατάλογος των πραγματικών δυνατοτήτων διασυνοριακής κινητικότητας καθώς και των προβλημάτων που απορρέουν από αυτήν, ιδίως όσον αφορά την καταβολή των συντάξεων.

Ο κατάλογος θα περιλαμβάνει το κεκτημένο της αναγνώρισης των διπλωμάτων και την αντιστοιχία των τίτλων.

γ) Βιομηχανικά και τεχνολογικά θέματα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεχίσει να παρέχει στήριξη στις προσαρμογές των κύριων ευρωπαϊκών βιομηχανιών.

Στον τομέα των αυτοκινήτων, θα τεθεί σε εφαρμογή η συμφωνία που συνάφθηκε με την Ιαπωνία, η οποία θα επιτρέψει στους κατασκευαστές να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τη μετατροπή, την κατάρτιση και την έρευνα προκειμένου να προσαρμοθούν, εντός της καθορισθείσας περιόδου, στα νέα δεδομένα της παγκόσμιας αγοράς, όσον αφορά τις άλλες βιομηχανίες εξοπλισμών (αεροπορία - όμινα) είναι απαραίτητο να προσδιοριστούν οι μεταβολές που πρέπει να πραγματοποιηθούν. Τέλος πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη διατήρηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για συνεργασία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανιών ηλεκτρονικής πληροφορικής, σύμφωνα με τις αρχές που έχουν διατυπωθεί από την Επιτροπή και έχουν υιοθετηθεί από το Συμβούλιο. Όσον αφορά την πολιτική έρευνα, πρόκειται να αναεωρηθεί το τρίτο πρόγραμμα - πλαίσιο (1994 - 98). Είναι σκόπιμο να εξετασθούν εκ νέου οι μέθοδοι εργασίας έτσι ώστε να είναι δυνατή η προσαρμογή σε ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο οδηγεί σε όλο ένα μεγαλύτερες προθεσμίες για την έγκριση των προγραμμάτων εργασίας. Ειδικότερα, πρέπει να εξασφαλισθεί καλύτερη, ισορροπία μεταξύ των γενικών ενεργειών έρευνας και των προγραμμάτων που απoσκοπούν στην κάλυψη των αναγκών της ευρωπαϊκής βιομηχανίας.

δ) Προώθηση του ανταγωνισμού και της διαφάνειας των δημοσίων ενισχύσεων.

Η διατήρηση μιας δυναμικής πολιτικής ανταγωνισμού

αποτελεί βασικό παράγοντα για την επιτυχία της εσωτερικής αγοράς με στόχο την εξασφάλιση της απαραίτητης ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής συνεργασίας και του ανταγωνισμού.

Με την προοπτική αυτή, η Επιτροπή θα συνεχίσει να προωθεί δίκαιους όρους ανταγωνισμού και να ανοίγει προοδευτικά τις αγορές σε διάφορους τομείς ώστε να επιτευχθεί υψηλότερος βαθμός ολοκλήρωσης και να ενισχυθούν οι οικονομικές δυνατότητες της Κοινότητας.

Στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή θα καταβάλλει προσπάθειες για την αυστηρή εφαρμογή των κανόνων της συνθήκης προκειμένου η Κοινότητα να μη χάσει τα πλεονεκτήματα που αναμένεται να προκύψουν από την υλοποίηση της Ενιαίας Αγοράς και την ενίσχυση της συνοχής. Θα καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες για τη βελτίωση της διαφάνειας όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται στις δημόσιες και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις.

ε) Βελτίωση του περιβάλλοντος.

Το πέμπτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον θα επιτρέψει στην Κοινότητα να ορίσει τις βασικές κατευθύνσεις για την περίοδο 1993 - 2000. Η στρατηγική που ακολουθεί η επιτροπή για την καταπολέμηση των εκπομπών CO₂, θα πρέπει να διευρυνθεί ώστε να συμπεριληφθούν τα περιβαλλοντικά θέματα στους διάφορους τομείς της οικονομίας (βιομηχανίες, επιχειρήσεις μεταφορών και παρακής υπηρεσιών κλπ). Πέραν αυτών των γενικών στόχων και την προετοιμασία της διάσκεψης του

Είσο, είναι αναγκαίο να ληφθούν γρήγορα ορισμένες αποφάσεις για να επιλυθούν ουσιαστικά προβλήματα (απορρίματα συσκευασιών, ποιότητα υδάτων). Για να βελτιωθεί η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου στον τομέα του περιβάλλοντος είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των Κρατών - Μελών.

στ) Αναμόρφωση των κοινών πολιτικών.

Η αναμόρφωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής θα αποφασισθεί το 1992. Στόχος θα είναι να διατηρηθεί ένας ικανοποιητικός αριθμός αγροτών για την άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων, παραγωγή, εξασφάλιση της αγροτικής ανάπτυξης, προστασία του περιβάλλοντος. Η αναμόρφωση αυτή πρέπει επίσης να προσαρμόσει την παραγωγή στις εσωτερικές και εξωτερικές δυνατότητες διάθεσης συνδυάζοντας την ανταγωνιστικότητα και την ανερόπινη κάλυψη του χώρου.

Για το σκοπό αυτό, η στήριξη στη γεωργία θα προαναταλισθεί εκ νέου προς τις ενισχύσεις (ανά εκτάριο και ανά κεφαλή ζώου) που καταβάλλονται απ' ευθείας στους γεωργούς προκειμένου να αντισταθμισθούν οι μειώσεις των τιμών τις οποίες συνεπάγονται οι διακυμάνσεις των αγροτών. Οι ενισχύσεις αυτές θα περιλαμβάνουν επίσης στοιχεία που εννοούν την εκτατική καλλιέργεια και τον έλεγχο της παραγωγής.

Η αναμόρφωση αυτή θα συνοδεύεται από συμπληρωματικές διατάξεις με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας του αγροτικού χώρου (διατήρηση του περιβάλλοντος, δειδροφύτευση σε γεωργικές εκτάσεις)

και, μέσω του συστήματος προσυνταξιοδότησης, την αξιοπρεπή πτώση δραστηριότητας των ηλικιωμένων αγροτών που το επιθυμούν.

Στον τομέα της αλιείας, αναζητείται νέα ισορροπία μεταξύ των διαθέσιμων πόρων και των αλιευτικών δυνατοτήτων των διαφόρων κρατών - μελών. Το θέμα, αυτό εξετάζεται στην έκθεση για την αναδιάρθρωση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής που υποβάλλει η Επιτροπή στο Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Θα αναζητηθούν επίσης κατάλληλες κοινωνικού περιεχομένου λύσεις για τα προβλήματα που συνεπάγονται οι αλλαγές ως αποτέλεσμα αυτών των οικονομικών εξελίξεων, ιδίως με την ενσωμάτωση της διαρθρωτικής πλευράς της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής στο γενικότερο πλαίσιο της νέας αναμόρφωσης των διαρθρωτικών ταμείων.

Είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν ή να επαναληφθούν διαπραγματεύσεις όσον αφορά τις αλιευτικές συμφωνίες με τρίτες χώρες για να καταστεί υποφερτή η μείωση των αλιευτικών δραστηριοτήτων στα κοινοτικά ύδατα.

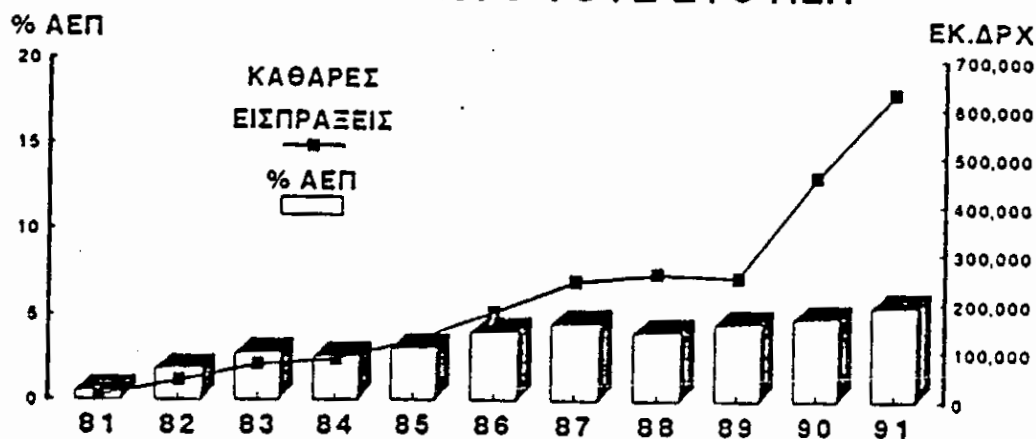
1.2. Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΣΠΡΑΞΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ο.Κ

Οι καθαρές συναλλαγματικές εισπράξεις από την ΕΟΚ αυξανόμενες με ταχύ ρυθμό έφτασαν στο τέλος της δεκαετίας του 1980 σε 2 δισ δολάρια σκεδόν και ανέβηκαν κατόπιν σε 2,6 δισ το 1990 και 2,9 δισ δολάρια το 1991.

Η σημασία τους από την άποψη του ισοζυγίου πληρωμών είναι προφανής. Αλλά ενδιαφέρει ακόμη περισσότερο ο τρόπος αξιοποίησής τους στην χώρα και συγκεκριμένα κατά πόσο διοχετεύθηκαν σε επενδύσεις. Γνωστό είναι ότι από ειδικά ταμεία της ΕΟΚ, τα λεγόμενα διαρθρωτικά, μπορεί να χρηματοδοτούνται επενδύσεις και αναπτυξιακά έργα, υπό την προϋπόθεση να υποβάλλονται τα κατάλληλα προγράμματα και προετοιμασία σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανονισμούς. Από έλλειψη της προϋποθέσεως αυτής χάθηκαν ευκαιρίες απορροφήσεως σημαντικότερων ποσών την περίοδο ως και το 1991.

Αποτελεί έτσι αξία λόγου πρόοδο το γεγονός ότι μέσα στο περασμένο έτος κατορθώθηκε να αξιοποιηθεί το μέγιστο μέρος των διαθέσιμων αυτών πόρων για σημαντικά αναπτυξιακά έργα, ενώ επιπλέον έχουν τεθεί οι βάσεις για χρηματοδότηση από πόρους της ΕΟΚ και των μεγάλων έργων που έφτασαν σε στάδιο εκτελέσεως.

ΚΑΘΑΡΕΣ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΟΚ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΑΕΠ

ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΟΣΟΛΗΨΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΟΚ

	Εισπράξεις εκ. δρχ.	Πληρωμές εκ. δρχ.	Καθαρές εισπράξεις εκ. δρχ.	% ΑΕΠ
1981	18.268	9.152	9.116	0,5
1982	59.168	18.652	40.624	1,8
1983	98.398	25.024	73.374	2,7
1984	112.333	28.612	83.721	2,5
1985	162.682	40.434	122.248	3,0
1986	273.666	91.896	181.770	4,0
1987	318.965	74.621	244.344	4,5
1988	348.680	88.795	259.885	4,0
1989	461.797	108.286	253.511	4,5
1990	591.300	132.800	458.900	4,8
1991	803.100	185.000	631.900	5,5

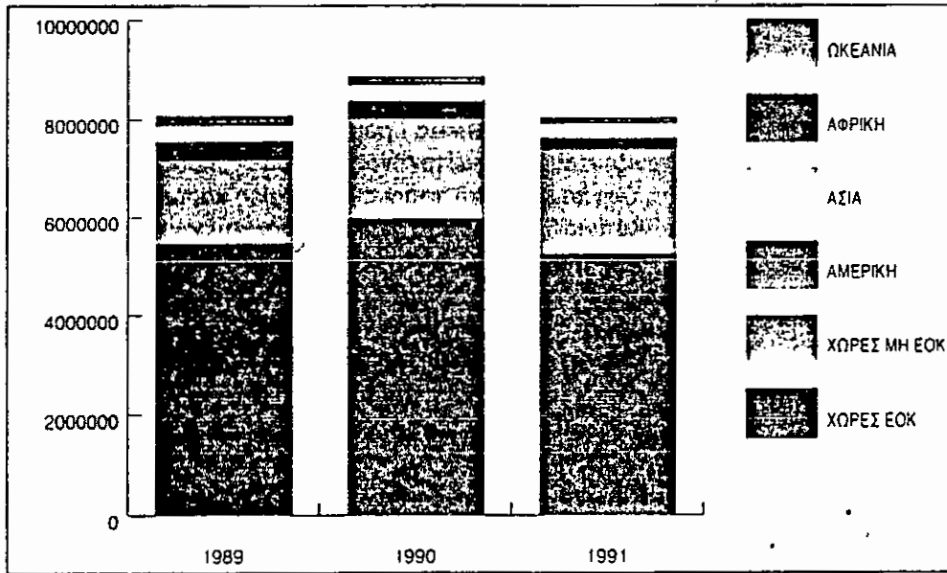
Πηγή: Κρατικοί Προϋπολογισμοί

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στους πίνακες που ακολουθούν απεικονίζεται η Τουριστική κίνηση στη χώρα μας τα τελευταία έτη.

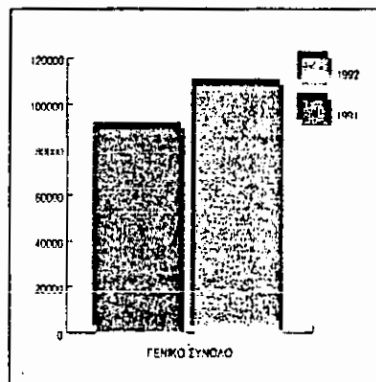
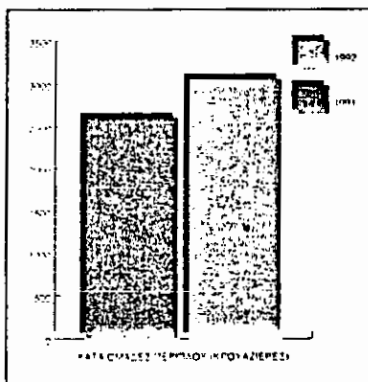
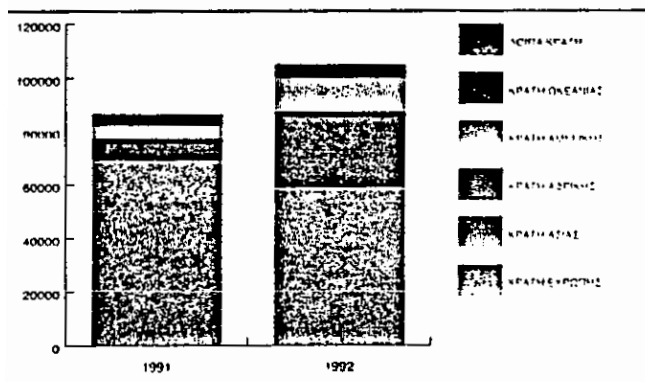
ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΗΠΕΙΡΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 1989 - 1990 - 1991

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΙΟΣ 1992

ΦΙΞΕΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΤΑ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΠΕΡΙΠΛΟΥ (ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ) ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΗΝΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 1992

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΙΟΣ 1992

**ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ
1984-1989 (ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ)**

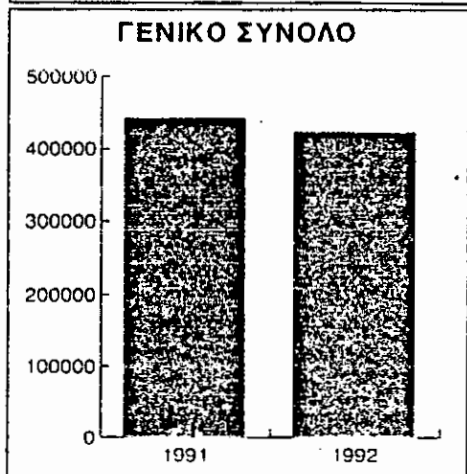
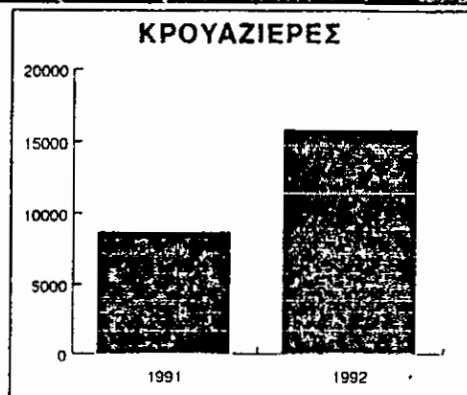
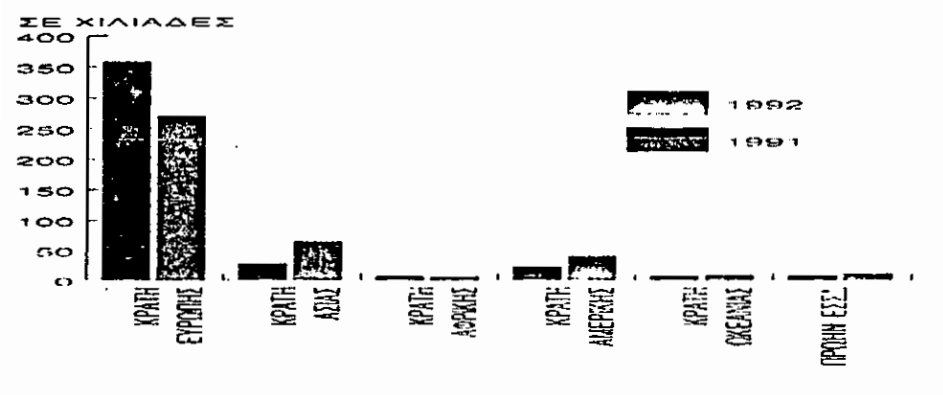
Εθνικότητες	1984	%	1985	1986	1987	1988	1989	%	1990
Αυστρία	238	3,90	282	293	303	311	320	3,80	340
Βέλγ.-Λουξ.	77	1,30	89	118	140	175	220	2,60	250
Γαλλία	106	6,70	341	468	510	469	430	5,10	450
Δ. Γερμανία	841	14,30	1.050	1.145	1.205	1.382	1.560	18,50	1.730
Γιουγκοσλαβία	263	4,40	351	467	429	386	360	4,30	370
Δανία	124	2	161	192	210	233	245	2,90	268
Ελβετία	157	2,60	206	157	172	179	205	2,40	225
Ην. Βασίλειο	1.413	17,30	1.329	1.710	1.904	1.790	1.530	18,40	1.425
Ισπανία	37	0,60	41	45	50	62	75	0,90	85
Ιταλία	329	5,50	364	440	465	544	590	0,07	600
Νορβηγία	107	1,80	144	157	165	107	65	0,80	70
Κύπρος	91	1,60	101	107	170	140	150	1,80	150
Ολλανδία	193	3,20	280	330	345	389	415	5,30	480
Ιρλανδία	194	3,20	224	249	239	262	268	3,20	280
Φινλανδία	130	2,20	142	167	170	198	270	2,60	230
Λοιπή Ευρώπη	102	2,40	195	142	199	214	205	2,40	210
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΗΣ	4.402	73	5.400	6.187	6.676	6.841	6.908	82	7.155
Ιαπωνία	94	1,40	93	85	92	105	130	1,50	155
Τουρκία	43	0,70	49	49	54	58	55	0,70	60
Ισραήλ	32	0,50	18	26	37	34	41	0,50	45
Λοιπά κράτη Ασίας	130	2,30	135	131	102	84	80	0,90	85
ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΙΑΣ	299	4,90	295	291	285	281	306	3,60	345
ΗΠΑ	475	7,90	466	204	260	295	315	3,70	330
Καναδάς	82	1,40	103	74	91	107	123	1,50	130
Λοιπά κράτη Αμερικής	43	0,70	51	43	47	42	50	0,60	55
ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	600	0,10	620	321	398	444	488	5,80	515
Αφρική	101	1,70	114	86	81	93	98	1,20	100
Ωκεανία	111	1,80	137	140	124	117	135	1,60	145
Λοιπά κράτη	10	0,20	8	—	—	—	—	—	—
ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	5.523	91,60	6.574	7.025	7.564	7.770	7.935	94,20	8.260
Κρουαζιέρες	504	8,40	465	314	440	453	485	5,80	500
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	6.027	100	7.039	7.339	8.004	8.231	8.420	100	8.760

Πηγή: ΕΣΥΕ - ΕΟΤ.

Σημ.: Από το 1986 οι αφίξεις από τις χώρες της ΕΟΚ υπολογίζονται κατ' εκτίμηση, λόγω κατάργησης της κάρτας εισόδου.

**ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - ΜΑΡΤΙΟΥ 1992**

ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Στατιστικής του ΕΟΤ, οι συνολικές αφίξεις ξένων περιηγητών για το διάστημα Ιανουαρίου - Μαρτίου 1992 ανήλθαν στις 422.182 άτομα έναντι 441.717 της αντίστοιχης περιόδου του 1991.

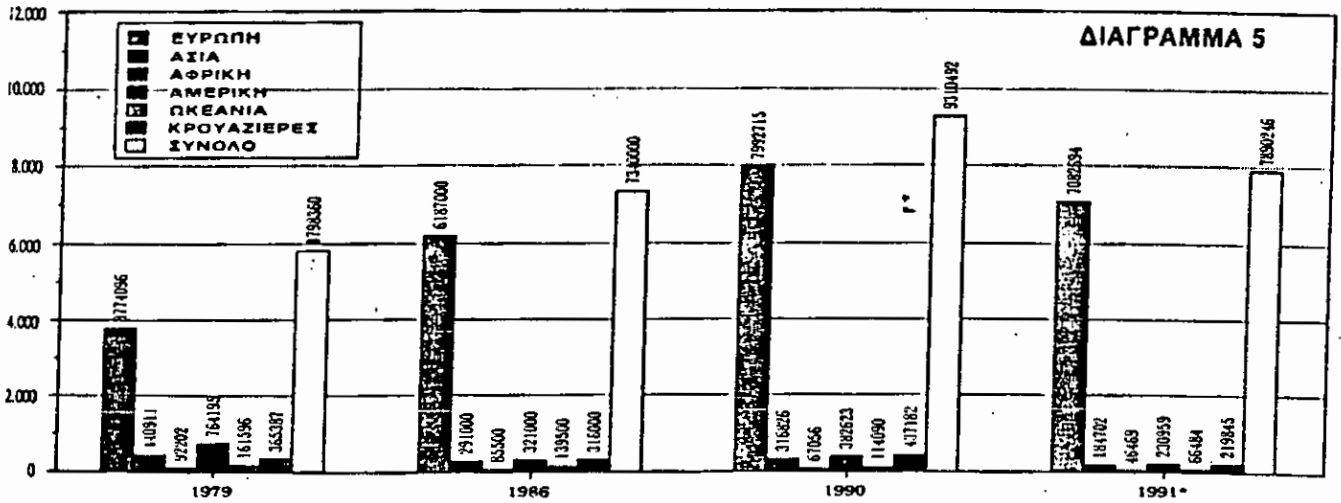
Σημαντική είναι η μείωση των αφίξεων από κράτη της Ευρώπης (-24,4%) σε σχέση με το διάστημα Ιανουαρίου - Μαρτίου 1991. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε αποφασιστικά και η κρίση στα Βαλκάνια, η οποία οδήγησε σε δραματική μείωση των αφίξεων από Βουλγαρία κατά 34% και Γιουγκοσλαβία κατά 81,2%.

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ

ΑΓΟΡΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ '92

Σε χιλ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΗΠΕΙΡΟ ΣΕ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ

ΣΗΜ. -1986 (ΟΔΗΓΙΑ REAGAN) -1991(ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΟΛΠΟΥ) * Στοιχεία δεκαμήνου

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ '92

Η Ευρώπη ακολουθεί μία συνεχή αυξητική τάση με ελάχιστες μειώσεις σε περιόδους κρίσης. Η συμμετοχή των Ευρωπαίων στις συνολικές αφίξεις αυξήθηκε από 65% το 1979 σε 90% το 1991. Αναλυτικά η πορεία των διεθνών αφίξεων ανά ήπειρο, σε κρίσιμες περιόδους, φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα 5.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ CHARTERS Σ' ΑΥΤΕΣ ΤΟΥ 1991

ΧΩΡΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΙΞΕΩΝ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %'90-91	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ CHARTER	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %'90-91
1. ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	1.653.773	+1,5	1.500.326	-0,5
2. ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.529.947	-18,9	1.071.072	-2,6
3. ΙΤΑΛΙΑ	493.784	-17,4	111.765	+15,4
4. ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ	466.509	-6,1	7.349	-63,8
5. ΓΑΛΛΙΑ	457.051	-17,4	264.989	-19,6
6. ΟΛΛΑΝΔΙΑ	441.996	-9,2	307.173	-2,7
7. ΑΥΣΤΡΙΑ	287.531	+0,6	221.306	+12,1
8. ΣΟΥΗΔΙΑ	258.394	+0,5	223.666	+2,4
9. ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	213.762	-9,3	186.264	-12,6
10. ΔΑΝΙΑ	209.458	-25,0	137.569	-25,0

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ '92

Στο δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 1991 σύμφωνα με στοιχεία του ΕΟΤ, οι δέκα πρώτες χώρες προσέλευσης τουριστών μας φαίνονται στο (ΠΙΝΑΚΑ 3) . Όπως φαίνεται ευκρινώς στον πίνακα και οι 10 πρώτοι προορισμοί αφορούν Ευρωπαϊκές Εθνικότητες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΦΙΞΕΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ 1988-1991

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ	1988	1989	1990	1991
CHARTER	4.177.077	4.215.063	4.605.204	(4.435.000)
ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡ.	1.380.028	1.444.409	1.699.660	(1.350.000)
ΟΔΙΚΩΣ	1.323.154	1.227.364	1.315.496	(1.225.000)
ΘΑΛΑΣΣΙΩΣ	837.842	955.324	973.140	(880.000)
ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ	427.715	459.111	437.182	(235.000)
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΣ	205.368	239.691	279.810	(140.000)

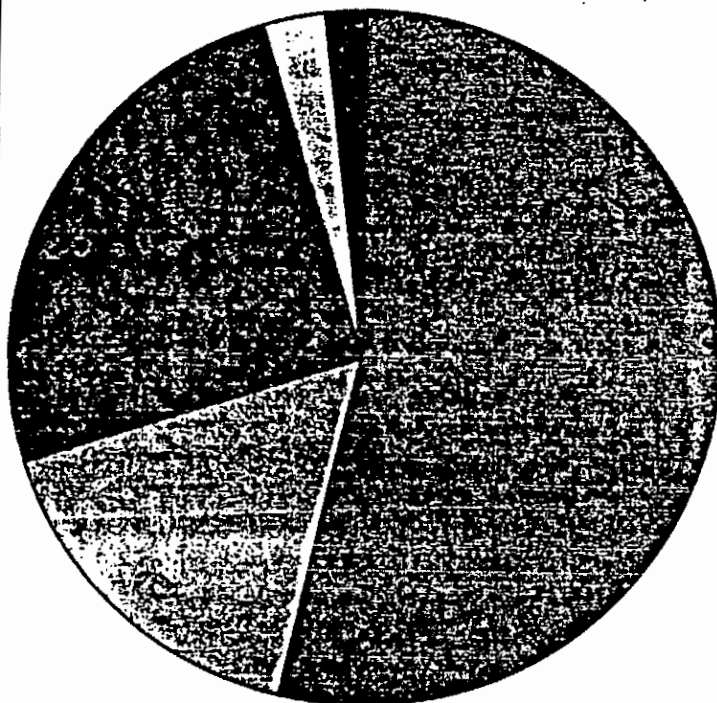
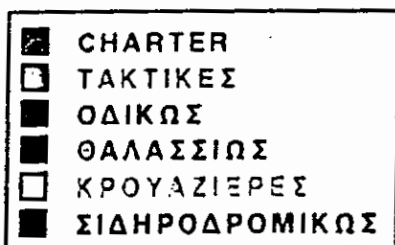
ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΝΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΟ ΕΙΣΟΔΟΥ

Συγκεκριμένα, κατά μεταφορικό μέσο το 1991 οι αφίξεις σημείωσαν την εικόνα που παρουσιάζεται στο (ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4).

Σημειώθηκε γενική μείωση και μείωση κατά είδος μεταφορικού μέσου (ΠΙΝΑΚΑΣ 2), με μεγαλύτερη αυτή των σιδηροδρομικών αφίξεων που έφτασε το -50,3%, λόγω του πολέμου στη Γιουγκοσλαβία.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΜΕΣΟ 1991

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4

1. CHARTER	(4.435.000)
2. ΤΑΚΤΙΚΕΣ	(1.350.000)
3. ΟΔΙΚΩΣ	(1.225.000)
4. ΘΑΛΑΣΣΙΩΣ	(880.000)
5. ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ	(235.000)
6. ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΣ	(140.000)

ΕΗΜ. Τα στοιχεία του 1991 που βρίσκονται σε παρένθεση () είναι κατ' εκτίμηση με βάση τα απολογιστικά στοιχεία ΕΟΤ δεκαμήνου.

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ '92

ΣΤΑΘΜΟΙ ΕΙΣΟΔΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4				
ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΑ 10 ΠΡΩΤΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ 1988-91				
	1988	1989	1990	1991
ΣΥΝΟΛΟ	5.557.105	5.659.472	(6.158.616)	(5.608.179)
1. ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ	1.777.510	1.829.626	(1.984.466)	(1.705.763)
2. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	1.257.486	1.408.390	(1.338.424)	(1.135.108)
3. ΡΟΔΟΥ	708.798	753.078	(838.352)	(712.104)
4. ΚΕΡΚΥΡΑΣ	680.996	570.123	(712.608)	(640.763)
5. ΚΩ	285.021	290.576	(309.351)	(338.787)
6. ΘΕΣΣΟΝΙΚΗΣ	145.268	168.727	(218.615)	(217.399)
7. ΧΑΝΙΩΝ	89.516	407.480	(150.829)	(198.695)
8. ΤΖΑΝΤΕ	106.333	113.566	(139.513)	(166.147)
9. ΣΑΜΟΥ	132.158	122.038	(96.223)	(87.077)
10. ΣΚΙΑΘΟΥ	13.492	13.100	(53.991)	(80.026)

ΣΗΜ.: Τα στοιχεία του '90 και '91 παραδίδονται σε 10μηνη βάση για τη σύγκριση των μεγεθών.

Όπως φαίνεται και στο πίνακα 4 από τους αεροπορικούς σταθμούς εισόδου ο αερολιμένας του Ελληνικού παρέμεινε στην πρώτη θέση, αποσπώντας το 30,4% της συνολικής κίνησης. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται σταθερά ο αερολιμένας του Ηρακλείου με 20,2%. Αξιοσημείωτη είναι η άνοδος που παρουσίασαν σε χρόνια κρίσεως ο αερολιμένας της Ζακύνθου, των Χανίων και της Σκιάθου. Αυξήσεις ύψους 53,2%, 31,7% και 98,2% αντίστοιχα έναντι του 1990.

ΠΗΓΗ : ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ '92

ΠΙΝΑΚΑΣ 5
ΑΦΙΞΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1988-1991

ΣΤΑΘΜΟΣ ΕΙΣΟΔΟΥ	1988	1989	1990	1991
ΚΕΡΚΥΡΑ	318.691	351.953	(310.397)	(263.102)
ΠΑΤΡΑ	183.287	257.868	(253.374)	(176.795)
ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ	47.033	47.314	(105.465)	(168.431)
ΡΟΔΟΣ	55.608	52.555	(63.836)	(72.932)
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	80.027	82.458	(48.334)	(27.803)
ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ	837.842	955.324	973.140	(861.587)

Σημειώνουμε ότι η κίνηση "θαλασσίως" στο σταθμό εισόδου της Πάτρας συμπεριλαμβάνει, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΣΕ, και τους διακινούμενους σιδηροδρομικώς με κάρτες EURORAIL και INTERAIL. Πράγμα που σημαίνει ότι κάποια κίνηση των αφικνούμενων θαλασσίως αναλογεί στις σιδηροδρομικές αφίξεις.

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΡΤΙΟΣ '92

Οι θαλάσσιες αφίξεις από τη δική τους μεριά σημείωσαν μείωση της τάξης του -3,4%. Εξαιρέση το λιμάνι της Ηγουμενίτσας όπου οι αφίξεις αυξήθηκαν σημαντικά φτάνοντας σε ρεκόρ ποσοστού +59,7%.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ
ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΟ Ν. ΑΤΤΙΚΗΣ ΩΣ
ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΕΤΟΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ CHARTERS
1972	50,0	45,6
1973	47,3	43,8
1974	47,8	40,5
1975	43,2	34,8
1976	45,3	38,3
1977	44,3	43,6
1978	43,8	39,4
1979	43,7	37,6
1980	38,9	33,6
1981	37,7	29,9
1982	36,2	28,2
1983	38,4	28,1
1984	38,5	26,2
1985	35,0	23,6
1986	28,5	19,6
1987	27,3	19,1
1988	25,1	18,4
1989	23,6	17,0
1990	24,4	16,2

Στον πίνακα 1 εμφανίζεται η συμμετοχή των αφικνούμενων στο Νομό Αττικής ως ποσοστό επί της % των συνολικών αφικνούμενων στην Ελλάδα κατά το έτος από 1972 έως το 1990. Εμφανίζεται επίσης στον ίδιο πίνακα το επί % ποσοστό αυτών που χρησιμοποίησαν το αεροδρόμιο του Ελληνικού επί του συνόλου αυτών που αφικνύονται με πτήσεις charters κάθε χρόνο στην Ελλάδα. Τα συμπεράσματα είναι οπωσδήποτε επώδυνα για τη διαχρονική εξέλιξη του αττικού τουρισμού. Μέσα σε 19 χρόνια βλέπουμε το μερίδιο του τουρισμού της Αττικής να υποδιπλασιάζεται. Από 50% που ήταν το 1972 μειώθηκε στο 24,4% το 1990.

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΙΟΣ 1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΝΗΣΙΩΝ

ΝΗΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (ατομα)	ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ (ατομα/km ²)	ΜΗΚΟΣ ΑΚΤΩΝ(km)	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΚΛΙΝΕΣ(1991)
ΡΟΔΟΣ	1.398	87.831	63	220	62.857
ΚΑΡΠΑΘΟΣ	301	4.645	15	160	2.277
ΚΩΣ	290	20.350	70	112	28.422
ΚΑΛΥΜΝΟΣ	111	14.295	129	96	3.093
ΑΣΤΥΠΑΛΛΙΑ	97	1.030	11	110	690
ΚΑΣΟΣ	66	1.184	18	50	32
ΤΗΛΟΣ	63	301	5	63	289
ΣΥΜΗ	58	2.273	39	85	571
ΛΕΡΟΣ	53	8.127	153	71	1.750
ΝΙΣΥΡΟΣ	41	916	22	28	64
ΠΑΤΜΟΣ	34	2.534	75	63	2.310
ΧΑΛΚΗ	28	334	12	34	109
ΛΕΙΨΟΙ	16	574	36	35	128
ΑΓΑΘΟΝΗΣΙ	14	133	10	31	-
ΚΑΣΤΕΛΛΟΡΙΖΟ	9	222	25	19	126

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ (1981), ΕΟΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ 8
ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

	ΗΜΕΛΙΑΘΙ (χιλιάρδες άτομα)	ΑΛΛΟΔΑΦΟΙ (χιλιάρδες άτομα)	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ (%)
1970	616	1.514	2.130	
1975	254	3.046	3.300	
1980	299	6.434	6.733	
1981	289	6.819	7.108	- 5,56 %
1982	324	7.221	7.545	+ 6,14 %
1983	411	6.278	6.689	- 11,33 %
1984	565	7.308	7.873	+ 17,70 %
1985	508	9.039	9.547	+ 21,25 %
1986	456	9.340	9.796	+ 2,33 %
1987	393	9.426	9.819	+ 0,50 %
1988	486	9.166	9.652	- 1,71 %
1989	617	9.449	10.066	+ 4,29 %
1990	617	10.227	10.844	+ 7,72 %
1991	652	9.616	10.268	- 5,31 %

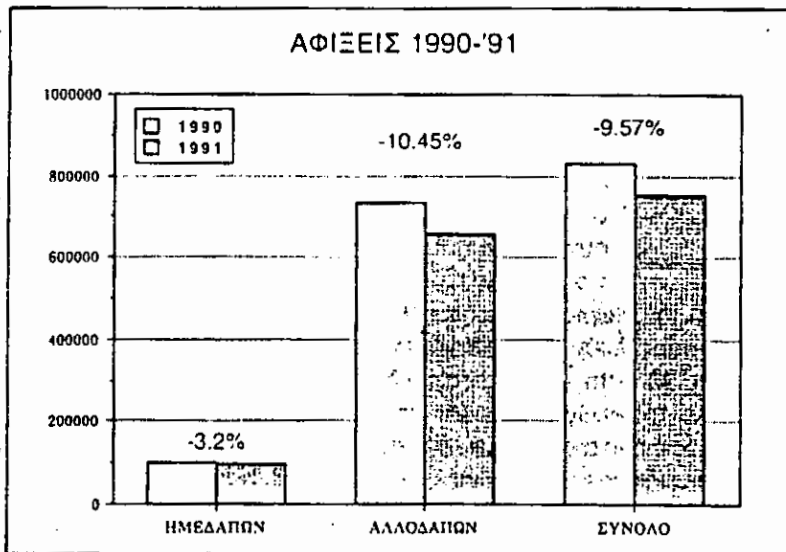
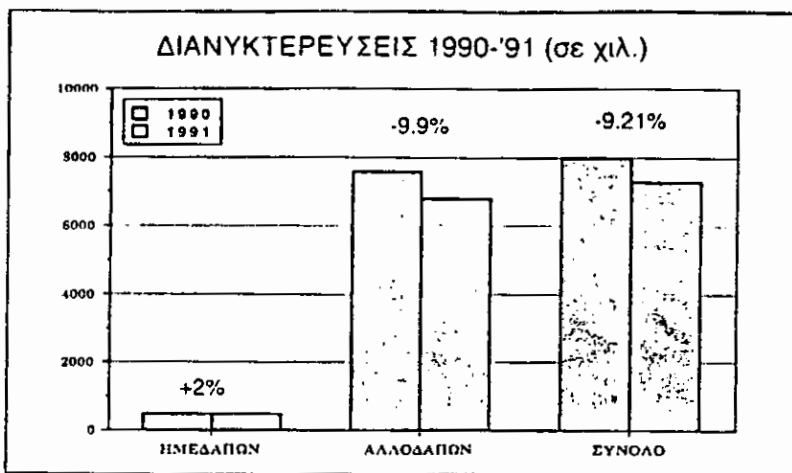
ΠΗΓΗ: ΕΟΤ

ΦΙΞΕΙΣ - ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΟΔΟΥ 1990-'91

Μειωμένη ήταν η τουριστική κίνηση της Ρόδου περίπου κατά 10% τη μονιά που μας πέρασε σε σχέση με 1990, όπως φαίνεται από τα αναλυτικά στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων της Ένωσης Ξενοδότην Ρόδου.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τις αφίξεις, παρουσιάστηκε μείωση 37%, ενώ στις διανυκτερεύσεις ήρξε μείωση της τάξης του 11%. Ενδιαφέρον έχει το γεγονός ότι, ενώ παρουσιάζεται μείωση 3,2% στις αφίξεις αλλοδαπών, αντίστοιχες διανυκτερεύσεις παρουσιάζονται αυξημένες κατά 9,9%.

Το αντίστροφο (αυξημένες αφίξεις - μειωμένες διανυκτερεύσεις) παρατηρείται στους Αυστριακούς Αμερικανούς τουρίστες, οι οποίοι κατέχουν την 7η και 15η θέση στον αριθμό των διανυκτερεύσεων, ποσοστό συμμετοχής 5,5% και 1,2% επί του συνόλου αντίστοιχα.

ΠΗΓΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1992

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΑΦΙΞΕΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕΣΩ ΕΠΤΑΝΗΣΩΝ**

	1989	1990	1991
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	113.566 (2%)	139.513 (2%)	165.147 (3%)
ΚΕΡΚΥΡΑΣ	570.123 (10%)	712.608 (11%)	640.763 (11%)
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	50.338 (1%)	56.065 (1%)	51.771 (1%)
ΣΥΝΟΛΟ			
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΩΝ ΧΩΡΑΣ	5.659.472 (100%)	6.304.864 (100%)	5.772.557 (100%)
ΛΙΜΑΝΙ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	351.953 (37%)	315.470 (32%)	270.520 (30%)
ΣΥΝΟΛΟ ΛΙΜΕΝΩΝ ΧΩΡΑΣ	955.324 (100%)	973.140 (100%)	897.755 (100%)

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ/ΕΟΤ

ΠΗΓΗ : ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1992

ΠΙΝΑΚΑΣ 12						
ΠΟΣΟΣΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ % ΣΤΙΣ ΑΦΙΞΕΙΣ CHARTERS						
ΑΝΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ						
	1986	1987	1988	1989	1990	1991
ΑΓΓΛΙΑ	66,8	83,0	77,8	71,5	66,9	64,2
Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ	7,9	6,9	9,5	12,8	14,9	15,8
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3,2	2,2	2,5	3,0	3,0	3,4

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ 1992

Από τις συνολικά πραγματοποιούμενες (και καταγραφόμενες) διανυκτερεύσεις τουριστών στο Νομό Επτανήσων μόνο ποσοστό 15% καλύπτεται από ημεδαπούς. Μεταξύ των συντριπτικά πλειοψηφούντων αλλοδαπών προηγούνται - χωρίς ανταγωνισμό (!) - οι Άγγλοι όπως δείχνει και ο πίνακας 12. Είναι όμως εξίσου φανερό η σταδιακή πτώση των Άγγλων και η ταυτόχρονη σταθερή αύξηση της συμμετοχής των Γερμανών. Πρόκειται για μία μάλλον εστική εξέλιξη.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 6
ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΝ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ ΑΛΛΟΔΑΦΩΝ
ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ**

	ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΑΤΟΜΑ						ΠΟΣΟΣΤΑ %		
	1986	1987	1988	1989	1990	1991	86-90	86-91	90-91
Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	4.109	3.973	4.228	4.290	4.675	3.533	13,8	-14,0	-24,4
Ν. ΛΑΣΙΘΙΟΥ	1.827	1.646	1.722	1.582	1.670	1.542	-8,6	-15,6	-7,7
Ν. ΡΕΘΥΜΝΗΣ	1.038	1.023	1.185	1.397	1.515	1.258	46,0	21,2	-17,0
Ν. ΧΑΝΙΩΝ	490	537	577	607	975	953	99,0	94,5	-2,3
ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΗΤΗΣ	7.464	7.179	7.712	7.876	8.836	7.286	18,4	2,4	-17,5
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	35.450	35.755	34.779	32.938	35.012	29.873	-1,2	-15,7	-14,7

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

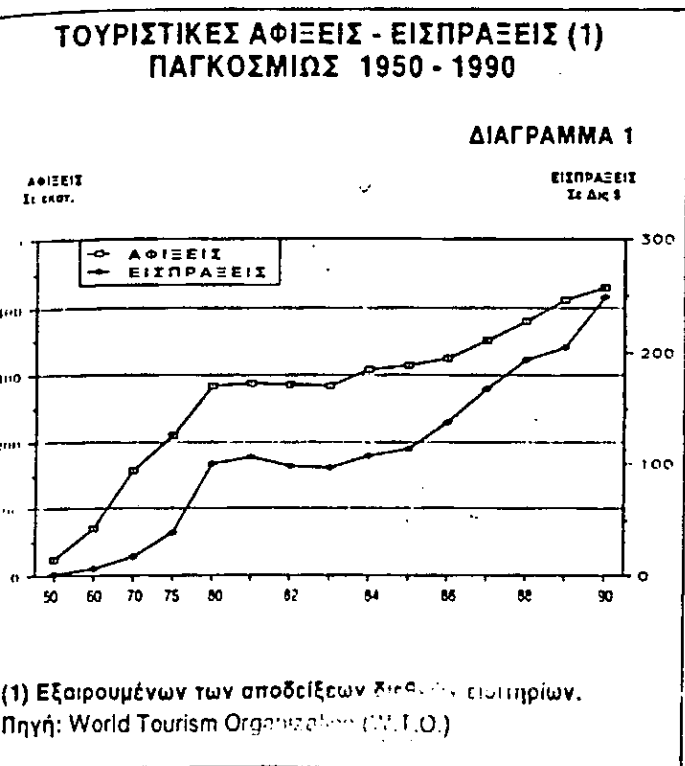
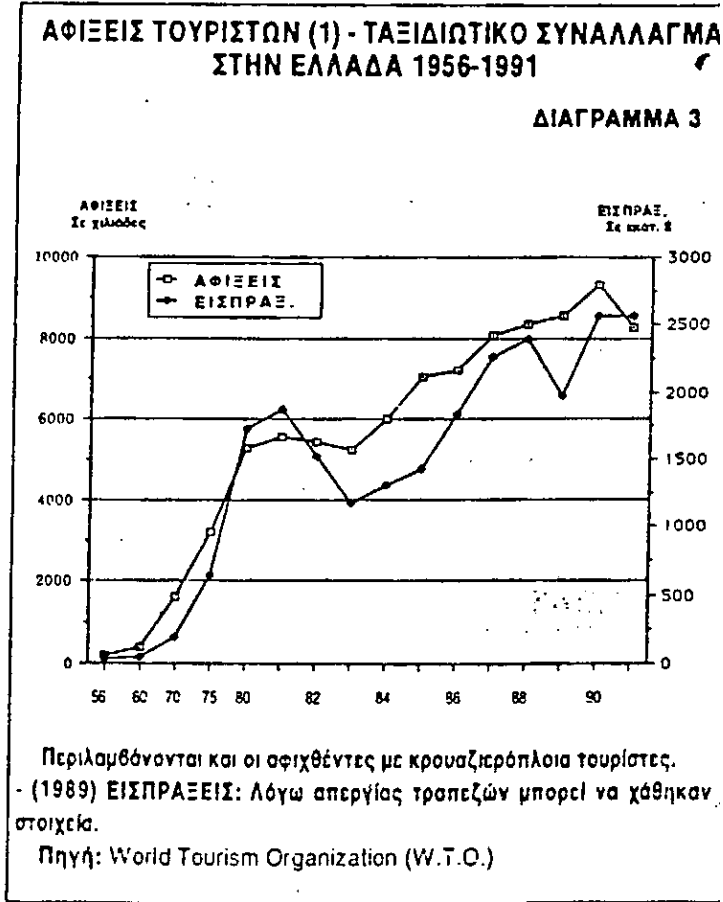
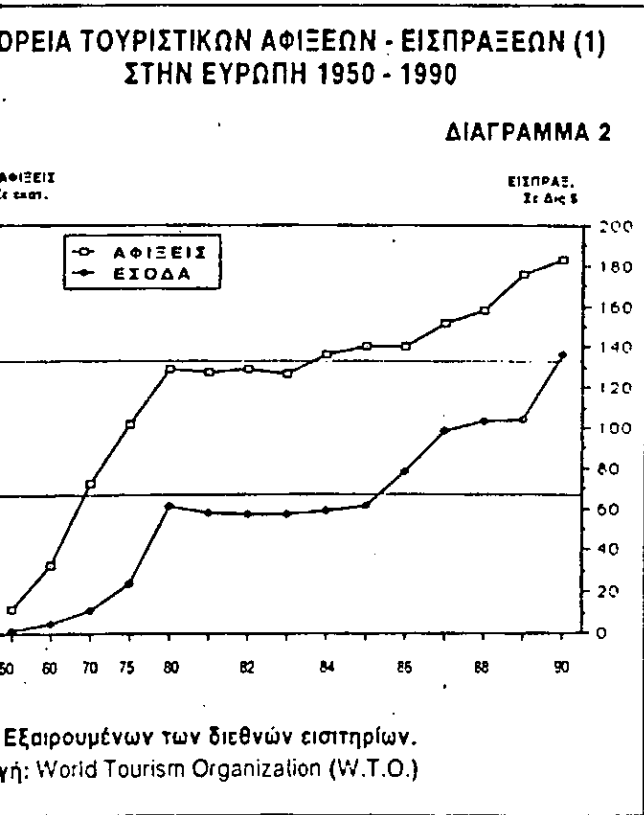
ΜΑΙΟΣ '92

Σε ολόκληρη την Κρήτη η εξέλιξη του ετήσιου αριθμού διανυκτερεύσεων ξεπέρασε πέρυσι σε πτώση τα αντίστοιχα πανελλήνια αρνητικά μεγέθη (Πίνακας 6). Πιο αναλυτικά ενώ στην πενταετία 1986 - 1990 το νησί παρουσίαζε αύξηση κατά 18,4% το 1991 οι καταγεγραμμένες διανυκτερεύσεις αλλοδαπών μειώθηκαν κατά 1.549.393 ή 17,5% έναντι του προηγούμενου χρόνου και αυτό τη στιγμή που το πανελλήνιο ποσοστό μείωσης ήταν μόνο 14,7%. Πιο πολύ επλήγη ο Ν. Ηρακλείου (-24,4%) και πιο λίγο ο Ν. Λασιθίου (-7,7%). Αποδεικνύεται λοιπόν και πάλι ότι στον τουρισμό "ότι ανεβαίνει γρήγορα μπορεί και να πέσει γρήγορα".

ΚΑΤΑΝΟΜΗ (%) ΑΦΙΞΕΩΝ ΑΝΑ ΜΗΝΑ

ΜΗΝΑΣ	1989	1990	1991
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	-	0,03	0,04
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	-	-	0,02
ΜΑΡΤΙΟΣ	2,3	0,78	1,48
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	9,0	9,93	5,29
ΜΑΙΟΣ	15,0	13,70	12,85
ΙΟΥΝΙΟΣ	14,3	15,02	14,46
ΙΟΥΛΙΟΣ	17,0	17,72	18,49
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	16,5	17,48	19,60
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	15,7	15,92	17,11
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	9,3	9,07	10,36
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	0,5	0,28	0,23
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	-	0,07	0,07

Στους πίνακες που ακολουθούν παρακολουθούμε πως κινήθηκαν τα βασικά τουριστικά μεγέθη της χρονιάς που πέρασε (1991) σε σύγκριση με προηγούμενα έτη.

ΣΗΜ. Στοιχεία από το περιοδικό Τουριστική Αγορά - ΜΑΡΤΙΟΣ 1992
ΕΚΔΟΣΕΙΣ BUSINESS PRESS

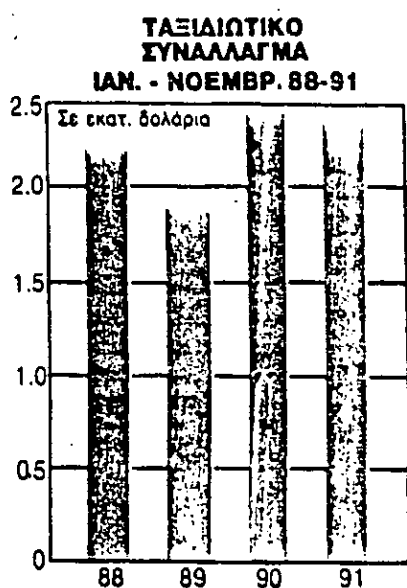
Και συγκεκριμένα στα διαγράμματα 1,2,3 παραθέσαμε πίνακες σύγκρισης αφίξεων - εισπράξεων παγκοσμίως, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα, ενδεικτικούς των τάσεων που επικρατούν.

Συνολικά αφήχθηκαν 8.265.000 τουρίστες έναντι 9.310.000 το 1990. Σημειώθηκε δηλαδή μείωση της τάξης του -11,22%

Στις διανυκτερεύσεις σημειώθηκε μείωση της τάξης του -14,7% για τους αλλοδαπούς και αύξηση της τάξης του +3,4% για τους ημεδαπούς.

Στο τουριστικό συναλλάγμα τέλος σημειώθηκε μείωση του ταξιδιωτικού συναλλάγματος της τάξης του - 0,8% ήτοι από 2.586,8 εκατομ. \$ ΗΠΑ το 1990 σε 2.566,1 εκατομ. \$ ΗΠΑ το 1991.

Ακολουθούν μερικοί ακόμη πίνακες για την πορεία του ταξιδιωτικού συναλλάγματος.

**ΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ**

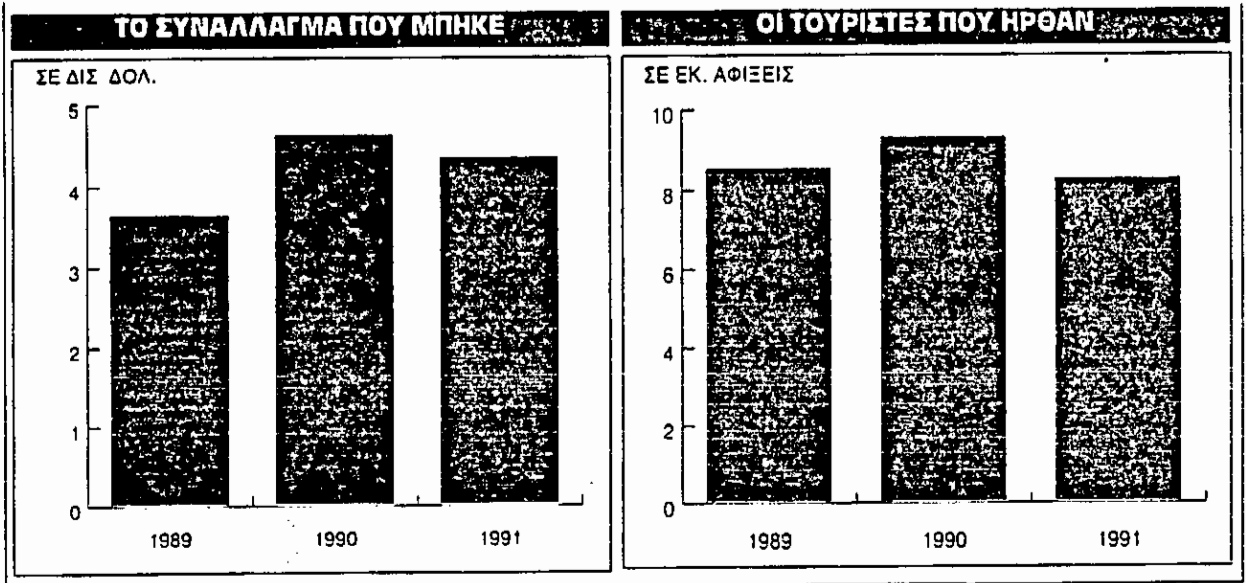
Σημαντική πτώση παρουσίασαν οι συναλ/κτικές εισπράξεις από τον τουρισμό το Νοέμβριο σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδας

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1992

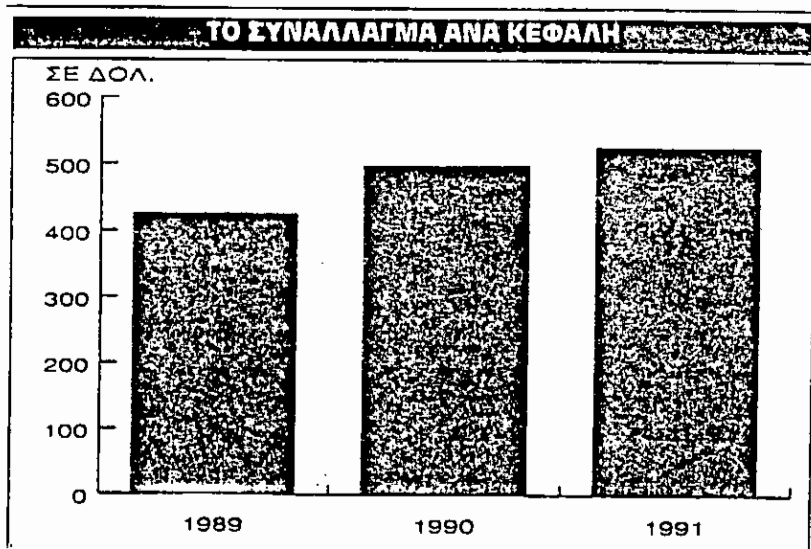
Συγκεκριμένα το τουριστικό συνάλλαγμα μειώθηκε κατά 30,4% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους φθάνοντας στα 71,9 εκατομ.\$. Έτσι στο ενδεκάμηνο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου τα συναλλαγματικά έσοδα από τον τουρισμό διαμορφώθηκαν στα 2.461,2 εκ.

Όπως φαίνεται και από τους πίνακες που ακολουθούν και οι οποίοι βασίζονται σε στοιχεία του ΟΔΣΑ - ενώ (λόγω του πολέμου στον Κόλπο) οι αφίξεις κόμψθηκαν σημαντικά, η κόμψη αναλογικά ήταν μικρότερη στο συνάλλαγμα που έχει εισρεύσει, ενώ μάλιστα το ανακεφαλή συνάλλαγμα σημείωσε αύξηση.

ΠΗΓΗ : ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 1992

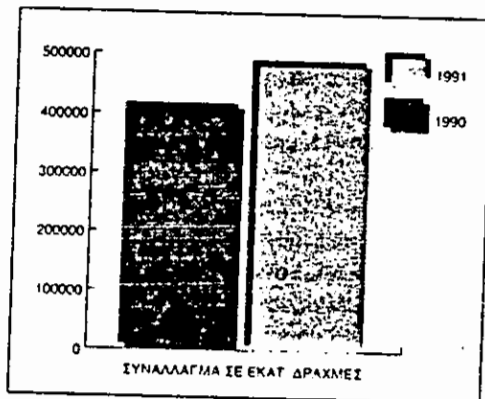
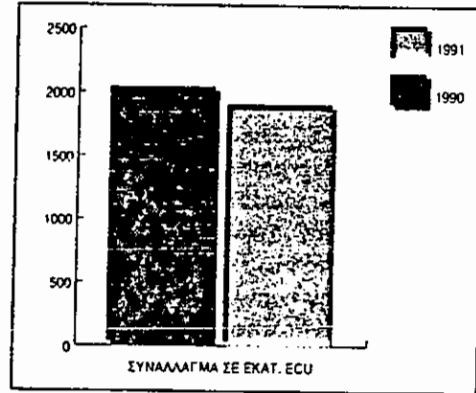
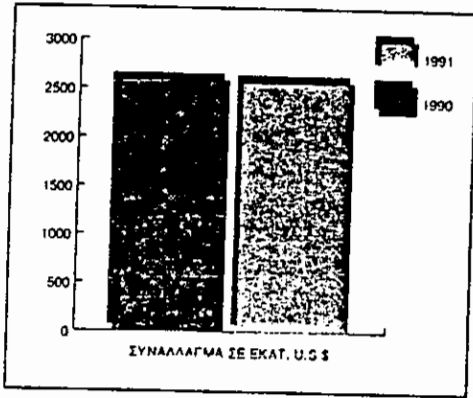
ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ 1990			
Σύνολο ποσών που θα έπρεπε να περιλαμβάνονται στο ταξιδιωτικό συνάλλαγμα το 1990 σε χιλιάδες \$ ΗΠΑ			
	Τράπεζα της Ελλάδος	Επιτροπή	Ποσοστιαία αναλογία %
1) Ταξιδιωτικό	2.586.768	2.586.768	100%
2) Μεταφορές	1.761.857	161.000 (κρουαζιέρες) 38.000 (θαλαμηγά)	9,13% 11,3% } 2,15%
		199.000	
3) Αναλήψεις από μετατρέψιμες σε δρχ.	2.241.967	1.064.300 (tour operators) 395.100 (πιστωτικές κάρτες)	47,45% 17,6% } 65,1%
		1.459.400	
4) Λοιπά	1.230.679	361.136 (παράνομα καταλύματα)	29,34%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		4.606.304 \$ ΗΠΑ.	
<i>Αναλογία συνόλου 4.606 εκ. δολ. με το ταξιδιωτικό συνάλλαγμα 2.586 εκ. δολ.</i>			

ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ		
Σύνολο ποσών που θα έπρεπε να περιλαμβάνονται στο ταξιδιωτικό συνάλλαγμα το 1990 σε χιλ. \$ ΗΠΑ		
	Τράπεζα της Ελλάδος	Επιτροπή
1) Ταξιδιωτικό	2.586.768	2.597.168
2) Μεταφορές	1.761.857	161.000 (κρουαζιέρες), 38.000 (θαλαμηγά) = 199.000
3) Αναλήψεις από καταθέσεις μετατρέψιμες σε δρχ.	2.241.967	1.086.000 (Tour Operators) 395.100 (Πιστωτικές κάρτες)
		1.481.700
4) Λοιπά	1.230.679	361.136 (παράνομα καταλύματα)
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ:		4.639.004 \$ USA

ΠΗΓΗ : ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1992

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 1990 - 1991
ΣΕ U.S, ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ ΚΑΙ ΣΕ ECU

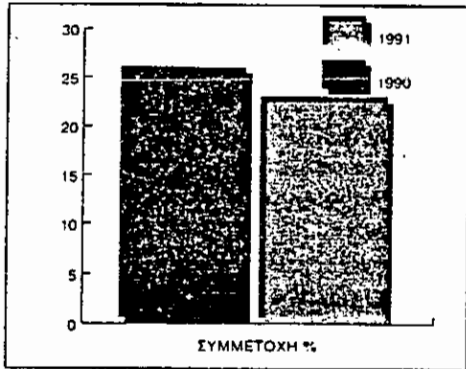
ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΜΑΙΟΣ 1992

Η τουριστική εξέλιξη του τουριστικού συναλλάγματος για το 1991 εμφανίζει μια διακύμανση στην εκτίμηση του ως ποσοστού ανάλογα με το νόμισμα στο οποίο εκφράζεται. Έτσι σε επίπεδο δραχμών εμφάνισε μια αύξηση κατά 17,7%. Σε δολάρια USA παρουσίασε μείωση κατά 0,8%, ενώ σε ECU επίσης μείωση κατά 6,8%. Οι διαφοροποιήσεις αυτές των ποσοστών οφείλονται στη μεταβολή των ισοτιμιών των νομισμάτων μεταξύ των δύο ετών. Προς διευκό-

λυνση των συγκρίσεων σημειώνουμε ότι μεταξύ των ετών 1990 και 1991 η μέση τιμή δολλαρίου/δρχ. αυξήθηκε κατά 14,98%, ενώ η μέση τιμή ECU/δρχ. αυξήθηκε κατά 11,58%

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ
ΑΔΗΛΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ 1990 - 1991**

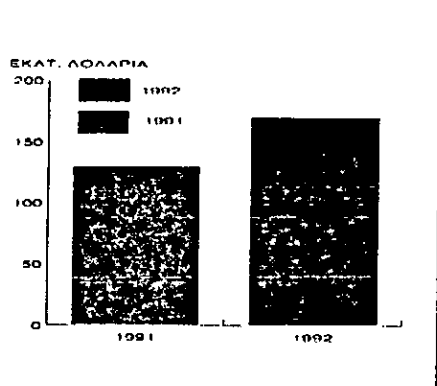
Η συμμετοχή του τουριστικού συναλλάγματος στους Αδηλους Πόρους (μείον καθαρά έμβόσματα ΕΟΚ) μειώθηκε το 1991 κατά 3% σε σχέση με το 1990. Παραμένει όμως ιδιαίτερα σημαντική η συμβολή του τομέα στα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας

ΠΗΓΗ : ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

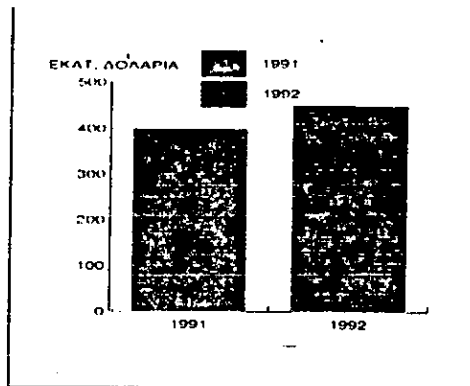
ΜΑΙΟΣ 1992

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1991-92

ΙΑΝ. - ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1991-92

ΠΗΓΗ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ '92

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος κατά το μήνα Απρίλιο 1992 το ταξιδιωτικό συνάλλαγμα της χώρας ανήλθε σε 170 εκατ. δολάρια ΗΠΑ, έναντι 130,2 τον Απρίλιο 1991, δηλαδή παρουσίασε αύξηση 30,6%.

Επίσης αύξηση παρουσίασε το ταξιδιωτικό συνάλλαγμα κατά το τετράμηνο Ιανουαρίου - Απριλίου 1992 (12,6%), αφού έφτασε τα 450 εκατ. δολάρια έναντι 399,5 της αντιστοίχης περιόδου το 1991.

X. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - TOURISM

69. Αφίξεις⁽¹⁾ από το εξωτερικό περιηγητών, κατά υπηκοότητα, και αριθμός περιηγητών κατά ομάδες περιήλου (κρουαζιέρες)
Tourists⁽¹⁾ arriving in Greece classified by nationality, and number of cruise passengers

Κράτη υπηκοότητας των περιηγητών	Σύνολο έτους	Ιανουάριος		Φεβρουάριος		Analysis by citizenship
	Year's total	1990	1991	1990	1991	
Σύνολο αφίξεων	9.310.492	118.651	92.956	119.476	89.388	Total arrivals
Κατά ομάδες περιήλου	437.182	5.642	3.138	3.090	2.598	Arrivals of cruise passengers
Υπόλοιπες αφίξεις	8.873.310	113.009	89.818	116.386	86.790	Arrivals of other tourists
ΚΡΑΤΗ ΕΥΡΩΠΗΣ	7.992.715	71.027	61.488	62.177	68.495	EUROPE
Χώρες ΕΟΚ	5.957.426	33.102	25.675	27.271	17.512	EEC countries
Αυστρία	286.525	1.293	798	1.660	582	Austria
Βουλγαρία	133.767	6.240	6.431	2.800	14.996	Bulgaria
Γιουγκοσλαβία	580.733	15.722	16.071	18.904	20.627	Yugoslavia
Ελβετία	151.695	1.080	151	1.216	610	Switzerland
Νορβηγία	91.755	353	274	374	246	Norway
Ρουμανία	11.258	970	498	708	675	Rumania
Σουηδία	259.669	1.155	625	1.205	499	Sweden
Φινλανδία	238.020	467	335	636	199	Finland
Λοιπά κράτη Ευρώπης	281.867	10.645	10.630	7.403	12.549	Other European countries
ΚΡΑΤΗ ΑΣΙΑΣ	275.870	18.596	12.177	31.904	7.419	ASIA
Ιαπωνία	107.694	8.789	5.274	21.774	1.360	Japan
Ισραήλ	32.772	1.174	973	1.036	750	Israel
Λίβανος-Συρία	23.836	1.825	1.072	2.738	752	Lebanon-Syria
Τουρκία	43.406	2.645	2.115	1.620	2.435	Turkey
Λοιπά κράτη Ασίας	68.162	4.193	2.743	4.736	2.122	Other Asian countries
ΚΡΑΤΗ ΑΦΡΙΚΗΣ	67.056	3.318	2.254	3.357	1.583	AFRICA
Αίγυπτος-Σουδάν	23.056	1.424	974	1.457	743	Egypt-Sudan
Δημοκρατία της Ν. Αφρικής	19.982	504	445	414	163	Republic of South Africa
Λοιπά κράτη Αφρικής	24.018	1.390	835	1.486	672	Other African countries
ΚΡΑΤΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	382.623	12.726	9.105	12.285	4.799	AMERICA
Ηνωμένες Πολιτείες	273.849	9.035	6.810	8.577	3.452	United States
Καναδάς	74.218	1.970	1.199	1.975	828	Canada
Κράτη Λατινικής Αμερικής	34.556	1.721	1.096	1.733	519	Latin America countries
ΚΡΑΤΗ ΩΚΕΑΝΙΑΣ	114.090	5.420	2.730	4.621	1.586	OCEANIA
Αυστραλία	101.142	5.142	2.597	4.357	1.566	Australia
Λοιπά κράτη Ωκεανίας	12.948	278	133	264	20	Other Oceanian countries
ΕΣΣΔ	40.956	1.922	2.064	2.042	2.908	USSR
ΑΚΑΘΟΡΩΤΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ	—	—	—	—	—	UNSPECIFIED CITIZENSHIP

1) Οι αφίξεις υπολογίζονται βάσει του «Δελτίου Ταξιδιωτή», που συμπληρώνουν οι υπηκοοί των χωρών εκτός ΕΟΚ κατά την είσοδό τους στη χώρα, από δειγματοληψία που γίνεται στους Σταθμούς Ελέγχου Διαβατηρίων για τους υπηκόους των χωρών-μελών της ΕΟΚ, για τους οποίους έχει καταργηθεί η συμπλήρωση του δελτίου και από τις αφίξεις με πτητικές charters, τα στοιχεία των οποίων συγκεντρώνει η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας.

(1) The arrivals are estimated on the basis of the «traveller's return» completed by the foreign citizens except EEC countries when entering Greece, as well as on the basis of the sampling taking place in the Passport Control Stations for the citizens of EEC member states. Data on arrivals by charter flights are collected by the Civil Aviation Service.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

69α. Αφίξεις ⁽¹⁾ από το εξωτερικό περιηγητών, κατά μέσο ταξιδιού, σταθμό εισόδου και ομάδες περιήλου (κρουαζιέρες)
 Tourists arriving ⁽¹⁾ in Greece classified by means of transport and place of entrance. Number of cruise passengers

Μέσο ταξιδιού. Σταθμοί εισόδου	Σύνολο έτους Year's total	Ιανουάριος January		Φεβρουάριος February		Means of transport. Place of entrance
	1990	1990	1991	1990	1991	
Σύνολο αφίξεων	9.310.492	118.651	92.956	116.384	80.790	Total arrivals
Κατά ομάδες περιήλου	437.182	5.642	3.138	3.090	2.598	Arrivals of cruise passengers
Αεροπορικές	6.304.864	65.228	44.744	70.373	25.793	By air
Ελευσίνας	124	—	110	—	—	Elefsina
Ελληνικού	2.112.954	63.026	40.980	65.230	21.927	Elliniko
Ηρακλείου	1.343.158	59	468	53	157	Iraklio
Θεσσαλονίκης	228.124	1.967	1.687	4.909	2.795	Thessaloniki
Κερκυρας	712.608	—	—	—	—	Kerkyra
Κω	309.351	—	—	—	—	Kos
Ρόδου	841.089	29	80	29	—	Rodos
Λοιποί σταθμοί εισόδου	757.456	147	1.419	152	914	Other places
Σιδηροδρομικές	279.810	7.103	5.115	5.993	4.318	By train
Δίκαιων	7.828	119	56	87	57	Dikea
Ιδόμενης	239.476	6.072	4.364	5.196	3.895	Idomeni
Προμαχώνας	16.664	623	486	437	314	Promachon
Πυθίου	15.805	289	209	273	52	Pythio
Φλώρινας - Καυκάσου	37	—	—	—	—	Florina
Ποσειδώνικες	973.140	8.467	7.732	7.222	4.807	By sea
Ελευσίνας	1.482	130	90	98	225	Elefsina
Ηγουμενίτσας	108.098	657	643	96	446	Igoumenitsa
Ηρακλείου	5.492	51	30	6	—	Iraklio
Θεσσαλονίκης	435	37	—	26	44	Thessaloniki
Κερκυρας	315.470	2.190	1.613	1.716	293	Kerkyra
Πατρών	260.887	4.245	3.080	3.516	2.260	Patra
Πειραιώς	51.093	372	1.468	538	805	Pireas
Ρόδου	65.440	756	419	679	214	Rodos
Λοιποί σταθμοί εισόδου	164.743	29	389	547	520	Other places
Οδικές	1.315.496	32.211	32.227	32.798	51.872	By road
Ευζώνων	725.938	18.088	17.143	18.129	21.908	Euzoni
Καστανιών	3.753	68	59	56	56	Kastaneae
Κίπτιν	148.166	4.678	3.984	3.019	2.638	Kipti
Νίκης	117.245	1.018	1.636	5.562	1.674	Niki
Προμαχώνας	171.113	5.885	5.358	3.728	11.982	Promachon
Λοιποί σταθμοί εισόδου	149.281	2.474	4.047	2.304	13.614	Other places

70. Διανυκτερεύσεις Ελλήνων και αλλοδαπών, στα ξενοδοχεία και συμπληρωματικά καταλύματα (εκτός κάμπινγκ)
 Number of nights spent by foreigners and Greeks in the country's hotels
 and supplementary units (excl. campings)

Περιφέρειες Regions	Σύνολο διανυκτερεύ- σεων 1989 Total of nights spent	1990*							Μεταβολή % συνόλου διανυκτερεύσεων Change % of nights spent	
		Διανυκτερεύσεις — Number of nights spent							1990 / 1989	
		Φεβρουάριος — February			Ιανουάριος — Φεβρουάριος January — February					
		Κλίνες που λειτουργούσαν Beds covered	Σύνολο Total	Ημεδαποί Greeks	Αλλοδαποί Foreigners	Σύνολο Total	Ημεδαποί Greeks	Αλλοδαποί Foreigners	Φεβρουάριος February	Ιαν. - Φεβ. Jan. - Feb.
Σύνολο Ελλάδος Greece, total	44.334.657	102.642	957.133	676.737	280.396	1.873.819	1.341.580	532.239	8,0	7,4
Μακεδονία & Θράκη — Eastern Macedonia and Thraci	1.105.042	5.670	59.898	53.802	6.096	114.680	103.531	11.149	24,2	16,7
Κεντρική Μακεδονία — Central Macedonia	3.425.028	10.527	122.382	94.489	27.893	230.085	178.281	51.804	7,2	6,1
Δυτική Μακεδονία — Western Macedonia	303.068	2.441	24.946	21.620	3.326	48.068	43.845	4.223	23,7	14,9
Στερεός — Ipiros	749.201	3.365	33.509	31.853	1.656	68.299	64.875	3.424	12,1	10,2
Θεσσαλία — Thessalia ...	1.309.592	6.377	63.966	59.544	4.422	125.245	118.083	7.162	-1,6	8,6
Ιονιοί Νήσοι — Ionian islands	3.819.338	2.021	17.296	16.254	1.042	33.373	31.085	2.288	13,4	12,5
Νήσος Κέρκυρα — Kerkyra	2.982.368	888	11.240	10.290	950	22.858	20.929	1.929	7,0	10,2
Δυτική Ελλάδα — Western Greece	1.398.325	6.706	58.020	53.964	4.056	110.888	102.390	8.498	9,7	5,9
Κεντρική Ελλάδα — Central Greece	1.595.677	6.843	42.244	39.282	2.962	82.560	76.332	6.228	2,3	0,3
Αττική — Αττική	8.029.845	41.028	411.969	199.750	212.219	822.899	420.819	402.080	6,9	9,1
Κοινότητα Αθηναίων — Athens Commune	5.422.821	29.807	339.615	156.063	183.552	673.027	329.579	343.448	10,3	12,6
Πελοπόννησος — Pelopon- nissos	2.306.492	7.485	54.779	49.340	5.439	102.683	91.964	10.719	16,9	7,7
Νήσοι Βορείου Αιγαίου — Islands of Northern Egeo	906.835	1.750	7.270	6.970	300	12.001	11.070	931	-1,5	-18,1
Νήσοι Νοτίου Αιγαίου — Islands of Southern Egeo	10.858.750	4.116	24.972	20.227	4.745	48.524	39.186	9.338	-1,3	-2,3
Νήσος Ρόδος — Rodos ...	7.601.639	2.569	17.423	13.342	4.081	34.798	26.640	8.158	3,4	2,9
Νήσος Κρήτη — Kritt	8.528.464	4.313	35.882	29.642	6.240	74.514	60.119	14.395	-5,4	-6,3

Προσωρινά στοιχεία.

* Provisional data.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

70. Διανυκτερεύσεις Ελλήνων και αλλοδαπών, στα ξενοδοχεία και συμπληρωματικά καταλύματα (εκτός κάμπινγκ) (συνέχεια).
 Number of nights spent by foreigners and Greeks in the country's hotels
 and supplementary units (excl. campings) (continued)

Περιφέρειες Regions	Σύνολο διανυκτερευ- σεων 1990 Total of nights spent	1991*							Μεταβολή % συνόλου διανυκτερεύσεων Change % of nights spent	
		Διανυκτερεύσεις — Number of nights spent							1991 / 1990	
		Φεβρουάριος — February			Ιανουάριος — Φεβρουάριος January — February				Φεβρουάριος February	Ιαν. - Φεβ. Jan. - Feb.
		Κλίνες που λειτουργήσαν Beds covered	Σύνολο Total	Ημεδαποί Greeks	Αλλοδαποί Foreigners	Σύνολο Total	Ημεδαποί Greeks	Αλλοδαποί Foreigners		
Σύνολο, Ελλάδα — Gre- ece, total	46.358.496	98.733	783.292	609.990	173.302	1.632.130	1.225.997	406.133	-18.2	-12.9
Αν. Μακεδονία & Θράκη — Eastern Macedonia and Thraki	1.128.541	5.738	57.288	50.260	7.028	109.907	97.077	12.830	-4.4	-4.2
Κεντρική Μακεδονία — Central Macedonia	3.346.481	10.056	114.167	82.457	31.710	215.519	156.176	59.343	-6.7	-55.9
Δυτική Μακεδονία — Western Macedonia	316.641	2.365	21.640	20.498	1.142	46.090	43.812	2.278	-13.2	-4.1
Ηπειρος — Ipiros	751.925	3.167	31.387	29.978	1.409	65.923	62.958	2.965	-6.3	-3.5
Θεσσαλία — Thessalia ...	1.360.025	5.894	47.632	45.608	2.024	100.802	95.581	5.221	-25.5	-19.5
Ιόνιοι Νήσοι — Ionian I- slands	3.945.976	2.477	17.688	15.349	2.339	35.141	30.488	4.653	2.3	-47.7
Νήσος Κέρκυρα — Kerkyra	3.069.334	1.329	11.394	10.511	883	23.528	21.722	1.806	1.4	2.9
Δυτ. Ελλάς — Western Greece	1.397.790	6.441	55.804	51.098	4.706	101.324	93.559	7.765	-3.8	-8.6
Εστέρη Ελλάς — Central Greece	1.607.909	6.779	44.889	42.410	2.479	88.547	82.246	6.301	6.3	7.3
Αττική — Attiki	8.276.333	37.776	282.646	177.254	105.392	660.517	391.955	268.562	-31.4	-19.7
Λήμος Αθηναίων — Athens Commune	5.799.418	26.948	216.175	138.011	78.164	514.374	302.981	211.393	-36.3	-23.6
Πελοπόννησος — Pelo- ponnissos	2.234.169	7.756	47.583	43.941	3.642	84.937	76.984	7.953	-13.1	-17.3
Νήσοι Βορείου Αιγαίου — Islands of Northern Egeo	909.891	1.346	6.533	6.225	308	11.174	10.295	879	-10.1	-6.9
Νήσοι Νοτίου Αιγαίου — Islands of Southern Egeo	11.646.414	3.967	17.968	16.205	1.763	35.824	29.681	6.143	-28.0	-26.2
Νήσος Ρόδος — Rodos ...	8.003.528	2.338	11.404	10.176	1.228	23.740	18.646	5.094	-34.5	-31.8
Κρήτη — Kriti	9.436.401	4.971	38.067	28.707	9.360	76.425	55.185	21.240	6.1	2.6

* Προσωρινά στοιχεία

* Provisional data

71. Επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων και συνολικές εισπράξεις
Visitors of museums and archaeological sites and receipts thereof

Μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι	1989	1990	Νοέμβριος November		Ιαν. - Νοέμβριος Jan. - November		Museums and archaeological sites
			1990	1991 (2)	1990	1991 (2)	
I. ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ							I. VISITORS
A' Μουσείων (σύνολο)	3.227.502	3.189.679	72.823	29.525	3.143.833	1.664.266	A. Museums (total)
Εθνικού Αρχαιολογικού ..	512.615	485.402	14.402	7.134	475.458	240.441	National Archaeological Museum
Αρχαίας Ολυμπίας	324.609	360.842	3.138	2.516	359.363	167.326	Ancient Olympia
Παλατίου Μπριτόνων (Μεγά- λου Μαγίστρου)	176.300	180.821	3.800	1.600	180.121	111.512	Palace of the Knights
Ηρακλείου (Κρήτης)	430.227	459.800	5.832	3.500	457.132	310.114	Iraklio (Kriti)
Ρόδου	90.600	80.457	2.000	1.000	79.857	42.032	Rodos
Δελφών	515.800	515.589	13.050	4.100	505.089	228.934	Delfi
Λοιπών μουσείων	1.177.351	1.106.768	30.601	9.675	1.086.813	563.957	Other museums
B' Αρχαιολογικών χώρων (σύνολο)	7.179.981	7.343.224	144.779	82.386	7.246.261	4.294.720	B. Archaeological sites (total)
Επιδαύρου (1)	505.417	540.596	10.206	4.533	530.790	293.536	Epidavros(1)
Ακροπόλεως Μυκηνών ...	472.761	507.161	9.942	4.583	497.578	269.605	The Akropolis of Mycenae
Ακροπόλεως Αθηνών(1) ...	1.352.508	1.402.367	42.879	28.670	1.371.975	788.514	The Akropolis of Athens (1)
Σουνίου	301.822	275.644	7.974	4.341	270.398	132.092	Sounio
Ακροπόλεως Λίνδου	441.733	419.187	4.766	3.535	418.279	290.423	The Akropolis of Lindos
Καμίνου (νήσου Ρόδου) ..	149.262	153.569	1.358	900	152.334	115.440	Kamiros
Αρχαίας Ολυμπίας	396.500	404.098	4.408	2.988	401.324	214.432	Ancient Olympia
Κνωσού (Κρήτης)	652.895	706.306	12.863	6.828	702.676	514.112	Knossos
Φαιστού (Κρήτης)	170.920	177.410	2.234	1.435	176.569	106.960	Festos
Παλαιάς Κορίνθου (1)	243.089	193.857	4.260	2.636	191.547	83.634	Ancient Korinthos (1)
Μυστρά (1)	154.697	154.531	2.787	1.137	152.736	75.243	Mystras(1)
Δελφών	596.100	590.736	12.600	4.900	582.236	288.233	Delfi
Λοιπών αρχαιολογικών χώρων	1.742.277	1.817.762	28.502	15.900	1.797.819	1.122.496	Other archaeological sites
II. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ (σε χιλιάδες δραχμές)							II. RECEIPTS (in thousand drs)
Σύνολο	3.456.811	4.061.357	82.292	111.075	4.008.516	5.016.072	Total
A' Μουσείων	876.033	1.026.439	18.603	26.798	1.015.961	1.314.100	A. Museums
B' Αρχαιολογικών χώρων	2.580.778	3.034.918	63.689	84.277	2.992.555	3.701.972	B. Archaeological sites

1. Ισχύει ενιαίο εισιτήριο για τον αρχαιολογικό χώρο και το αντίστοιχο μουσείο.

2. Η μείωση του αριθμού επισκεπτών στα Μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους κατά το 1991, δεν είναι πραγματική αλλά οφείλεται στο γεγονός ότι από τον Απρίλιο 1991, οι μεμονωμένοι επισκεπτες δεν πληρώνουν εισιτήριο τις Κυριακές και τις άλλες εξαιρεσιμες αργίες (ελευθερη είσοδος) και συνεπώς δεν καταγραφονται. (Απόφαση ΥΠΠΟ - ΓΝΟΣ 8685/29-3-91 των Υπουργών Πολιτισμού και Οικονομικών).

1. The visitor can also visit the corresponding museum with the same ticket.

2. The decrease in the number of visitors during 1991 is due to the fact that from April 1991 onwards no ticket is paid on Sundays and holidays by visitors (except of those in groups). Therefore, no number of visitors is recorded during these days.

ΠΗΓΗ: ΜΗΝΙΑΙΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΜΑΙΟΣ '92

ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Και για να έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα γύρω από το τι συμβαίνει με τον Ελληνικό Τουρισμό και τον Ε.Ο.Τ ρωτήσαμε έναν άνθρωπο γνώστη της κατάστασης, την κυρία Ζόμπολη, υπάλληλο του Ε.Ο.Τ, κατόπιν συστάσεως από τον κύριο Μπαρμπαλιά, υπεύθυνο του τμήματος Δημοσίων Σχέσεων του Ε.Ο.Τ.

Οι απαντήσεις της, είναι πιστεύουμε, αρκετά ρεαλιστικές και κατατοπιστικές και εντοπίζουν το πρόβλημα εκεί όπου υπάρχει.

Έτσι, σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έδωσαν από τα γραφεία του Ε.Ο.Τ, αναφέρουμε τα εξής:

- 1) Ποιά πιστεύετε πώς είναι η συμβολή του ΕΟΤ στην ανάπτυξη του τουρισμού στη χώρα μας;

Ο τουρισμός στη χώρα μας είναι φανερό ότι περνάει μία κρίση. Εκεί επέλθει ο κορεσμός και πρέπει να βρούμε ενδιαφέροντα για τον ξενο τουρίστα αλλά και για τον Έλληνα τουρίστα. Αν τρέξουμε στο παρελθόν, θα διαπιστώσουμε το μεγάλο ρόλο που έπαιξε ο Ε.Ο.Τ στην ανάπτυξη και εδραίωση του τουρισμού στη χώρα μας και στην εισροή σημαντικών κεφαλαίων στην οικονομία μας. Με τις διαφημίσεις του, πρόβαλλε την Ελλάδα σε όλο τον κόσμο και με τις διάφορες εκδηλώσεις έπεισε τον ξενο ότι διακοπές στην Ελλάδα, είναι ότι καλύτερο μπορεί να

συμβεί.

- 2) Έχει μέλλον ο τουρισμός στη χώρα μας και σε ποιούς τομείς πρέπει να δοθεί μεγάλη σημασία;

Αυτή τη στιγμή ο Ελληνικός Τουρισμός αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα. Καταρχήν, έχει επέλθει ένας κορεσμός, οι ξένοι ζητούν κάτι το διαφορετικό. Πρέπει να προσέξουμε το περιβάλλον, ότι καινούργιο δημιουργηθεί να μην το καταστρέψει, άρα υπάρχουν προβλήματα περιβαντολλογικά. Τομείς στους οποίους πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη σημασία είναι αυτοί που σφορούν ειδικές μορφές τουρισμού - ιαματικές πηγές, κατάλληλες μαρίνες κ.λ.π. Υπάρχει μια κρίση στο μαζικό τουρισμό και προς τα εκεί, στρέφουμε ένα μεγάλο ποσοστό των προσπαθειών μας. Για μας ο Ελληνικός Τουρισμός έχει έλλον, αλλά θα πρέπει να δουλέψουμε σκληρά για να δούμε καλύτερες μέρες.

- 3) Ποιοι οι στόχοι και οι επιδιώξεις του Οργανισμού; Πιστεύετε πώς μπορούν να βελτιωθούν οι υπηρεσίες που παρέχονται από τους διαφόρους που εμπλέκονται στην όλη διαδικασία (ξενοδόχοι, πράκτορες, εστιατόρες, ξεναγοί);

Στόχοι μας είναι η διατήρηση κατ' αρχήν και η αύξηση κατόπιν του τουριστικού ρεύματος και επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου. Ηδη σχεδιάζουμε ένα πρόγραμμα

χειμερινού τουρισμού στη χώρα μας. Πρέπει να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες από όλους όσους σχετίζονται με τον τουρισμό, να αναπτυχθούν ειδικές μορφές τουρισμού. Περιθώρια και δυνατότητες υπάρχουν. Πιστεύουμε πως πρέπει και ο πελάτης να βοηθήσει ώστε ο Ελληνικός Τουρισμός να φθάσει σε υψηλά επίπεδα όσον αφορά τις υπηρεσίες που προαναφέρονται.

4) Πώς συνδυάζετε την τουριστική ανάπτυξη με την οικολογία; Μπορούν να συνεργαστούν μεταξύ τους;

Η ισορροπία αυτή είναι αρκετά λεπτή. Εμείς προσπαθούμε με τα έργα ανάπτυξης να μην επηρεάσουμε αρνητικά το περιβάλλον, αλλά δυστυχώς δεν το καταφέρνουμε πάντοτε. Είναι δύσκολη η συνύπαρξη οικολογίας - ανάπτυξης, αν και εμείς εδώ στον Ε.Ο.Τ συμμετέχουμε σε όλες τις συσκέψεις για όλα τα έργα. Μέχρι στιγμής, κανένα έργο δεν έχει επιφέρει επιπτώσεις σημαντικές. Βέβαια κάποιες αλλαγές έχουν γίνει, αλλά ήταν αναπόφευκτες.

5) Με ποίους τρόπους μπορούν να προσελκυσθούν τουρίστες με υψηλό εισόδημα, ώστε να φέρουν ένα σεβαστό συνάλλαγμα;

Προσφέροντας τρόπους τουρισμού π.χ. καζίνο κ.λ.π, υψηλής ποιότητας και βελτιώνοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

6) Οι Έλληνες που ασχολούνται με τον τουρισμό, είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις των καιρών (Ενωμένη Ευρώπη κ.λ.π);

Δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι ισχύει κάτι τέτοιο. Από άποψη κτιριακής υποδομής, τα πράγματα είναι λίγο αισιόδοξα. Όσον αφορά τη νοοτροπία των ατόμων, τη συμπεριφορά τους, αυτή θα πρέπει να αλλάξει, ώστε οι τουρίστες να μένουν ικανοποιημένοι και να ξανάρχονται.

Δηλαδή κάνουμε λόγο για αλλαγή νοοτροπίας κυρίως.

7) Ποιά η θέση του τουρισμού στην οικονομία της χώρας;

As μην ξεχνάμε ότι ο τουρισμός μαζί με τη ναυτιλία καλύπτουν τη διαφορά του ελληνικού ισοζυγίου και αποτελούν άδηλους πόρους σημαντικό εισόδημα για την οικονομία μας.

B. ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

(Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης)

- Η ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη έχει προκαλέσει σημαντικές Κοινωνικές και Πολιτιστικές μεταβολές.
- Μπορεί να συνυπάρξει η πολιτιστική παράδοση και ο

τουρισμός;

- Μήπως ο τουρισμός είναι το μέσον (και κίνητρο πλέον) ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς;
- Κι αν συμβαίνει κάτι τέτοιο, για ποιο τουρισμό μπορούμε να μιλάμε;
- Ο "Πολιτιστικός Τουρισμός", αναδεικνύεται ως μία άλλη ειδική μορφή τουρισμού;
- Ποιός ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην ενίσχυση του πολιτιστικού τουρισμού, ως μιας έννοιας που θα διαπερνά τις συνήθειες μορφές τουρισμού;
- Σε μία Ευρώπη της Περιφερειών, όπου οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες αποτελούν τον θησαυρό της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς ο Πολιτιστικός Τουρισμός μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του Ευρωπαίου πολίτη, που επιζητά από τις τοπικές κοινωνίες τη διατήρηση και την ανάδειξη της πολιτιστικής τους παράδοσης.
- Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, καθ'όλην και κατ'εξοχήν, ο τοπικός πολιτικός αλλά και Κοινωνικός Φορέας Οργάνωσης της καθημερινής ζωής της κάθε περιοχής, καλείται να παίξει το ρόλο της.

ΤΟ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟ

ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ...

Τις τελευταίες δεκαετίες, παρακολουθήσαμε στην Ελλάδα μια άνευ όρων τουριστική ανάπτυξη, όπου το ζητούμενο ήταν το κέρδος και μόνο.

Έτσι η έννοια "Τουρισμός" ταυτίστηκε με όλο εκείνο το κύκλωμα, που είδαμε να αναπτύσσεται και να καταπατάει κάθε αισθητική και πολιτισμική αξία, καταστρέφοντας στην πραγματικότητα κάθε τουριστική προοπτική με την απληστία του. Ο τουρισμός συνδέθηκε με "ξένη εισβολή" που έθετε σε κίνδυνο την πολιτιστική ταυτότητα.

... "Ήταν η ανατροπή της ηθικής τάξης πραγμάτων, που συνόδευε τη διάβρωση των πολιτισμικών χαρακτηριστικών του τόπου".

Έτσι, μια αίσθηση εκκενρότητας, ασυμβατότητας και ασυμβίβαστου δημιουργήθηκε ανάμεσα στον πολιτισμό και τον τουρισμό.

...ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ

Οι Περιφέρειες, κύρια της Μεσογειακής Ευρώπης, πλήττονταν από τις συνέπειες του κλασσικού και συνήθως άναρχου τουρισμού (Κορεσμός τουριστικών περιοχών - παραλιών, καταστροφή βιοτόπων - οικοτόπων, αύξηση ρύπανσης, αισθητική καταστροφή περιβάλλοντος, άναρχη αστικοποίηση κ.λ.π).

"Η επιλογή του κατάλληλου ΣΧΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ", αποτελεί τη σημαντικότερη (ως πτυχή) κάθε πολιτικής που πρόκειται να πραγματοποιήσει μια κοινωνική και οικονομική περιφερειακή ανάπτυξη με μακρόπνοο (αυτοσυντηρούμενο) χαρακτήρα.

"Η ανάγκη λοιπόν των περιφερειών είναι η Ανάπτυξη Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού, που κεντρικό σημείο

αναφοράς πρέπει να είναι ο Πολιτισμός και το Περιβάλλον".

Ο Πολιτιστικός Τουρισμός, ο Τουρισμός της Υπαίθρου, ο Κοινωνικός Τουρισμός, δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν, αν δεν εκπονηθούν ειδικά Προγράμματα Σχεδιασμού και Υποστήριξής τους.

Για να δημιουργηθούν τέτοιες εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, προϋπόθεση είναι η ανάδειξη, προβολή, ενίσχυση της Πολιτιστικής Παράδοσης και της Τοπικής Πολιτιστικής δημιουργίας.

Κατά συνέπεια:

"Στόχος των Προγραμμάτων με αντικείμενο τον Πολιτιστικό Τουρισμό είναι η δημιουργία ενός μοντέλου Τουριστικής Ανάπτυξης, που θα έχει αιχμές την προστασία, ανάπτυξη, παρουσίαση, προβολή της Πολιτιστικής Κληρονομιάς και που θα επιδιώκει να προσελκύσει Τουρίστες με ευρύτερα πολιτιστικά και εκπαιδευτικά ενδιαφέροντα. Η ανάπτυξη ενός τέτοιου προγράμματος απαιτεί τη συνειδητή συμμετοχή των τοπικών πληθυσμών και φορέων, αλλά και την κατάκτηση μιας παιδείας σεβασμού και αναγνώρισης των πολιτισμικών χαρακτηριστικών και αξιών των λαών. Στον τομέα αυτό υπάρχουν πολλές δυνατότητες δημιουργίας, που μπορούν να οδηγήσουν, στην ανάπτυξη των περιοχών και στην επίτευξη ενός ανώτερου επίπεδου ζωής. Εκείνο που χρειάζεται είναι ΘΕΛΗΣΗ, ΣΩΣΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΟΥΛΕΙΑ".

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Η σύντομη παρουσίαση του τεράστιου θέματος "Τουρισμός", μέσα από αυτή την εργασία δεν αποτελεί παρά μία πρώτη προσέγγιση. Προσπαθήσαμε να δώσουμε μια σφαιρική εικόνα του θέματος, αναλύοντας ορισμένα μόνον από τα προβλήματα, έχοντας επίγνωση της πολυπλοκότητας του αντικειμένου.

Ο Τουρισμός, μολονότι αποτελεί σημαντική οικονομική δραστηριότητα, είναι ίσως ο λιγότερος προετοιμασμένος τομέας στην Ελλάδα για να αντιμετωπίσει την πρόκληση του '92. Αλλά και από κοινοτικής πλευράς επισημαίνουμε ότι με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη δεν καθιερώθηκε αντίστοιχη συνοδευτική πολιτική όπως για την έρευνα, ενεργειακή και βιομηχανική πολιτική, καταναλωτές και περιβάλλον.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

- Ιωάννα Δεσποτοπούλου: "Το Marketing στον Ελληνικό
(Οικονομολόγος, Προϊσταμένη Τουρισμό"
Υπηρεσίας Ερευνών και
Marketing του ΕΟΤ)
- Βλ. Καλλιώτης: "Τουριστικό Marketing -
Βασικές Αρχές"
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Θ. Τυροβολά
Αθήνα 1978
- Πατρικλής Λύτρας: "Ο Τουρισμός προς το 2000"
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: INTERBOOKS
ΑΘΗΝΑ 1989
- Φίλιππος Τσετσέκος: "Δίκαιο Τουρισμού"
ΕΚΔΟΣΕΙΣ : INTERBOOKS
ΑΘΗΝΑ 1976
- Ευρωπαϊκά θέματα : 1) Κοινοτική όραση στον
Επιτροπή των Ευρωπαϊκών τομέα του Τουρισμού-
Κοινοτήτων Συμπλήρωμα 4/86
2) 1990 Ευρωπαϊκό Έτος
Τουρισμού
Φεβρουάριος 1990

ΚΕΠΕ Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών	Τουρισμός Εκθεσεις για το πρόγραμμα 1983 - 1987
Γαβριέλα Μουτσίου-Ευαγγελινού Δέσποινα Αναγνωστοπούλου	Το οργανωτικό Πλαίσιο του τουρισμού (Κοινοτική διά- σταση και ελληνική νομο- θεσία) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1990
ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΑΘΗΝΑ	ΜΗΝΙΑΙΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΜΑΙΟΣ 1992 - ΑΘΗΝΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΕΔΥΕ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΙΟΥΛΙΟΣ 1992
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΠΙΛΟΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ	ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1992 ΕΚΔΟΤΗΣ : Σ.Χ. Παπαϊωάννου
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ '92 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ '92	ΕΚΔΟΤΗΣ : Δ. Καλοφωλιάς
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΤΕΥΧΗ : ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ '92 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ '92	ΕΚΔΟΣΕΙΣ: BUSINESS PRESS